

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 38.

ΤΟΜΟΣ Β'.

11 ΙΟΥΛΙΟΥ 1893.

ΓΕΩΛΟΓΙΚΑ.

Περὶ σεισμῶν.*

Πολλῶ δεινότερα εἶνε τὰποτελέσματα τῶν σεισμῶν ἐπὶ τῶν παραλίω τῶν ἠπειρῶν καὶ νήσων, διότι ἀναχωροῦσα ἡ θάλασσα ἀπὸ τῆς παραλίας ταπεινυμένη, πάλιν ἐπ' αὐτὴν ἐπιτρέχει καὶ μετεωριζομένη κατακλύζει καὶ μεγίστας ἐπιφέρει καταστροφάς.

Ὁρη θαλάσσης ὕψος ἔχοντα 10 καὶ 20 μέτρων, ἐπιπίπτοντα κατὰ τῆς παραλίας, συμπαρασύρουσι πλοῖα μέγιστα καὶ καταπνίγουσι καὶ κατασκάπτουσι πόλεις ὀλοκλήρους ἐκ θεμελίων.

Κατὰ τὸν σεισμὸν τῆς Λισσαβῶνος τοῦ 1755 μίαν περίπου ὥραν μετὰ τὸν πρῶτον συντιναγμὸν ἀνυψώθη ἡ θάλασσα ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν, φθάσασα δὲ εἰς ὕψος 40 ποδῶν, ἐπὶνεγχε κατὰ τῆς πόλεως φοβεράς καταστροφάς.

Κατὰ τὸν σεισμὸν τῆς Καλαβρίας κύμα θαλάσσης ἐπελθὼν κατέπνιξε 2,000 ἀνθρώπων, οἵτινες εἶχον καταφύγει πλοῖον τοῦ γνωστοῦ τῆς Σκυλλήνης βράχου, ἐθύθη δὲ ἐν τῷ λιμένι τῆς Μεσσηνίας πλοῖα καὶ εἰς σωρὸν ἐρειπίων μετέβαλε τὰ παρὰ τὸν λιμένα τῆς πόλεως μέγαρα, ὑπὸ τὰ ὁποῖα ἐτάφησαν 12,000 ἀνθρώπων.

Κατὰ τὸν σεισμὸν τοῦ Καλλίου (Ν. Ἀμερικῆ) τοῦ 1746 πνιγμὸς ὀλοκλήρου πόλεως ἐγένετο, τὴν δ' ἐπομένην τοῦ σειμοῦ σωρὸς ἄμμου καὶ κροκαλῶν ὑπεδείκνυε τὴν θέσιν ὅπου ἔκειτο ἡ πόλις. Ἐκ τῶν ἐν τῷ λιμένι πλοίων τὸ θαλάσσιον κύμα ἄλλα μὲν συνέτριψε καὶ κατεβύθισεν, ἄλλα δ' ἐρριψεν ἐκείθεν τῆς πόλεως.

Κατὰ τὸν σεισμὸν τῆς Ἰαμαϊκῆς (1682) τὸ θαλάσσιον κύμα ἐρριψεν ἐπὶ τῆς στέγης οἰκίας τινὸς τὴν φρεγάταν Κύκνον.

Κατὰ τοὺς ὑποθαλασσίους δὲ τούτους σειμοὺς ὀλοκλήρου ὠκεανοὶ ταράσσονται. Τῇ 13ῃ Αὐγ. τοῦ 1868, σειμοῦ καταστρέψαντος τὴν Περουβιανὴν πόλιν Ἀρίκαν, ὁ Μέγας Ὤκεανὸς τοσοῦτον ἐταράχθη, ὥστε τὰ κύματα αὐτοῦ ἐπὶ ἡμέρας ἀφρίζοντα καὶ παφλάζοντα ἐπέπιπτον ἐπὶ τῶν Σανδβικικῶν καὶ Σαμών νήσων καὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Αὐστραλίας καὶ Νέας Σεελανδίας. Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἡ γαλλικὴ φρεγάτα Νηρηίς περιπλέουσα τὴν νοτιωτάτην τῆς Ἀμερικῆς ἄκραν Χόρν, συνήντησε πελώρια ὄρη πάγου, ἅτινα τὸ σειμογενὲς κύμα εἶχεν ἀποσπάσει ἀπὸ τοῦ νοτίου πόλου.

Ἄν δὲ τοὺς σειμοὺς παρακολουθῆσθαι καὶ τυχῶν ἢ κυκλῶν, τότε τέλειος ἐπέρχεται κατακλυσμὸς, ὡς π. χ. ἐν τῷ Βεγγαλικῷ κόλπῳ δις συνέβη.

Παραδείγματα σεισμῶν καταστρεπτικῶν ἔχομεν πλείστα, ἐξ ὧν τὰ σημαντικότερα συντόμως ἀναφέρομεν.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Πορτογαλίας, ἡ Λισσαβὼν, κατεστράφη ὀλοκλήρως ὑπὸ σειμοῦ, γενομένου τῇ α' Νοεμ. 1755. «Οὐδέποτε, λέγει αὐτόπτης παρατηρητῆς Ἀγγλος, ἀνέτειλεν ὠραιότερα ἡμέρα τῆς α' Νοεμ. 1755, οὐδεὶς δ' ἐφαντάσθη ὅτι ἡ πλουσία καὶ πολυάριθμος αὐτῆ πόλις ἠθελε μεταβληθῆ ἐντὸς ὀλίγων δευτερολέπτων εἰς σωρὸν ἐρειπίων καὶ πτωμάτων. 60,000».

«Τὴν ἡμέραν τῆς καταστροφῆς ταύτης, μεταξὺ τῆς 9ης καὶ 10ης ὥρας τῆς πρωίας, ἐξακολουθεῖ ὁ ἀνὴρ οὗτος, καθήμενος παρὰ τὴν τράπεζαν καὶ γράφων, ἠσθάνθη, ὅτι ἡ τράπεζα καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς χαρτὰ ἔτρεμον ελαφρῶς, πρὶν δὲ λάβω καιρὸν νὰ ἐξηγήσω τὸ φαινόμενον τοῦτο ἠσθάνθη ὀλοκλήρως τὸν οἶκον σειόμενον ἐκ θεμελίων καὶ ἴκουσα συγχρόνως ὑποχθόνιον βρόμον φοβερόν, ὁμοιάζοντα πρὸς ἰσχυροτάτην βροντὴν μακρόθεν ἐρχομένην. Σκεπτόμενος δὲ ἂν πρέπει νὰ ἐξέλθω τοῦ δωματίου ἴκουσα ἕτερον βρόμον φρικτὸν καὶ τρομὸν ἐμπνέοντα ὡς νὰ κατακρηννίζοντο ἅπαντα τῆς πόλεως τὰ οἰκοδομήματα».

«Ὁ οἶκός μου δὲ ἐδεῖσθη δεινότατα καὶ κατέπεσον

*) Ἴδε ἀριθ. 35, σελ. 721—725.

αὶ ὄροφαὶ αὐτοῦ, οὐδὲν δ' ἐγὼ ἔπαθον, διότι τὸ δω-
ματίον μου εὐρίσκατο ἐν τῷ ἰσογαίῳ, οὕτινος οἱ τοί-
χοι φρικώδως διεσπάρησαν. Συγχρόνως δὲ ζόφος φο-
βερός περιεκάλυψεν ἅπασαν τὴν πόλιν ὑπὸ τῆς κό-
νεως τῶν καταπεσόντων οἰκῶν. Αἰθνης βλέπω ἐν τῷ
δωματίῳ μου γυναῖκα νεαράν καὶ ἠμίγυμνον, κρα-
τοῦσαν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τὸ τέκνον αὐτῆς. Σώ-
ζων ἑμαυτὸν, ἠθέλησα νὰ σώσω καὶ τὰ δύο ταῦτα
πλάσματα, ἀλλὰ μόλις ἐξήλθον τῆς ὁδοῦ, ἦν εἶχον
καλύψει αἱ καταπεσοῦσαι οἰκίαι, τμήμα τοίχου μέγα
κάταπεδὸν ἐφόνευσε τὴν δυστυχῆ μετὰ τοῦ τέκνου
αὐτῆς».

« Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνον τὰ δεινὰ ταῦτα, ἐξακολουθεῖ
ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ γράφων ὁ ρηθεὶς μάρτυς,
ἀλλὰ καὶ αἱ φρικώδεις τῆς θαλάσσης ἐπιδρομαί.

Εὐρίσκατος παρὰ τὴν πλατεῖαν τῆς προκου-
μαίας, ὅπου χιλιάδες ἀνθρώπων εἶχον καταφύγει καὶ
δεόμενος γονυκλινῆς, ἠσθάνθην ἕτερον συγκλονι-
σμὸν τοῦ ἐδάφους, ὅστις ἦτο ἰσχυρότατος καὶ ἐπὶ-
νεγκε τὴν τελείαν τῆς πόλεως κατακρήνισιν».

« Αἰθνης ἠκούσθη κραυγὴ ἀπελπιστικὴ: « Ἡ θά-
λασσα ἔρχεται, ὄλοι ἐχάθημεν » στρέψας
τότε τὸ βλέμμα πρὸς τὸν ποταμὸν Τάγον, εἶδον
αὐτὸν ἐξογκούμενον καὶ θαλασσόμενον χωρὶς νὰ
πνέη ἄνεμος. Μέγα δ' ἐκ τούτου ὡς ὄρος ἀποσπαι-
σθὲν κύμα ἐπῆλθε κατὰ τῆς πόλεως μετὰ μεγίστης
ὀρμῆς, ἐπανερχόμενον δὲ πρὸς τὴν κοίτην αὐτοῦ
κατέπνιξε πλείστους, ἐμὲ δ' ἐκάλυψε μέχρι τῆς
ὀσφύος. Τότε ἅπαντα τὰ πλοῖα ἐδυθίσθησαν, ἡ δὲ
ὥραία ἐκ μαρμάρου προκουμαία, εἰς ἣν πολλοὶ εἶχον
καταφύγει, κατεπόθη ὑπὸ ῥήγματος γινομένου ἐν
τῇ κοίτῃ τοῦ ποταμοῦ».

Σεισμὸς φοβερός ἦτο καὶ ὁ τῆς Φωκίδος τοῦ 1871,
ὃν περιέγραψεν ὁ τοῦ Σινάϊου ἀστεροσκοπείου διευ-
θυντῆς Ἰούλιος Σμίτ.

Τῇ 20 Ἰουλ. (α' Αὐγ.) τοῦ ρηθέντος ἔτους περὶ
τὴν 2 1/2 πρωϊνὴν ὥραν ἤρχισεν ὁ τρομερὸς κάθετος
σεισμὸς, ὑπὸ οὐδενὸς προαγγελθείς ὑποχθονίου βρό-
μου. Τὸν πρῶτον τοῦτον συντιναγμὸν παρκοιλού-
θησαν περιστροφικαὶ καὶ παλμικαὶ κινήσεις, ὑπὸ
τῶν ὁποίων κατεστράφησαν τὸ Χρισσόν, οἱ Δελ-
φοί, τὸ Ἐνροπήγαδον καὶ μέρος τῆς Ἀμφίσσης.
Συγχρόνως δὲ ἀπὸ τοῦ Παρνασσοῦ, τοῦ Κόρα-
κος καὶ τῆς Κιφθῆς κατέπεσον βράχοι τεράστιοι.
Συντιναγμοὶ δὲ ελαφρότεροι ἐξηκολούθησαν μέχρι
τοῦ Ὀκτωβρίου, ὅτε τῇ 13/25 τοῦ μηνὸς τούτου,
ἕτερος ἐπῆλθε συγκλονισμὸς καταστρέψας τὰς δια-
σωθείσας τῆς Ἀμφίσσης οἰκοδομάς. Εὐτυχῶς οὐδὲν
ἐπὶ ἀνθρώπων συνέβη δυστύχημα, διότι οἱ πλείστοι
τῶν κατοίκων εὐρίσκοντο ἐν ὑπαίθρῳ, ὅπως θαυμά-
σωσι τὸ τότε ἐμφανισθὲν βόρειον σέλας.

Καταστρεπτικώτατοι ὑπῆρξαν οἱ σεισμοὶ τῆς Κα-
ζαμιτζιόλης ἐν Ἰσχίᾳ ἐπισυμβάντες τῇ 4 Μαρ-
τίου 1881 καὶ 28 Ἰουλ. 1883 (ε. ν.), ἰδίως δὲ ὁ
δεύτερος κατὰ τὸν ὅποιον κατέπεσον 2278 οἰκίαι καὶ
3618 διεσπάρησαν, ἐφονεύθησαν δὲ 2313 καὶ ἐπλη-
γώθησαν 762.

Ἐπίσης καταστρεπτικώτατος ὑπῆρξεν ὁ σεισμὸς
τῆς Χίου ὁ ἐπισυμβὰς τῇ 22 Μαρτίου (3 Ἀπριλ.)
τοῦ 1881. Ἡ ἡμέρα αὕτη ἦτο ὠραιότατη, ὁ πρῶτος
δὲ ἐπελθὼν κάθετος συγκλονισμὸς, κατὰ τὸ πρῶτον

δευτερόλεπτον ὑπῆρξεν ελαφρὸς καὶ ἀκολούθως ἐγένε-
το ἰσχυρότατος, δώσας οὕτω καιρὸν εἰς πολλοὺς
νὰ ἐξελθῶσι τῶν οἰκῶν τῶν. Ὀλίγα τινὰ δευτερό-
λεπτα μετὰ τὸν πρῶτον συγκλονισμὸν ἐπῆλθε δεύτε-
ρος κραδασμὸς, μετὰ τοῦτον 3ος, 4ος καὶ ἄλλοι, ὅτε
ἤρχισαν νὰ καταπίπτωσι τὰ οἰκοδομήματα. Καὶ
μετὰ μεσημβρίαν ἐγένοντο καὶ ἄλλοι συγκλονισμοί,
ἅπαντες δὲ συσσωρεύοντο ὑπὸ ἑυποχθονίων βρόμων,
οἵτινες ὁμοίωζον πρὸς ἐκπυροσοφίσεις πολλῶν ἐ-
κατοντάδων τηλεβόλων. Κραδασμοὶ ελαφροὶ ἐξηκο-
λοῦθησαν νὰ γίνωνται ἐπὶ μῆνας μετὰ ταῦτα. Ἐκ
τῶν 17,000 οἰκῶν τῆς νήσου κατεκρημνίσθησαν αἱ
14,000, ἐφονεύθησαν δὲ 3541 ἄνθρωποι καὶ ἐπλη-
γώθησαν 1160.

Τὸ ἐλληνικὸν βασίλειον καὶ ἡ Ἀνατολὴ ἀνίκουσιν
εἰς τὰς μᾶλλον εὐσειστους τῆς γῆς χώρας, καὶ εἰμὶ
βέβαιος ὅτι οὐδεμία παρέρχεται ἡμέρα καθ' ἣν νὰ
μὴ σεισθῆ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο αὐτῶν τὸ μέρος. Γινώσκων
δὲ ὁπόσον σημαντικὴν ἔχει διὰ τὴν ἐπιστήμην ἡ ἀνα-
γρητὴ τῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἀνατολῇ γινομένων σει-
σμῶν, φροντίζω ἀπὸ τινων ἐτῶν νὰ συλλέγω, μετὰ
μεγίστου βεβαίως κόπου, πληροφορίας περὶ τούτων
καὶ ἀνὰ πᾶν ἔτος νὰ δημοσιεύω ἐν τῷ περιοδικῷ
τοῦ Petermanns ἐπετηρίδα τῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ Τουρ-
κίᾳ σεισμῶν.

Οὕτω κατὰ τὸ ἔτος 1890 συνέβησαν ἐν διαφόροις
τῆς Ἀνατολῆς τόποις 114 σεισμοὶ κατ' ἐλάχιστον
ὄρον, ἐξ ὧν οἱ ἰσχυρότεροι ἦσαν οἱ τοῦ Αἰγίου,
Καρθασσαρᾶ, Ψαρῶν καὶ Νέας Ἐφέσου.

Κατὰ τὸ 1891 συνέβησαν 142 σεισμοί, ἐξ ὧν οἱ
ἰσχυρότατοι ὑπῆρξαν οἱ τρεῖς τοῦ Αἰγίου Πε-
λάγου, ὁ τῆς Χαλκίδος, ὁ τῆς Σμύρνης
καὶ ὁ τῆς Θεσσαλίας.

Ἐκ τῆς σπουδῆς δὲ τούτων διέκρινα 9 σεισμικὰς
περιοχάς, ὅπως ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξαρτήτως·

α'.) Τὴν Κορινθιακὴν, ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ
Κορινθιακοῦ κόλπου ἄχρι Πατρῶν·

β'.) Τὴν Φωκικὴν, ἀπὸ τῶν Δελφῶν μέχρι τοῦ
Λιδωρικού·

γ'.) Τὴν τοῦ Ἀργιῶν φθάνουσαν μέχρι Βο-
νιτῆς καὶ Πρεβίτζης·

δ'.) Τὴν Ἰονικὴν, περιλαμβάνουσαν τὴν δυτι-
κὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς Ἰονίους νήσους·

ε'.) Τὴν Βοιωτικὴν, ἀπὸ τῆς Χαλκίδος μέχρι
Θηβῶν·

ς'.) Τὴν Θεσσαλικὴν·

ζ'.) Τὴν Κυκλαδικὴν·

η'.) Τὴν Μικρασιατικὴν, καὶ

θ'.) Τὴν Συμριναϊκὴν.

Ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως δὲ τοῦ ἐλληνικοῦ βασιλείου πολ-
λάκις ὑπὸ σεισμῶν ἐσεισθη ἡ ἐλληνικὴ χώρα δεινό-
τατα, ἐξ ὧν ἀναφέρωμεν τοὺς νεωτάτους·

Τῷ 1853 Αὐγ. 18 καταστρέψας τὰς Θήβας.

Τῷ 1858 Φεβρ. 21 καταστρέψας τὴν Π. Κόρινθον.

Τῷ 1861 Δεκ. 26 καταστρέψας τὸ Αἶγιον καὶ Γα-
λαξειδίον.

Τῷ 1867 Ἰαν. 23 δεινῶς βλάψας τὴν Κεφαλληνίαν
καὶ τὴν Λευκάδα.

Τῷ 1871 Ἰουλ. 20 καταστρέψας τὴν Ἀμφισσάν,
τὸ Χρισσόν καὶ Ἐνροπήγαδον.

Τῷ 1886 Αὐγ. 15 μέγας ἐν Μεσσηνίᾳ καταστρέψας τὰ Φιλιατρά.

Τῷ 1888 Αὐγ. 30 μέγας ἐν Αἰγίῳ σεισμός.

Τῷ 1891 Δεκ. 24 μέγας ἐν Θεσσαλίᾳ σεισμός.

Τῷ 1893 Ἰαν. 19 καὶ Ἀπρ. 5. Δύο μεγάλοι σειμοὶ καταστρέψαντες τὴν Ζάκυνθον.

Τῷ 1893 Μαΐου 11. Μέγας σεισμός καταστρέψας τὰς Θήβας.

Ὅθεν, κατὰ τὰς ἐρεῦνας ταύτας ἐκ τῶν τελευταίων τῆς Ἑλλάδος καταστρεπτικῶν σεισμῶν, ὁ μὲν τῆς Ζακύνθου ἀνίκει εἰς τὴν Ἰονικὴν περιόχην, ἢς τὸ σεισμογόνον κέντρον μετακινεῖται κατὰ μῆκος τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς Πελοποννήσου καὶ Στερεᾶς Ἑλλάδος, ὁ δὲ τῶν Θηβῶν, εἰς τὴν Βοιωτικὴν (Εὐβοϊκὴν).

Ὁ τελευταῖος τῆς Ζακύνθου σεισμός ὑπῆρξεν ἰσχυρότατος, μεταβαλὼν εἰς σωρὸν ἐρειπίων δόλοκλιρον τὴν πόλιν καὶ πλείστα χωρία, διὰ τῶν δύο ἰδίως ἰσχυρῶν αὐτοῦ συγκλονισμῶν, ἥτοι τοῦ τῆς 19/31 Ἰανουαρίου 1893 καὶ τῆς 5/17 Ἀπριλίου. Ἐπειδὴ ἡ νῆσος ἐδείτετο ἥδη συχνότερον ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου παρελθόντος ἔτους, οἱ κάτοικοι εἶχον συνειθίσει εἰς τὸν ὑποχθόνιον τοῦτον χορὸν καὶ οὐδόλως ἐπίστευον, ὅτι ἤθελον πάθει τοιαύτην πανωλεθρίαν. Τῇ 19/31 ὅμως Ἰανουαρίου δεινὸς συντιναγμὸς περὶ τὴν 5 ὥραν καὶ 45' ἀθύπνισε τοὺς κατοίκους τοῦ πρωῖνου αὐτῶν ὕπνου· οὗτος δυναθεύμενος ὑπὸ φρικώδους ὑποχθονίου βρόμου καὶ διαρκέσας περὶ τὰ 25 δευτερόλεπτα, ἔσεισε χώραν, ἢς ἡ ἀκτίς ἦτο τοῦλάχιστον 120 χιλιομέτρων. Ὑπὸ τοῦ συντιναγμοῦ δὲ τούτου, ὃν πλείστοι ἄλλοι λαρκοκλούθησαν, διαρκῶς ἐπὶ μῆνας τὴν νῆσον σειοντες, καταστράφη μέγα μέρος τῆς πόλεως, τελεία ὅμως καταστροφὴ δὲν ἐπῆλθεν. Ὁ δεύτερος ὅμως συντιναγμὸς, δηλ. ὁ τῆς 5/17 Ἀπριλίου ἴσως ἀσθενέστερος τοῦ πρώτου, ἀπεπεράτωσε τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς. Οὗτος ἀρξάμενος περὶ τὴν 7 ὥρ. καὶ 6' τῆς πρωῖας, ὑπὸ φοβεροῦ συνοδευόμενος ὑποχθονίου βρόμου, διήρκεσε περὶ τὰ 30'', καταρρίψας πλείστας οἰκίας τὰς δ' ἐπιλοίπους καταστήσας ἀκατοικίτους. Οὕτω ἐκ τῶν 4500 οἰκιῶν τῆς πόλεως 1000 κατακρημνίσθησαν ἐκ θεμελίων, 2000 πρέπει νὰ κατακρημνισθῶσιν, ὡς ἐπιπυκνῶν διαρραγεῖσθαι, 1200 ἔχουσιν ἀνάγκην μεγάλης ἐπισκευῆς καὶ 300 μόνον ὀλιγίστας ἔπαθον βλάβας. Ὡστὲ ἂν δεχθῶμεν ὡς 3000 δραχ. τὴν κατὰ μέσον ὄρον βλάβην ἐκάστης οἰκίας, εὐρίσκωμεν, ὅτι ὑπὲρ τὰ 12,000,000 δραχμῶν ἀνέρχονται αἱ ἐν τῇ πόλει μόνον ζημίαι. Πανωλεθρίαν ἐπίσης ὑπέστησαν καὶ ἅπαντα τὰ χωρία τῆς πεδιάδος, δηλ. ἅπαντα ἡ χώρα ἢ ἐκ τριτοτεγῶν στρωμάτων συνισταμένη καὶ μέρος (τὸ νότιον) τῆς ἐξιππουρικῆς ἀσβεστολίθου συνισταμένης ὄρεινῆς σειρᾶς τῆς ἀποτελοῦσης τὸ δυτικὸν μέρος τῆς νήσου (δῆμος Ναφθίου ν.σ.). Τὸ περιεργον δ' εἶνε, ὅτι ἐνφ' ὑπὲρ τὸ ἡμῶν τῆς νήσου δεινότατα ἐδείσθη, ὁ ὄρεινός δῆμος Ἑλατίων οὐδόλως ἢ ἀσθενέστατα ἠσθάνθη τὸν σεισμόν. Ἦσαν δὲ οἱ σειμοὶ οὗτοι πολὺ πλοκοῖ, διότι ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων, ἅτινα ἐπὶ τῆς νήσου παρετήρησα, οἱ συντιναγμοὶ ἐνήργησαν καθέτως καὶ κυματοειδῶς, τῶν σεισμικῶν κυμάτων ἐχόντων διεύθυνσιν ἐκ τῶν Α ἢ

ΒΑ πρὸς τὰ Δ ἢ ΝΔ. Καὶ ἐνφ' τελεία τῶν οἰκημάτων ἐπῆλθε καταστροφὴ, εὐτυχῶς ὀλιγίστας ἐθρηνησάμεν ὑπάρξεις, ἂν καὶ ἡ πόλις σχολιάς ἔχει τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς πλείστας τῶν οἰκιῶν αὐτῆς ἐκτισμένας ἐξ ἀπελεκητῶν λίθων μετὰ πηλοῦ.

Καὶ ὁ τελευταῖος τῶν Θηβῶν σεισμός ὑπῆρξεν ἰσχυρότατος καὶ καταστρεπτικώτατος, διότι καὶ ἡ πόλις αὐτῆ, ἥτις καὶ κατὰ τὸ 1853 ἐξ ὁμοίου καταστράφη σεισμοῦ, κεῖται πλησίον σεισμογόνου κέντρον. Τὸ Βοιωτικὸν πεδίου, ὅπερ κατὰ τὴν τριτογενῆ περίοδον ἀπετέλει λίμνην, φέρει ῥῆγμα σεισμογόνον, χωρίζον τὰ τριτογενῆ στρώματα, ἐφ' ὧν καὶ ἡ πόλις τῶν Θηβῶν, τοῦ ἐξ 100 τετραγ. χιλιομέτρων βαθυπέδου, ὅπερ καλύπτουσι νεώταται προσχώσεις. Ἐκ τῶν πληροφοριῶν ἃς ἐπὶ τόπου ἠδυνήθηνα νὰ λάβω, ἡ πόλις τῶν Θηβῶν ἤρχισε νὰ σεῖται συχνότερον ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1892, ἐνταστικώτερον ὅμως ἀπὸ τοῦ Μαρτίου τοῦ τεχόντος ἔτους, καὶ ἰδίως τὴν νύκτα τῆς 14ης πρὸς τὴν 15ην τοῦ μηνὸς τούτου. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ πόλις ἐτέθη εἰς διαρκῆ χορὸν, τὴν 11ην δὲ Μαΐου περὶ ὥραν 10ην καὶ 2' τῆς ἑσπέρας, δεινὸς συγκλονισμὸς ὑπὸ ὑποχθονίου βρόμου συνοδευόμενος κατέστρεψε τὸ πλείστον τῆς πόλεως, ἄλλας μὲν τῶν οἰκιῶν αὐτῆς καταρρίψας, ἄλλας δὲ καταστήσας ἐντελῶς ἀκατοικίτους καὶ ἐτοιμορροπούς· ἡ κατάστασις τῶν οἰκιῶν τούτων εἶνε τοιαύτη, ὥστε ἂν ἐπέλθῃ καὶ δεύτερος συντιναγμὸς, ἅπαντα ἡ πόλις θὰ μεταβληθῆ εἰς σωρὸν ἐρειπίων. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ μηχανικοῦ τῆς πόλεως κυρίου Ροϊλοῦ ἐκ τῶν 1200 οἰκιῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν προαστείων αἱ 1100 ἐντελῶς καταστράφησαν, ὥστε ἡ ζημία τῶν δυστυχῶν κατοίκων ἀνέρχεται τοῦλάχιστον εἰς 2,200,000 δραχμῶν, ποδὸν μέγιστον διὰ πληθυσμὸν 5,500 κατοίκων. Ἐσεισε δὲ χώραν 102,000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων τοῦλάχιστον.

Ἀλλὰ τίς ἡ αἰτία ἡ ἀπεργαζομένη τὰ δεινὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς, ἅτινα συντομώτατα περιεγράψαμεν;

Μετὰ πολλὰς καὶ ἐπιπόνους ἐρεῦνας διαπρεπῶν ἀνδρῶν ἡ γεωλογία ἠδυνήθη νὰ διακρίνῃ τρία διάφορα εἶδη σεισμῶν ὄλως ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξαρτήτων (βλ. *Elementé der Geologie von H. Credner*, 1891, σελ. 118), τοὺς ἐξῆς:

α'.) Τοὺς ἠφαιστειογενεῖς. Οὗτοι σεισμοὶ τὴν περιχώρον ἠφαιστειῶν, ἐν παροξυσμῷ εὐρίσκωμένων, αἰτίαν ἔχοντες τοὺς ἐν τῷ πόρῳ τῶν πυρηνῶν ὀρέων ἐκρηγνυμένους ἀέρας καὶ ἀτμούς. Αἱ ὑπὸ τούτων δεινόμεναι ἐκτάσεις εἶνε μικραὶ.

β'.) Τοὺς ἐγκατακρημνίσεως. Τὰ ὑπογείως ρέοντα ὕδατα, ἐνεργοῦντα ἐπὶ μακρὸν χρόνον διαλυτικῶς ἐπὶ πετρωμάτων ἀσβεστολίθου, γύψου, μαγειρικοῦ ἄλατος καὶ ἄλλων, παράγουσιν ἐν αὐτοῖς μεγάλα ἐγκοίλα, ἅτινα ἐγκατακρημνιζόμενα κατὰ περιόδους, ἀπεικονοῦνται ἐπὶ τῆς γῆν ἐπιφανείας συγκλονισμοὺς καὶ σεισμούς, δεινοτάτους πολλαίς καὶ

γ'.) Τοὺς τεκτονικοὺς, ἢ μετακινήσεων τμημάτων τῆς λιθοσφαιρας. Οὗτοι εἶνε οἱ κυρίως σεισμοὶ, σεῖοντες μεγάλας τῆς γῆν ἐπιφανείας ἐκτάσεις καὶ δεινοτάτας ἐπιφέροντες καταστροφάς. Τούτους θὰ προσπαθῶμεν νὰ ἐξη-

γνώσ συντομώτατα, διότι τοιοῦτοι εἶνε οἱ τὴν Ἐλλάδα καὶ Τουρκία ν σειόντες σεισμοί.

Οὐδεὶς σχεδὸν τῶν γεωλόγων ἀμφιβάλλει πλέον ὅτι τὰ σπλάγγνα τοῦ πλανήτου ἡμῶν διατελοῦσιν ἐν διαπύρῃ καὶ τετρκυία (μέρος τοῦλάχιστον) καταστάσει, ἀποτελοῦντα τεράστιον πυρῆνα διάπυρον (τὸ κεντρικὸν πῦρ ἢ τὴν πυρόσφαιραν), ὃν περιβάλλει φλοιὸς πετρώδης, ἢ λιθοσφαίρα, ἔχουσα πάχος 200 τοῦλάχιστον γεωγραφικῶν μιλίων. Ὡστε τὸν πλανήτην ἡμῶν δυνάμεθα νὰ παραβάλωμεν πρὸς ὄρον ἀλεκτορίδος ἢ πρὸς ἀσκὸν πλήρη μέλιτος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πυρόσφαιρα αὕτη, ψύξεως ἔνεκα, ἔπαθεν ἐν τῇ παρελεύσει μακρῶν γεωλογικῶν αἰώνων βραδυτάτην συστολὴν καὶ σμίκρυνσιν κατ' ὄγκον, ἐξακολουθεῖ δὲ καὶ νῦν τοῦτο ἀπαύστως πάσχουσα, διὰ τοῦτο ἡ ταύτην περιβάλλουσα λιθοσφαίρα, ἀναγκαζομένη νὰ παρακολουθῇ τὴν σμικρυνομένην πυρόσφαιραν, πτύσσεται εἰς πτυχὰς ἢ ρυτίδας, ὁπλ. σειρὰς ὄρέων καὶ ῥήγνυται πολλαχῶς. Ὅπως ὁ φλοιὸς ραγὸς σταφυλῆς ξηραίνουσης, προϊούσης τῆς ἀποξηράνσεως, καθίσταται πολὺ μεγαλύτερος πρὸς τὸν σμικρυνόμενον σαρκῶδη πυρῆνα καὶ ὡς ἐκ τοῦτου, ὅπως παρακολουθήσῃ τοῦτον, ἐξαναγκάζεται νὰ συμπτυχθῇ, οὕτω καὶ ὁ φλοιὸς τῆς γῆς συμπτύσσεται καὶ ρικνοῦται καὶ πολλαχοῦ ῥήγνυται μέχρι τῶν βαθυτάτων αὐτοῦ. Ὡστε ὁ πολλαχῶς συντετριμμένος φλοιὸς τῆς γῆς εὐρίσκειται κατὰ τμήματα ἐν διαρκεί κινήσει. αἱ δὲ σειραὶ ὄρέων εἶνε αἱ πτυχῆαι αὐτοῦ.

Καλοῦνται δὲ αἱ σειραὶ αὗται, ὡς εἶνε ὁ Αἴμιος, ἢ Πίνδος, ὁ Ὑμηττός κτλ. **τεκτονικαί**, διότι ἐν μεγίστῃ εὐρίσκονται σχέσει πρὸς τὴν **τεκτονικὴν κατασκευὴν** τῆς λιθοσφαίρας. Λέγοντες δὲ οἱ γεωλόγοι **τεκτονικὴν ἢ γεωτεκτονικὴν**, νοοῦσι τὸν τρόπον καθ' ὃν τὰ διάφορα τὴν φύσιν **πετρώματα** (πυρογενῆ καὶ ὕδατογενῆ), ἥτοι οἱ διάφοροι λίθοι, συνάπτονται μετ' ἀλλήλων πρὸς κατασκευὴν σφαίρας κοίλης, ὡς συνάπτονται μετ' ἀλλήλων ὅπται πλίνθοι ἢ λελαξενυμένοι λίθοι πρὸς κατασκευὴν θόλου γεφύρας ἢ ἄλλου τινὸς οἰκοδομήματος. Ἐπειδὴ δὲ ὁ φλοιὸς τῆς γῆς κατὰ τὴν μακροαῖνα ταύτην ρικνωσιν, τὴν καὶ νῦν ἐτι ἀπαύστως ἐξακολουθοῦσαν, διεργάη πολλαχοῦ ὑπὸ ὀγκμάτων καθέτων συνήως πρὸς ὀρίζοντα, σπανιώτερον δὲ λοξῶν ἢ καὶ ὀριζοντίων, εἶνε διαμεμελισμένος εἰς διάφορα τὸ μέγεθος τμήματα, ἅτινα πού μὲν βραδυτάτα συνιζάνουσι, πού δὲ συμπτύσσονται, ἢ ἀνορθοῦνται καὶ ἐπικαλύπτουσιν ἕτερα, ἢ κινοῦνται ὀριζοντίως. Τὴν μετακίνησιν ταύτην τῶν τμημάτων τῆς λιθοσφαίρας δυνάμεθα νὰ παραβάλωμεν περίπου πρὸς τὴν μετακίνησιν τῶν διαφόρων τμημάτων εἰς ἄ κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἔαρος διεργάη ὁ πάρος ποταμῶν ψυχρῶν χωρῶν. Ὅθεν οἱ τεκτονικοὶ σεισμοὶ εἶνε ἡ γένει εἶνε ἀποτέλεσμα τοιοῦτων βραδυτάτων μετακινήσεων τμημάτων τῆς λιθοσφαίρας, ἅτινα ἀλλαχοῦ μὲν γῆς συνιζάνουσι, ἀλλαχοῦ δὲ κινοῦνται ὀριζοντίως καὶ ἀλλαχοῦ συμπτύσσονται εἰς σειρὰς ὄρέων.

Ἡ γεωλογικὴ σπουδὴ χωρῶν εὐσειστών καταδεικνύει, ὅτι οἱ τεκτονικοὶ σεισμοὶ εἶνε συνήθεις εἰς

χώρας, αἵτινες, ἀνήκουσαι σχετικῶς εἰς νεωτάτας γεωλογικὰς περιόδους, ἔπαθεν ἰσχυρὰς ἐξάρσεις καὶ συνιζήσεις. Καὶ ἂν μὴδὲν ἕτερον γεωλογικὸν φαινόμενον ὑπῆρχε, διδάσκον, ὅτι καὶ νῦν ἐτι ἀπαύστως χωρεῖ ἡ γένεσις ὄρέων τεκτονικῶν, οἱ σεισμοὶ παρέχουσιν ἔναρξιν τούτου ἀπόδειξιν. Χῶραι, ὧν τὸ ἔδαφος ἐπίπεδον καὶ ὀμαλὸν (Ρωσία, Β. Γερμανία), οὐδόλως ὑπὸ σεισμῶν πάσχουσιν· αὐτὸ τοῦτο παρατηρεῖται καὶ εἰς χώρας, ὧν τὸ χέρσωμα ἀνήκει εἰς ἀρχαιοτάτας γεωλογικὰς περιόδους.

Κατὰ ταῦτα καὶ οἱ τῆς Ἐλλάδος καὶ Τουρκίας σεισμοὶ παρατηροῦνται ἐπὶ περιοχῶν νεωτέρων γεωλογικῶν διαστῶσεων. Ὡς δὲ ἐκ τῶν γενομένων γεωλογικῶν καὶ γεωγραφικῶν ἐρευνῶν καταδεικνύται, αἱ χώραι αὗται ἀνέκαθεν πάσχουσιν ὑπὸ νεκτονικῶν σεισμῶν, οὓς ἀπεργάζονται μεγάλαι μετακινήσεις τμημάτων τῆς λιθοσφαίρας, λαβοῦσαι ἰδίως χώραν περὶ τὰ τέλη τῆς τριτογενεοῦς ἐποχῆς. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἡ Ἑλλὰς συνδεέτο μετὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Κρήτης διὰ τῆς κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξαφανισθείσης ἑλληνισιατικῆς ἡπείρου, ἣς λείψανα εἶνε αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Τότε Ἰόνιον καὶ Αἰγαῖον Πέλαγος δὲν ὑπῆρχον, ἢ δὲ Ἑλλὰς ἀπετέλει ἐνῆλιον καὶ ἀνατεπταμένην χώραν, πλήρη λιμνῶν, ἐν αἷς τὰ καταρρέοντα χειμαρρῶδη ὕδατα ἐπιστρώννουσιν ἰλύν, ἄμμον, καὶ κροκάλας, ἀποπετρωθείσας σὺν τῷ χρόνῳ εἰς ψαμμόνας, μάργαας καὶ κροκαλοπαγῆ πετρώματα. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, ἰδίως τὴν μειόκαινον διάπλασιν, ἀνεπτύχθησαν δάση παχύσκια ἐκ δρυῶν, δαφνῶν, μύρτων κτλ. ὧν οἱ κορμοὶ ἀπανθρακωθέντες ἐσχημάτισαν τοὺς γαιάνθρακας τῆς Κύμης, τοῦ Ὀρωποῦ καὶ ἄλλων τόπων, ἔζησαν δὲ τεράστια καὶ περίεργα θηλαστικά, ἥτοι ἐλέφαντες, ρινοκέρῳνες, λέοντες, πίθηκοι κτλ. ὧν πολὺτίμα λείψανα ἐξορυχθέντα ἐν Πικερμῖῳ (παρὰ τὸ Πεντελικόν), εὐρίσκονται ἐν τῷ ὀρυκτολογικῷ τοῦ Πανεπιστημίου μουσεῖῳ. Τῆς χώρας ταύτης μεγάλα τμήματα συνιζήσαντα βραδέως καὶ καλυφθέντα ὑπὸ θαλάσσης, διεμέλιθον αὐτὴν εἰς χερσονήσους, νήσους, πελάγη, κόλπους, ὄρμους καὶ λιμένας.

Ὅθεν οἱ τεκτονικοὶ σεισμοὶ, οἱ τόσας ἐπὶ τῆς γῆνιου ἐπιφανείας ἐπιφέροντες καταστροφὰς, ἀρχικὴν αἰτίαν ἔχουσι τὴν ψύξεως ἔνεκα συμβαίνουσαν συστολὴν τῆς πυρόσφαίρας. Τότε δὲ θὰ παύσῃ τὴν καταστρεπτικὴν αὐτῶν ἐνέργειαν, ὅταν ἐκλείψῃ ἡ πυρόσφαιρα, ψυχθῇ ὁπλ. καὶ στερεοποιηθῇ ὀλόκληρος. Τοῦτο ὅμως θὰ συμβῇ μετὰ παρελεύσιν ἀπειρῶν αἰώνων, ὅτε θὰ ἔχη ἐξαλλοιωθῇ ὀλοσχερῶς ἡ ἐπιφάνεια τοῦ πλανήτου καὶ θὰ ἔχη ἴσως ἐκλείψῃ ὁ ἄνθρωπος καὶ σῦμπασα ἡ ἐπίλοιπος δημιουργία, διότι ἀτμόσφαιρα καὶ ὑδρόσφαιρα θὰ ἐξαφανισθῶσιν, ὡς ἐξηφανισθῶσιν καὶ ἀπὸ τῆς δελήνης.

Κ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΣ,

Καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ.

Νόρμα

μελόδραμα εἰς πράξεις δύο. Ἔπη *Soumet, Belmontet* καὶ *Romani*. Μέλος *Bellini*. Μετάφρασις ἔμμετρος.*

Σ Κ Η Ν Η Ζ'.

Τὰ δώματ' αἰ Νόρμας.

Νόρμα, Κλοτίλδη καὶ δύο νήπιοι παῖδες.

- N.** Φύγε! ἀπάγαγέ τα. Φοίττω τὴν θεάν
Κλ. καὶ τὴν περίπτυσιν των. —Τίς σου τὸ στέρονον
φόδος δεινός πρὸς τοὺς υἱούς σου φράττει;
N. Ἄγνοῶ ποικίλα πάθῃ
μὲ κατατρώχουν. Ἐχθραν καὶ φίλτρον
ἢ θεά των μ' ἐμπνέει—Τοτὲ μὲν εὐφροσύνην,
Τοτὲ δ' ὀδύνην. Σπεύδω νὰ τὰ θλίψω,
νὰ τὰ συντρίψω. Τὴν ὥραν καταρῶμαι
Κ. Ν. καθ' ἣν ἐγέννων—Εὐφῆμει Νόρμα—Ἦ ἄλγος!
Κ. Ν. Τί ἀντιφάσεις—Ἦ! δὲν θὰ μ' ἐνοήσῃς
καλὴ Κλοτίλδη. Ἄνεκλήθη εἰς Ρώμην
Κ. Ν. ὁ Πολλίων. Θὰ συναπέλθῃς; δὲν λέγει
τί θὰ πράξῃ. Ἦ! ἂν μ' ἐγκαταλίπη
φυγῶν κρυφίως. Ἐάν με λησμονήσῃ
Κ. Ν. καὶ τοὺς υἱούς του—Πιστεύεις σύ; Δὲν θέλω
πολὺ σκληρὸ θὰ ἦτο
ἢ τοιαῦτη ἀμφιβολία. Προσέρχεται τις
ἤ! κρυφθῆτε (Ἦ Κλοτ. ἀπάγει τὰ παιδία).

Σ Κ Η Ν Η Η'.

Νόρμα, Ἄδαλγίδα.

- N.** Ἄδαλγίδα,
Ἄδ. —Καρδία θάρρος. (πρὸς ἑαυτήν)
N. Προχώρα—καλὴ νεᾶνις προχώραει,
Τί τρέμεις τέκνον; Ἀπόκρυφόν τι ἀκούω βάρος
Ἄδ. Σοῦ κλονεῖ τὸ στῆθος.
Ἦ ὀρθόν! ἀπόθεσ ὅμως
πρὶν τὸ οὐρανό σου ἦθος,
τοῦ παισίδου εἶν' ὁ τρόμος.
Ἐνθάρρυνόν με ὅπως μὲ παρησΐαν
δείξω τὴν καρδίαν.
Κ. Α. Ἐγείρου καὶ λάλει—τί σὲ θλίβει—Ὁ ἔρωσ.
Μὴ ὀργισθῆς! πόσον δὲν ἠγωνίσθην
νὰ τὸν νικήσω! εἰς μάτην πᾶς ἀγὼν μου·
κατενικήθην· ἄχ! μάθε ὅτι ὀρκίσθην.
προδοῦσα τὴν πατρίδα καὶ τὸν θεόν μου,
πρὸς ὃν ἐτάχθην ὡς δούλη αἰωνία,
N. νὰ φύγω μετ' ἐκείνου—Ἦ, τρισαθλία.
Τοῦ ἔαρὸς σου ἦδη
ἐταράχθην ἢ γαλήνην! πῶς ὅμως καὶ πότε!
Ἄδ. Τὸ λάβρον πῦρ ἐν σοί; Ἦ μόνον βλέμμα, . . .
εἰς στεναγμός του . . . Ἐν τῷ θεῷ δάσει. . .

*) Ἦδε ἀριθ. 36, σελ. 725—728.

ὅτ' εἰς τὸ θεῖον πρὸ τοῦ βωμοῦ νύχουμν.
ἐξαιφνης ἢ προσευχή μου·
διεκόπη εἰς τὸ χεῖλος· μεμαγευμένη
ὑπὸ τῆς ὀπτασίας ἐφантаζόμην
τὴν φαινήν του ὄψιν ὡς ἀστέρα.

- N.** Ἦ! ἀναμνήσεις,
οὔτω καὶ ἐμὲ τὸ βλέμμα ἀνῆραξεν ἐκείνου.
Ἄ. Ν. Πλὴν . . . δὲν ἀκούεις σύ.—Δέγε—ἀκούω.
Ἄδ. Μόνη κρυφίως εἰς τὸν βωμόν
μ' ἐκείνον συννητώμην
κ' ἐκ λαβροτέρων πάντοτε
φλογῶν κατεκαίόμην.
N. Οὔτω ποτὲ κ' ἐγώ. (μεταξὺ)
Ἄ. Μοὶ ἔλεγε συγχώρει
νὰ σὲ λατρεύω κόρη,
τὴν αἴφραν ἀναπνέων
θρήνων σου τῶν ἠδέων.
Τὴν πάγχρυσόν σου κόμην
δός μοι νὰ ἀσπασθῶ.
N. Τοιαῦτα λέγων (ἐν τῷ μεταξὺ)
κ' ἐκείνος μ' ἐδαυκάλει
καὶ ἀναφλέγων
πάθος προεκάλει.
Ἄδ. Μὲ κατεκλήλῃ ἠδονικῶς
N. οὔτως ἐσαγνεύθην (μεταξὺ),
τὸ εὐλαλὸν του στόμα
μ' ἐθώπευεν, ἀστὴρ φαιδρός
τὸ τακερόν του ὄμμα.
Ἦράσθην! Νόρμα, συνγνώμην,
N. Μὴ κλαῖε κόρη, (δις μεταξὺ)
ἢ ἄλλως ἀπωλόμην·
σύ Νόρμα φροῦρησόν με,
σῶσον ἢ θόνευσόν με
κατ' ἑμαυτῆς ἀκόμη
σωτήρ μου σύ γενοῦ.
Τὰ δάκρυά σου (ἐν τῷ μεταξὺ·)
ἐγὼ θὰ παύσω
καὶ τὰ φρικτά σου
δεσμὰ θὰ θραύσω.
Ἄδ. Εἰπέ μοι πάλιν
τὸν γλυκερόν σου λόγον
N. ἐλθέ νὰ σὲ περιπτυχθῶ,
τὸν ὀδυρμόν σου παύω,
τοὺς ὄρκου σου ἀνακαλῶ
καὶ τὰ δεσμὰ σου θραύω,
ἂν ἦναι ὁ λάτρις σου πιστός
θὰ ζήσης εὐτυχίς.
Ἄδ. Θεέ μου πάλιν τὸν φαιδρὸν
ἐνήχησόν μοι τόνον
καὶ τῆς καρδίας τὸν πικρόν
κατεύνασόν μου πόνον·
ὁ ἔρωσ, λέγεις, θεμιτός,
Ἦ! μὲ ζωογονεῖς
N. ἀλλὰ τίς εἶναι ὁ ἐραστής,
δὲν ἔμαθον ἀκόμη.
Ἄ. Ὡς ξένον θὰ τὸν ἀγνοῆς
N. Ρώμην ἢ πατρίς του—Ρώμην!
Ἄ. καὶ πῶς καλεῖται;—Ἰδέ τον.

Σ Κ Η Ν Η Θ'.

Οἱ ἄνω καὶ ὁ Πολλίων.

- N.** Οὔτος! ὁ Πολλίων.
- Ἄδ.** Ὁργισθῆς! !
- N.** Αὐτός; δὲν εἶπες οὔτως;
- Ἄδ.** Καλῶς ἀκούω; Ἄχ! Ναί.
- Πολ.** ὦ! συμφορά! τί εἶπες!
(πλησίαζων τὴν Ἄδαλγ.)
- Ἄ. N.** Πῶς; — Τρέμεις σύ. Πρὸς τί;
- (Στιγμῶν τινῶν σιγή. — Ὁ Πολλίων τεταραγμένος. Ἡ Ἄδαλγισα τρέμουσα πρὸ τῆς Νόρμας φρυακτούσης.)
- N.** ὦ! διὰ ταύτην ἀπιστε,
τί τρέμεις; τί φοβεῖσαι;
Αὕτη ποσῶς δὲν ἔπαισε,
ὁ ἔνοχος σύ εἶσαι.
Προδότα τρέμε δι' ἐμὲ
Διὰ τὰ τέκνα σου καὶ σέ.
- Ἄδ.** Πολλίων! σύ! ὦ! φρίκη!
Σπεῦσον! ἀπάντα! οὐαί!
- (Καλύπτει τὸ πρόσωπόν της, Ἡ Νόρμα δραττομένη τοῦ βραχίονός της ἀναγκάζει αὐτὴν νὰ τὴν ἀτενίσῃ)
- N.** Ὑπῆρξας θῦμα τάλαινα
προδότου σκληροτάτου.
Τὸ χεῖλος ἔχει παγερόν
ὡς ἡ πνοὴ θανάτου.
Βίον κλαυθμῶν ἀνάπλεων
καὶ σοὶ παρασκευάζει
θρηνοῦσαν θὰ χλευάζῃ
ὡς ποτ' ἐμὲ καὶ σέ.
- Ἄδ.** Τί φοβερόν μυστήριον
ὁ λόγος σου ἐμφαίνει!
τρέμω! ἀθύρσου βάραθρον
ἐνώπιόν μου χαίνει.
Κατανοῶ ἡ τάλαινα
πόση ἡ συμφορά μου
ἄμετρα τὰ δεινά μου
ἂν μ' ἀπατᾷ οἰκτρῶς.
- Πολ.** Νόρμα μικρὸν κατάστειλον.
τὰς φλόγας τῆς ὀργῆς σου. γόον
Τῆς δυστυχούς νεάνιδος ἀθῶον
τὸν γόον καὶ λυπηδου
τὸ αἰσχρὸν μας πρὸ τῆς ἀγνῆς
νῦν πέπλος ἄς σκεπάσῃ
τὸν παιστὴν ἄς δικάσῃ
θεὸς ὁ αὐστηρὸς
- N.** Ἄπιστε!
- Π.** Παράφρων!
- N.** Πρόσμενον.
- Π.** Σπεῦσον (πρὸς τὴν Ἄδ.)
- Ἄδ.** — Μακρὸν μου! ἄφες με.
Ἡ Νόρμα σύζυγός σου.
- Π.** Θὰ γείνω ἰδικός σου.
Σὲ νὰ ἐρῶμαι ὀφείλω
καὶ ταύτης ν' ἀποστῶ.

- N.** Καλῶς! λαβέ την καὶ φύγε.
Ἄπελθε!
- Ἄ.** Μὴ. μᾶλλον τελευτῶ.
- N.** Ναί! μακρὸν! μακρὸν! προδότα
(πρὸς τὸν Π. ζητοῦντα νὰ ἀπαγάγῃ τὴν Ἄδ. βίβλ., ἣτις ἀνθίσταται.)
τῆς τιμῆς καὶ τῶν υἱῶν σου.
Μὴ χαρῆς!! Μὴ ἀπολαύσης!
ἐξωῖα τὸν βδελυρόν σου.
Ἐν θαλάσῃ, ἐπὶ ἀνέμων
αἰωνίως θ' ἀκούης τρέμων
τῆς ἀράς μου τὰς Ἐριννύας
μυκωμένας περὶ σέ.
- Π.** Ὑβρουξέ με ἀπατεῶνα (ἀπελπισ) (ἀπελπισ)
δὲν φοβοῦμαι τὸν θυμόν σου.
Ἐχω κατὰ τῶν ἀρῶν σου
τὴν ἀγάπην κηδεμόνα.
Δὲν προσμένω ἐκ τῶν θεῶν μου
ἄλλην μείζω τῶν συμφορῶν μου.
Ἀποφράς ἦν ἡ ἡμέρα.
καθ' ἣν πρῶτον εἶδον σέ.
- Ἄδ.** ὦ! συγγνώμην! ἂν ἡ ἀθλία
(Γουπετῆς προσκειμένη τῇ Νόρμα).
τῶν κλαυθμῶν σου εἶμαι αἰτία.
Δάση καὶ ὄρη καὶ μέλας πόντος
θά με χωρίζουν τοῦ σέ προδότος.
Καταπίνω τὰ δάκρυά μου,
δὲν προσέχω εἰς τὰ δεινά μου,
ἀποθνῄσκω, ἂν τὸν πατέρα
τῶν υἱῶν σου κλέψω ποτέ.
- (Ἐσθῆν τοῦ ναοῦ ἀκούεται ὁ ἱερὸς γαλκῆς κρουόμενος. Ἡ Νόρμα προσκαλεῖται εἰς θυσίαν. Ἀποθεῖ τὸν Πολ. διὰ τῆς χειρὸς σημαίνουσα αὐτῷ νὰ ἐξέλθῃ. Ὁ Πολλίων ἀπέργεται μαινόμενος.)

ΠΡΑΞΙΣ Β'.

Σ Κ Η Ν Η Α'.

Τὰ δώματα τῆς Νόρμας.

- Εἰς τὸ βάθος ρωμαϊκῆ κλίνης, ἐφ' ἧς κοιμῶνται οἱ υἱοὶ τῆς Νόρμας. Δεξιόθεν τράπεζα.
- Νορ.** (Εἰσέρχεται κρατοῦσα λύχνον καὶ ἐγχειρίδιον. Κάθηται καὶ ἀποθέτει ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸν λύχνον. Εἶναι ὠχρὰ καὶ ἠλλοιωμένη τὴν ὄψιν)
Ὅμοῦ κοιμῶνται . . . καὶ τὴν ἔνοπλόν μου
δὲν βλέπουν χεῖρα. Μὴ καμφοῆς καρδιά!!
Τί θ' ἀπολαύσουν; Ἄδῶ, βαδάνους καὶ ἐν
[Ρώμη. . . .]
Ὀνειδισμόν—καὶ τοῦ θανάτου χεῖρον.
Δοῦλοι τῆς μητροῦς των! ποτέ! τί μένει;
[[ἐγείρεται]
Θάνατος! Ναί! τί στέκει; (προβάσα ἐπέχει)
Δὲν προβαίνει; ριγῶ κλονοῦμαι— ἡ φρίκη
τὰς τρίχας μου ἀνορθοῖ. Ἡ! παιδοκτόνος!
[[συγκινουμένη]
Φίλτατα φίλτατα τέκνα! μητρος ταλαίηνς
παραμυθία, ὧν ὁ ἠδύπνους γέλως

ὡς συγγνώμη θεοῦ παρίστατό μοι.
 Κ' ἐγὼ φονεὺς αὐτῶν ; Εἰς τί μοι παιοῦν ;
 [(διωπῆ)
 Πολλῶν ὁ πατήρ των. Ἴδου τὸ πταῖσμα.
 Νεκροί μοι εἶναι ἦδη. Νῦν δι' ἐκείνον
 ἴσον ἄς δρέψῃ πρὸς ἐμὲ τὸ θῆνον.
 Ἐμπρός ! (Ὅρμῃ πρὸς τὴν κλίνην αἶρει τὸ
 ἐγχειρίδιον καὶ βάλλει κραυγὴν τρόμου)
 ποτέ· εἶν' υἱοί μου· υἱοί μου·
 (τοὺς περιπτύσσεται ἀφυπνισθέντας θρη-
 νοῦσα) Κλοτίδην !

Σ Κ Η Ν Η Β'.

Κλοτίδην καὶ Νόρμα.

- N.** Κλοτίδην ! σπεῦσον !
Κ. Ἄς ἔλθῃ ἢ Ἀδαλγίδα.
Κ. Ἐδῶ πλησίον
 Μόνη προσευχομένη, πλανᾶται· καὶ κλαίει
 [(ἀναχωρεῖ)
N. Ναί. Τὸ σφάλμα κυρύττω· εἶτα ἀποθνήσκω.

Σ Κ Η Ν Η Γ'.

- Ἀδ.** Μὲ κράξεις Νόρμα ; (μετὰ δέους)
 (ἐκπεπληγμένη) κατηφῆ τὴν ὄψιν
 ἔχεις κα' ὄχραν
N. Ὁχρος θανάτου — ἀθρόαν
 τὴν αἰσχύνην μου μάθε. Μίαν παρακλή-
 [σίν μου
 μόνον τέλεσόν μοι ἄν μου τὰς παρούσας
 συμφορὰς ἐλεῆς· καὶ τὰς μελλούσας.
Κ. Πᾶν σοὶ ὑπισχνοῦμαι.
N. Ὅμνυεις ;
Κ. Ὅμνύω.
N. Πρόσχε· ἢ ἐναγῆς μου
 ὑπηρεσία τὸν βωμὸν μαινεῖ.
 Καιρὸς νὰ παύσω. Πλὴν ποῦ τὰ δύστηνά μου
 νὰ ἀπαγάγω ; Εἰς σὲ τάφηνω.
Ἀ. Θε εἰ.
N. Τί λέγεις Νόρμα ;
N. Εἰς τὰς τῶν Ρωμαίων
 σκηνὰς ἐλθοῦσα . . Παράδοξος εἰς ἐκείνον.
Ἀ. Τίς ὁ σκοπὸς σου.
N. Ἔστω σύζυγός σου.
N. τὸν συγχωρῶ καὶ θνήσκω.
Ἀ. Ὅχι ποτέ.
N. Σ' ὀρκίζω χάριν τῶν υἱῶν τοῦ δέξαι·
 μετὰ σοῦ παραλάβε τα,
 φρούρη καὶ προστάτευσέ τα.
 Δίφρους καὶ ἀρχὰς δὲν θέλω
 τοὺς υἱούς σου ἄς κοσμῶσι.
 Μὴ ἀφῆς σοὶ παραγγέλλω
 δοῦλοιο εἰ μοὶ νὰ ζῶσι.
 Τὴν καρδίαν μου σπαράττει
 ὁ προδότης διὰ σέ.
Ἀ.* Νόρμα, μήτηρ παμφιλτάτη
 ἔτι μένεις πρὸς ἐμέ.
 λάβε τοὺς υἱούς σου, ποτὲ μακρὰν σου
 πῶς θὰ ζήσω μὴ ἐλπίσης

- N.** Ἄλλ' ὀρκίσθης
Ἀ. Τὴν χαρὰν σου !
 ὅπως σὺ εὐδαιμονήσῃς·
 τὸν σκληρὸν θὰ πλησιάσω
 καὶ τοῦ στήθους σου τοὺς πόνους
 ὑψηλοὺς θὰ εὗρω τόνους.
 τὸ ὑπνώττον εἰς τὸ στήθος
 φίλτρον τοῦ θά ἀναγεννήσῃς.
 Ἔχει εὐσπλαγχνον τὸ ἦθος
 πάλιν θὰ στραφῆ πρὸ σέ·
N. Νὰ προσφύγω εἰς δεήσεις,
 δὲν σ' ἀκούω· ἄφες, ποτέ.
Ἀ. Ἴδε Νόρμα πρὸ τῶν ποδῶν σου
 τὰ μικρὰ σου ἀθῶα βρέφη·
 Τίς ἀγκάλῃ θὰ τὰ ἐκτρέφῃ
 ἄν μὴ φίλτρον μητρικόν ;
N. Ἄ, πρὸς τί μὲ τὸν κλαυθμὸν σου
 τὴν θαρροῦσαν ψυχὴν νὰ θραύσῃς·
 εἰς ἐλπίδας, εἰς ἀπολαύσεις·
 δὲν πιστεύει ψυχροραγῶν.
Ἀ. Ἄ, πείσθητί μοι
N. Πῶς νὰ πεισθῶ
Ἀ. Ἐξ ἃ σε
N. Θε' ἀλλάξῃ γνώμην.
N. Καὶ σύ ;
Ἀ. Φιλίαν δὲν θ' ἀρνηθῶ,
 πρὸς ὃν ποτὲ ἠρώμην.
N. Ἀγνὴ καρδία σπουδάξεις ;
Ἀ. Δὲν θέλω νὰ στενάζῃς·
 Ἄλλως θεῶν θνητῶν μακρὰν
 μὲ σὲ θ' ἀποσυρθῶ·
N. Ναί ! νικᾷς με· δὸς τὴν φαιδρὰν
 μορφὴν σου ν' ἀσπασθῶ.
N. Ἀ. Ναὶ μέχρι πνοῆς μου ἐσχάτης
 φίλη πιστὴ σου θὰ ζήσω·
 καὶ ἐν τοῖς κόλποις τῆς φιλιότητος
 πάντα γῆς ὄλθον θ' ἀντλήσω·
 σὺν σοὶ κατὰ τῆς Μοίρας
 τολμῶσας αἶρω χεῖρας.
 Ἐφ' ὅσον τῶν παλμῶν μου
 τὸ στέγονον σου εἶν' ἠχώ.

(*Ακολουθεῖ).

ΤΡΕΙΣ ΑΣΤΕΡΕΣ*

Ἐσίγησε· πλὴν τῆς φωνῆς αὐτῆς ἡ μελωδικὴ ἠχώ
 κατηκέλει ἔτι τὰ ὠτά μου· ἔστρεψα τὸ βλέμμα ἐν
 τῇ αἰφνιδίως γενομένη σιγῇ, εὐλαβῶς τέως ἐπὶ τοῦ
 ἐδάφους προσηλωμένον· τότε μόνον κατενόησα ὅτι
 εἶχον τὸ γόνυ κεκλιμένον καὶ ἠνωμένας τὰς χεῖρας
 ἐν ἀσυναίσθητῳ ἐνθουσιασμοῦ ἐκστάσει, ὑπὸ τὸν ἦχον
 τῆς γλυκείας τοῦ Νυκτίου φάσματος λαλιᾶς, ὡσεὶ ἐν
 ὄνειρῳ διαβλέπουσα ἀνεπισσομένην πρὸ ἐμοῦ τὴν
 ἱερὰν τοῦ ἔσματος ἐκείνου σκηνήν. . . .

*) Ἴδε ἀριθ. 36, σελ. 704 — 707.

Ἡτένισα τὴν Νύκτα· ἦν ἀρρήτως θαυμασία ἐν τῇ
στιγμῇ ἐκείνῃ ἡ σοβαρὰ αὐτῆς καλλονή· οἱ ὀφθαλ-
μοί, οὐδόλως νῦν δακρύνοντες, ἐξαισιῶς ἀπήστραπτον
οἶονε δι' ἐνδομούχου πυρός· ὅπερ ἀνερρίπιζον αἱ ἐλα-
φρῶς περίξ τῆς ποδῆρους αὐτῆς κόμης τοὺς μελαντά-
τους βοστρύχους τῆδε κἀκείσε παρασύρουσαι πνοαί.
Ἐν ᾧ ἡ χεὶρ τῆς, χιονωδῶς λευκὴ παρὰ τὴν παμμέ-
λαιναν κόμην ἀνυψομένη, μοὶ ἐδείκνυε διὰ τοῦ δα-
κτύλου τὸν οὐρανόν, λεπτόν συγκινήσεως ρίγος, μυ-
στηριωδῶς τὰ μακρὰ αὐτῆς μέλη διαθέον, ἐπέ-
τεινε τὴν συμπαθῆ ὠχρίαν τῆς μεγαλοπρεποῦς αὐτῆς
μορφῆς.

Δὲν ἐτόλμων νὰ λαλήσω· ἐσεβόμην τὴν ἐπιβάλ-
λουσαν ἐκείνην σιγῇν, πλήρη τῶν ἐντυπώσεων τοῦ
πρὸ μικροῦ ἔτι σθεσθέντος, ἤσματος. Ἀλλὰ τοῦ πό-
θου ὑπερισχύοντος, ἀκουσίως ἐψέλλισα:

— Πανδαῆς κόρη τοῦ ζόφου! κἀλήσόν μοι ἔτι· εἰπέ
μοι, σὲ ἱκετεύω, τίς ἡ φωτόπλαστος αὐτῆ παρθένος
καὶ αἱ ὁμοειδεῖς σύντροφοι αὐτῆς, πόθεν δὲ ἀπέρρευ-
σαν τὰ δύο ἕτερα ἀστρώδη δάκρυα, καὶ πρὸς τί, εἰς
τριᾶδα συνενωθέντα, ἐκρυσταλώθησαν οὕτω λαμπρῶς.
Ὡ! ὁ νοῦς μου μεθ' ἀγίας ἡδονῆς ἰλιγγιᾶ πρὸ τοῦ
μυστηριώδους τούτου θαύματος, οὐ τὴν ἀρχὴν μόνην
μοὶ ἀπεκάλυψας...

Γλυκὺς στόνος, αὔρας δροσώδης πνοῆς, ἐκχυθεὶς ἀπὸ
τῶν χειλέων τῆς μελανοκόμου γίγαντος καὶ τὸ ὠχρὸν
μέτωπόν μου θωπεύσας, ἐπέπνευσεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ ἡ-
δύτρομον τῆς συγκινήσεως ἐκείνης ρίγος ἔν ᾧ τοῦ
σπινθηροβόλου βλέμματός της αἱ ἀκτίνες, εἰσέδουν
βαθέως ἐν ἐμοί. Τότε τὰ ὑψικόρυφα τοῦ δάσους δέν-
δρα, κλίνοντα πρὸς ἄλληλας τὰς βαθυφύλλους αὐτῶν
κεφαλὰς, ἔχεαν ζωηρὸν ψίθυρον θαυμασμοῦ πρὸς τὴν
μεγαλοπρεπῆ τοῦ μυστηρίου ἀνασσαν, καί, οἶονε ἐπα-
ναλαμβάνοντα τὰς τελευταίας ἐκείνης λέξεις διὰ τῆς
θροῆς, αὐτῶν, διηρώτων ἄλληλα διὰ τῶν βραδείως
ἐκπνεόντων ἀσθενεστάτων τόνων της, ὡς ἐγὼ πρότε-
ρον τὴν Νύκτα: αἱ τρεῖς ἀστεροδάκρυες
παρθένοι, αἱ αἰθερόπλαστοι Κόρηαι τοῦ οὐρανοῦ; . . .

Στιγμὴ μόνη βραχεῖα ἤρκεσεν εἰς τὴν γλυκειαν
τῆς Νυκτός ἐπίπνευσιν, τοὺς δειλοῖς τῶν δένδρων
μορμύρους, καὶ τὸ ὠρχίον φάσμα ἦνοιξε πάλιν τὰ
χεῖλη.

Τότε τὰ δένδρα οἶονε ὑπὸ στιβαρῆς χειρὸς ἀπο-
χωρισθέντα ἀλλήλων, ἅπαντα αὐτοστιγμῇ ἐστι-
χώθησαν ὀρθοτενῶς καὶ μετ' εὐλαβοῦς σιγῆς, φο-
βούμενα μὴ καὶ τὴν ἐλαχίστην τῆς Νυκτός λέξιν
ἀπολέσωσι.

— Καὶ πρὸ τῆς κλίνης ἀσθενοῦς, ὡς με χρυσῆν ριπίδα
μετὰ τὰ ὠραῖά της περὶ
νὰ τὸν ριπίξην τρυφερὰ
τὴν ἄλλην Κόρην εἶδα.

Ἐσπειρ' εἰς σκοτὴν πρὸ αὐτοῦ ἀκτίνας φευγαλέας
ὡς τῆς ψυχῆς του τὰ ἐντὸς
κατεπλημμύρει νοητῶς
μετὰ φέγγη τῆς ιδέας.

Εἰρήνης ὕπνον ἔχυσεν εἰς τὰ γρυπνόν του ὄμμα
προσδουκαλίζουσα γλυκὴ
ὡς ψάλλουν ἄγγελοι ἐκεῖ,
εἰς τούρανοῦ τὸ δῶμα.

Κ' ἐφώτισε τὸν ὕπνον του ἐν ὄνειρον ὠραῖον. . . .
Παράδεισος μυριανθῆς
καὶ σκιωδῶν ψυχῶν πλῆθὺς
ἐν μέσῳ τῶν ἀνθέων! . . .

Κ' ἐπόθησεν, εὐελπιστῶν χρυσῶν ζωῶν αἰῶνων,
τῶν πόνων του ἀπαλλαγείς,
νὰ πετασθῆ ἀπὸ τῆς γῆς
μέσῳ χρυσῶν λειμώνων. . . .

Ἡ Κόρη ἐμειδιάσεν ἐγγύς του κελαδοῦσα·
κ' ἐν συγκινήσει ἱερᾷ,
ἐδάκρυσεν ἡ γλυκερὰ
τοῦ Παραδείσου Μοῦσα!

Κ' ἐν ᾧ τὴν θνήσκουσαν μορφήν τοῦ ἀσθενοῦς ἐμ-
[πρὸς της,
ὡς ἡ ἀκτὶς ἄνθος ὠχρὸν,
χρυσοῖ ἀπαύγασμα ψαιδρὸν
τοῦ μειδιάματος της,

πίπτει τὸ δάκρυ ὡς σπινθῆρ βλεμμάτων παρηγόρων·
. . . ὦ θαῦμα! ἐκ τῶν οὐρανῶν
ἐν παραδείσιον πτηνὸν
ὄρμησαν ταχυπόρον,

αἶρει τὸ δάκρυ εἰς περὶ χρυσᾶ καὶ πτερυγίζει
πάλιν τὸ φέρον εἰς οὐρανὸν
ἐκεῖ ὡς ἄστρον φαινὸν
ἄει νὰ σπινθηριῇ. . .

Τάφινει ὅπου ἱερὸν τῆς Ἀδελφῆς τὸ δάκρυ
ὡς ψυχῆς φάρος δελαγεῖ
καὶ τὸ θαυμάζουν ἐν σιγῇ
οἱ οὐρανοὶ οἱ ἄκροι.

Χαῖρε, χρυσόπτερον πτηνόν! ὦ τέκνον Παραδείσου!
Ἐλπίδος ἐμβλημα γλυκὴ,
ὡς δὲ ἐλθοῦσης ἀπ' ἐκεῖ,
εἶν' ἡ χρυσῆ μορφή σου,

Εἰς κήπους μακρυνούς πετῶν ὅπου τὸ ἔαρ θάλλει
μακρόν, εὐήλιον, γλυκὴ,
ἐπλάσθης ἵνα διαρκῆ
Ἐδὲμ μινῆσκης κάλλι.

Κι' ὡς δρόσου στάγμα λαμπερὸν ἐκ τῶν ἀνθῶν ἐκείνων
φέρεις τὸ δάκρυ εἰς οὐρανόν,
νὰ λούῃ τὸμμα με κρουνὸν
εὐλογητῶν ἀκτίνων!

Κ' εἶδον τὴν τρίτην τῶν χρυσῶν Παρθένων·
ἀνοίγουσαν βραχίονας ἀγίους,
δύο μορφᾶς νεανιῶν ὁμοίας
εἰς μίαν της περιπτύξιν συνήνου.
Θερμὴν πνοὴν ταῖς ἔχυν' εἰς τὰ χεῖλη
καὶ τὸ οὐράνιον μειδιάμά της
εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἀντινακλάτο·
ἰδοῦ! τὴν ἀσπιλον λευκότητά των
ἡ λάμψις του ἐφώτισε γλυκεῖα
ὡς τοῦ βουνοῦ τὴν ἀδικτον χιόνα
ἡλίου φῶς χρυσώνει καὶ ροδιζει.

Ἦτένιζον ἡ μία τὴν ἑτέραν
 εἰς τὴν ψυχὴν ἀλλήλων ἀμοιβαίως
 εἰσδύουσαι, φαιδρύνουσαι ἡδέως
 ὡσεὶ ὄνειρου Ἰνδαλμα γελῶεν
 ἐν τῇ φαντασίᾳ καὶ ὡς τὸ ὄναρ
 εἰς ἣν εἰσδύει τὴν ζωὴν λαμβάνει,
 οὕτως ἡ μία ἐν τῇ ἄλλῃ ἔζη . . .
 Κ' ἐν τῇ ἐκστάσει τῆς ἐνώσεώς τῶν
 πρὸς Οὐρανὸν ἀπέστρεψαν τὸ βλέμμα
 ὡσεὶ ἐπόθουν, οὕτως ἠνωμέναι
 πρὸς τὸν Θεὸν ταχεῖαι νὰ πετάσσουν
 πρὶν ἐπὶ γῆς ἰσχύς τις ἀνθρωπίνῃ
 θρασεῖα ἀπ' ἀλλήλων τὰς χωρίθῃ·
 πρὸς τὸν Θεόν! ἀπειρον κοίτην ὅπου
 εὐρίσκει κέντρον ἰδεώδης ἔρωσ . .
 καὶ μετ' Ἐκείνου νὰ συγχωνευθῶσι
 ὅπως σμικροὶ μαλλοὶ νεφῶν πετώντες,
 πρὸς τὸ ἔξ οὗ τὰπέσπασαν ἀέρες
 κολοσσαῖον σύννεφον ἐνοῦνται!
 Κ' ἐν ᾧ ἠτένιζον πρὸς τοὺς αἰθέρας,
 ὡς χρυσαλὶς εἰς κρίν' ἀδελφὰ δύο
 εἰς ἓνα μόνον ἐπανθοῦντα κλῶνα
 ἄπερ ἡ αὔρα πρὸς τὰ ὕψη στρέφει,
 κύπτουσ' Αὐτῇ, ἐπὶ τὰ μέτωπά των
 ἐν φίλημα οὐράνιον ἀθήκει.
 Καὶ τότε ἐν ἀγία συγκινήσει
 ἐπὶ τῆς γῆς ἐστάλαξεν ἐν δάκρυ . . .
 Πλὴν! . . πρὶν αὐτὴ ν' ἀνεγροθῆ ἀκόμῃ,
 ὡς τρέμον φέγγος ἀστραπῆς, ταχεῖα
 προσπαλλομένη πτέρυξ τοῦ ἀγγέλου,
 τὸ αἶρει κ' εἰς τὰ ὕψη τὰποθέτει
 νὰ σελαγήῃ ἐγγὺς τῶν δύο ἄλλων!
 *Ω ἄγγελε μὲ σέλας ἐστεμμένε!
 *Ω ἄγγελε! τὸ τέκνον τῆς ιδέας
 ἐγκλειῖον πᾶν ἰνδαλματώδες κάλλος:
 πτερὰ καὶ φῶς, μειδίαμα καὶ λύραν!
 πτερὰ γλαυκὰ ν' ἀνέλθουν εἰς τὰ ὕψη,
 φῶς ἱερὸν νὰ ζωγραφῆ τὸ Θεῖον,
 μειδίαμα ἀγάπην νὰ ἐγγράφῃ
 καὶ λύραν τοὺς παλμοὺς αὐτῆς νὰ ψάλλῃ,
 αὐτὰ τὰ τέσσαρά σου δὲν ποθοῦσι
 κατέχουσαι, ἐν Οὐρανῷ ἀλλήλας
 ν' ἀσπάζωνται τὸ στόμα μὲ τὸ στόμα,
 ὡς σύ μὲ τοὺς ἀγίους ἀδελφούς σου;
 δύο ψυχαὶ ἰδανικῶς ἐρώσθαι;
 *Ω ἄγγελε! τὸ τέκνον τῆς ιδέας!
 εἰς τῶν αἰώνων τὰργυρώδες ρεῖμα
 τὸ ἐπὶ γῆς ὑψόθεν προσταλάζον,
 τὴν γλυκερὰν μορφήν σου μειδιῶσαν
 αἰετοποτε κατόπτριζε προσνεύων!
 ἴσως θνητοὶ τὸν βίον ἀπαντλοῦντες
 ἀπὸ τοῦ νάματος τοῦ χρυσοροῦου,
 προσεῖδουν τὴν εἰκόνα σου ἐντός του,
 κ' εἰς τὰς μορφὰς μὲ σέβας προσκυπτούσας,
 ἀπαυγαθῆ τὸ κάλλος σου τὸ θεῖον!
 Κ' ἐν σκότει κατερχόμενος λαθραίως,
 ὡς νῦν αὐτὸ τὸ δάκρυ τῆς ἀγάπης,
 δάκρυ ἄγνυ ἀκξσυμπαθῶν ὀμμάτων
 πλησίον τῆς ὀδύνης ἀγρυπνοῦντων
 πρὸς Οὐρανὸν εἰς τὰ πτερὰ σου αἶρε,
 ἀθανασίας μάργα νὰ λάμπουν.

Καὶ ψάλλε μ' ἐν θεσπέσιόν σου ἄσμα
 πρὸς τὸν Θεὸν τοὺς πόνους τοὺς ἀγίους
 ὅσους μὲ ἐν ὀλόφωτόν σου βλέμμα
 ἐν τῇ ψυχῇ τῇ συμπαθεῖ διείδες!
 Εἶθε νὰ εἶχον τὰ χρυσὰ πτερὰ σου.
 δάκρυ ἀγάπης ἐπ' αὐτῶν νὰ αἶρω!
 *Ω! εἶθε νὰ ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖρας
 τὴν θεολάτριδα χρυσοῦν σου λύραν!

— Ναί, Νύξ! ἀνάκραξα ἐνθους· εἶθε νὰ ἐκράτεις
 εἰς τὰς πηχυαῖας καλλιδακτύλους σου χεῖρας λύραν
 χρυσοῦν θεολάτριδα! *Ω δι' ὁποίων τότε ἀγίων μολ-
 πῶν θὰ ἐχαίρετας ἐν αὐγῇ τὴν ποθητὴν ἀνατολὴν
 τοῦ Θεοεργουῦ σου ἰνδάλματος! ἀλλ' ἂν πρὸ αὐτοῦ,
 ὡς καὶ νῦν, ἐσιώπας πάλιν, δι' ὁποίων ἱερῶν ἐπίσης
 μελωδιῶν θὰ κατεβαυκάλας ἐν τῷ σκότει τὸν γλυκὺν
 ὕπνον τῶν κεκμηκότων θνητῶν, οἶονεὶ ἵνα μὴδ' ἐν τῷ
 λυσιμερίνω αὐτῶν ὕπνω ἐπιλανθάνωνται Ἐκείνου
 ὃν θὰ ἐψάλλες, ἀλλ' ἵνα ὑπὸ τοὺς ἤχους τοῦ ὀνόμα-
 τος Αὐτοῦ ἀποκοιμώμενοι, Αὐτὸν ἐν τοῖς ὄνειροις αὐ-
 τῶν ἐκστατικοὶ θεωρῶσιν! . . .

*Ω! εἶθε, Νύξ, νὰ ἐκράτεις οὐρανόφθογον λύραν!..
 καὶ ἐν ᾧ σύ μετάρσιος καὶ τὰς πτέρυγας καὶ τοὺς
 πέπλους ἐπὶ τοῦ αἰθέρος τανύουσα θὰ παρεδίδου εἰς
 τὴν ἀγίαν ἐκστασιν τῆς ὠδῆς, ἐγώ, γονυπετῆς ἐν τῷ
 δάσει σου τούτῳ, ἐπιλανθάνομένη τῆς τοῦ ὕπνου ἀνα-
 παύσεως, μεμακρυσμένη καὶ τῆς ἐλαχίστης ἤχους
 τῶν τῆν ἱερῶν ταύτην ὠρῶν βεβηλοῦντων συμποσια-
 κῶν ἀσμάτων ἐν τοῖς πολυθορούοις ἄστεσι, νὰ ἐνωτί-
 ζωμαι ἄγρυπνος! μανητικῶς δ' ἐμπνεομένη, ν' ἀπη-
 χῶ ἐκαστον τόνον σου τὴν αὐγὴν, ὅτε σύ, εἰς τὴν
 ἔυλον εὐδαιμονίαν σου ἐπανεληθῶσα, διὰ τῆς σιγῆς
 ἡδὴ θὰ ἐλάτρευες τὸ ὑπορῶσκον σεπτὸν σου ἰνδαλμα!

*Ἄλλ' οὐχί! . . σίγα, Νύξ, σίγα ἐσκαί· ἄφες τὴν
 ἀνθρώπινον ψυχὴν νὰ ποθῆ καὶ ν' ἀπολαύῃ τὴν θεῖαν
 λύραν μόνον ἐν τῷ Οὐρανῷ! εὐλογητὴ ἡ σιγὴ σου ἡ
 τὸν ἐν τῷ ἐπὶ γῆς ἠθικῷ βίῳ γλυκὺ διαγελῶντα ἄγιον
 τοῦτον πόθον βρυκαλίζουσα!

ΚΟΡΝΗΛΙΑ Α. ΠΡΕΒΕΖΙΩΤΟΥ.

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος).

ΖΩ.Α ΜΚΡΑ ΜΕΤΑ ΜΕΓΑΛΩΝ.

Ἐπιζωοτία.

*Ὀλίγον μακρὸν τοῦ Δημαρχείου εἰς τὴν ἀγορὰν
 Γεμῆς παζάρ κύνων μελανὸς μετρίου ἀναστήματος μὲ
 γλυκεῖς ὀφθαλμοὺς προσπίπτει εἰς τοὺς κατ' ἐκλογὴν
 διαβάτας, οὓς ἐκλιπαρεῖ διὰ τοῦ τεχνικοῦ γονατι-
 σμοῦ, ὅπως ἐκ τοῦ ἀπέναντι ἀρτοπωλείουτῳ χορηγηθῆ
 ἄρτος. Παρκαλουθεῖται καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων κυνῶν,
 εἰς οὓς προσφέρει τὴν μεγαλειτέραν μερίδα. Ἐγεν-
 νήθη, ὡς ὄλοι οἱ κύνες τῆς ἀγορᾶς, ἐν τινι γωνίᾳ

* Ἴδε ἀριθ. 35, σελ. 687—689.

τῆς ὁδοῦ, καὶ ὅμως νομίζει τις ὅτι ἤκουσε μαθήματα εἰς τὸ τμήμα τοῦ ἵπποδρομίου, ἔνθα διδάσκονται τὰ κτήνη τοῦ θεάτρου. Τίς ἐδίδαξεν αὐτὸν τὸν σκύλλον νὰ ἦνε τόσον φιλόφρων, νὰ μαντεύῃ τοὺς ἀγαθοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ μὴ ἐνοχλῇ τὸν αὐτὸν ἀνθρωπον; Ἄγγλος τις ἐκ τοῦ σωματείου τῶν φιλοζώων θὰ τὸν ἐνηγκάλιζετο καὶ θὰ ἐμούντζωνε δεξιᾶ καὶ ἀμιστερᾶ τοὺς καταγινομένους εἰς τοὺς γρίφους τῆς ἀντροφῆς.

Ἄγροφύλαξ ὀθωμανός, γνωστός εἰς πᾶν περιφέρειᾶν του διὰ τὴν ἀστυριότητα αὐτοῦ, ἔκειτο ἀσθενής εἰς τὴν σκοπιᾶν τῶν ἀπελώνων. Οἱ κλέπτει, γινώσκοντες τὴν ἀσθενείαν του, ἐξέλεξαν ἀσέληνον τινα νύκτα. Ὁ κύων, ὁ πιστός του φίλος κεκμηκώς καὶ αὐτός ἐκ τοῦ γέρετος, ἴστατο προηῆς πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ κυρίου του. Ὁ κύων ἠσθάνθη τὸν κίνδυνον καὶ δάκνει ἠπίως—τὸ σύνθημα—τὸν πόδα.—Ἄγωμεν. Τὸ ζῶον ἐν τῇ πάλῃ κατεβλήθη, ἀλλ' ὁ ἀγροφύλαξ ἐξῆλθε νικητής· ὁ ἀγροφύλαξ παρητήθη τὴν θέσιν, διότι ἀπώλεσε τὸ πιστόν του σύντροφον.

Διηγοῦνται ὅτι ὁ Σπόνεκ ἀναχωρῶν ἐξ Ἀθηνῶν συνιπῆγε καὶ τὸν μικρὸν κύνα, ὃν ὑπερηγάπα. Κατὰ τὸν πλοῦν ὁ κύων ἔπεσε εἰς τὴν θάλασσαν καὶ κατὰ τὸν κανονισμόν διὰ πτώσιν ζῶου τὸ ἀτμόπλοιον δὲν σταματᾷ. Αἴφνης ὁ Σπόνεκ ρίπτεται εἰς τὴν θάλασσαν καὶ σώζονται ἀμφοτέροι ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου.

Ὁ κρεωπώλης Δ. ἐξῆλθε τῆς πόλεως νὰ φονεῦσῃ τὸν κύνα, διότι ληστρικῶς ἀρῆρε τεμάχια κρέατος. Διαβάτης ἐπὶ πληρωμῇ ἠγόρασε τὸν σκύλλον. Μετὰ πρῆλευσιν ἐξ ἑτῶν ὁ κρεωπώλης μετέβη εἰς τὰ ὄρεινά μέρη πρὸς ἀγορὰν ζῶων. Καθ' ὁδὸν οἱ λησταὶ ἐπετέθησαν κατ' αὐτοῦ, ἔχοντες ὡς πρόσκοπον τὸν κύνα, ὅστις πύραυτα διετράνωσε τὴν πρώτην ἀρσίωσιν πρὸς τὸν κύριόν του. Οἱ λησταὶ ἔντρομοι ὑπεχώρησαν καὶ ἔκτοτε ὁ δῆμιος τῶν ζῶων παρητήθη αὐτοῦ τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ ἀγαπᾷ τὰ κτήνη.

Μεταξὺ Ἑλλασσῶνος καὶ Σερβίων, εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ Ὀλύμπου ὀλίγον ἄνω τοῦ Σαρανταπόρου, διέρχεται ἡ ἀμαξιτὴ ὁδός. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπιχωματώσεως ὀγκωδέστατος λίθος ἐκυλίσθη, κάθωθεν τοῦ ὀποίου οἱ ἐργάται εὗρισκον ἄσυλον ἐν καιρῷ βροχῆς· οἱ ἐργάται κακῶς ὑπελόγιζον ὅτι τὸ σχῆμα τοῦ λίθου συνεχίζει διπλοῦν μέγεθος εἰς τὸ ἔνδον τῆς γῆς. Αὐστυχῶς καὶ ὁ μηχανικός ἦτο τῆς αὐτῆς γνώμης. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πτώσεως εἰς ἐργάτης, μονογενῆς υἱὸς ἐκ Σιατίστης, ἀσθενῶν ἔκειτο ἐπὶ τῆς σκιᾶς τοῦ λίθου καὶ ἐν μέσῳ ὄλων τῶν ἀποσκευῶν τῶν ἐργατῶν· ὁ λίθος ἐκυλίσθη ὀλίγα βήματα, σκεπάσας τὰ πάντα. Ἐπὶ τοῦ λίθου οἱ ἐργάται ἐχάραζαν τὸ ὄνομα τοῦ ἀτυχοῦς νέου καὶ οἱ διαβαίνοντες ἐκεῖθεν μανθάνουσι τὴν τραγικὴν ἱστορίαν οὐχὶ μόνον τοῦ ἀπωλεσθέντος νέου, ἀλλὰ καὶ τοῦ κυνός, ὅστις προετίμησε νὰ ἀποθάνῃ καθήμενος ὡς ζῶον σῆμα ἐπιτυμβίου τῆς μεγάλῃς του στοργῆς πρὸς τὸν πτωχὸν κύριόν του. Κατὰ τὴν πτώσιν τοῦ λίθου ἔτυχε νὰ ᾗ μακρῶν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης οὐδένα ἠθέλησε

νὰ ἀκολουθήσῃ· οἱ δὲ διαβάται ἐξ οἴκτου καὶ ἰδίως οἱ ἐξ ἀποστάσεως στρατιωτικοὶ φύλακες ἔτρεφον αὐτὸν ἀλλὰ τὸ εὐγενὲς ζῶον ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἐτάκετο καὶ ἐσβέσθη ἐπὶ τοῦ λίθου, διδάξας ἐπὶ ἐν ἔτος τοὺς λογικοὺς ἀνθρώπους τί ἐστὶν ἀφοσίωσις.

Παρῆλθον ἔτη ἔκτοτε καὶ ὅμως οἱ ἐκεῖθεν διαβαίνοντές εἰσι ὑποχρεωμένοι νὰ ἀκούσωσι τὰς ἀφηγήσεις τῶν ἀγωγιατῶν, οἵτινες ἐξ ἀποστάσεως ἔθετον κᾶτι τι ὀρεκτικὸν εἰς τὸν τορβᾶν «διὰ τὸν δυστυχημένον σκύλλον». Ἄμα ἤκουε τὸν κώδωνα τῶν καθαρίων ἀνυψοῦτο καὶ ἐχαίρετα εὐγνωμόνως τοὺς πάντας· οὐδέποτε ἐγκατέλειψε τὸν λίθον, ἀλλ' οὔτε ἐπλησίασε τοὺς ἀνθρώπους, φοβούμενος μήπως τὸν σύρωσι διὰ τῆς βίας. Ἀπεσβέσθη καὶ αὐτός καὶ ὑποκάτω τοῦ δένδρου οἱ φύλακες τοῦ σταθμοῦ ἀνήγειραν διὰ συλλογῆς λίθων τὸν τάφον τοῦ κυνός. Καὶ ἰδοὺ ἡ φήμη τοῦ εὐγενοῦς ζῶου διδάσκει τὰ περίξ χωρία καὶ λοιποὺς κάλλιον τῶν ἀνθρώπων νὰ ὦσι εὐγνωμόνες πρὸς πάντας. Καὶ ἐν ποτε ζητήσωσι νὰ διαψεύσωσι τὸ γεγονός, ἰδοὺ ὁ κρῶνος λίθος μὲ τὰ ἀρκτικά ψηφία θὰ διασαλπίζει τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν μελαγχολίαν πρὸς τοὺς ἐκεῖθεν ὁδοιποροῦντας.

Ἐσχάτως χειρῶναξ τις ἐζήτησε νὰ διέλθῃ τὴν συντομωτέραν ὁδὸν τοῦ Βουνοῦ τῆς πόλεως, τὸ ζῶον πολὺ λάκικ ἐδῆλωσε ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ προχωρήσῃ. Ἀντὶ ἀπαντήσεως ἡ μάστιγξ ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Ὀλίγον περὶτέρω ἔκειτο χάσμα, διότι εἶχε βρέξει. Αἴφνης τμήμα γῆς ἀποσπᾶται καὶ κυλίονται ἀμφοτέροι πρὸς τὸν βύρακα. Ὁ ἵππος, φέρων βαρὺ ξηλικὸν φορτίον, ἀπωλέσθη. Ἐσώθη μόνος ὁ ἀνθρωπος· ἀλλ' εἰς οἰκτρὰν κατάστασιν, ἐκτὸς τοῦ μικροῦ κυναρίου ὅπερ οὐδὲν ἔπαθεν. — Διατελῶν δὲ ἐν ἀπελπισίᾳ ἕνεκα τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης του, εὐγνωμονεῖ εἰς τὸ κύνα, ὅστις διὰ τῶν φωνῶν του εἴλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν ὑλοτόμων οἱ ὅποιοι ἔσωσαν αὐτόν. Θὰ ἔπραττε τοῦτο ὁ ἀνθρωπος ὅπως σῶσῃ τὸν κύνα του; Αὐστυχῶς τὰ ζῶα δὲν ὀμιλοῦν.

Οἱ κτινοτρόφοι τῆς Οὐγγαρίας ἔχουν ἰδιαιτέρον σταῦλον πρὸς σωφρονισμόν τῶν ζῶων καὶ συγινεῖται τις βλάβων πόσον ἠπίως καὶ τεχνικῶς διδάσκουσιν αὐτὰ εἰς τὴν ὑπακοὴν καὶ ἡμερότητα. Ἐκαστον ζῶον φέρει ὄνομα καὶ χωρίζει τὴν θέσιν του, ἡμέρητησεν ὁ ἵππος; πύραυτα ὁ ἵπποκόμος καλύπτει τὴν κεφαλὴν τοῦ ζῶου μὲ μέλαιναν συνδόνην καὶ τὸν καταδικάζει ἐπὶ 24 ὥρας νὰ μείνῃ νῆστις. Μένει ἀκίνητον τὸ ζῶον εἰς τὴν θέσιν του· ὅποια δὲ ἡ χαρὰ του ὅταν ἀπαλλάσσεται τῆς ποινῆς! Θωπεύει τὸν δούλον, ὅστις ἀμέσως ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ ζῶον, τὸ ὅποιον ἀσπάζεται εἰς σημεῖον συμφιλώσεως. Ἐὰν οἱ πελώριοι ἵπποι τῆς Οὐγγαρίας δὲν ἐδιδάσκοντο, δυσκόλως θὰ ἠκολούθειν τοὺς ἱπποκόμους ἐν τῷ ἀτμοπλῖφ κτλ. Οἱ χωρικοὶ παῖδες τῶν Γερμανῶν φέρουσι ἐν φαίδροτῇ τοὺς πελωρίους βόας καὶ ἵππους εἰς τὴν κρήνην, πλύνουσι τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ στολίζουσι μὲ ἀνθὴ τὰ κέρατά των. Μόνα των τὰ ζῶα πίνουν μὲ τὴν σειρὰν τὸ ὕδωρ, χωρὶς νὰ προ-

ξενίσουν ταραχήν καὶ βλάβην· οἱ παῖδες ἐν χορῷ μέλπουσιν καὶ τὰ κτήνη ἐν τάξει ἀποσέρονται. Ὁ χωρικός τῆς Γερμανίας ἐν στιγμῇ μελγχολίας ἢ ἄλλης τινος πικρίας βυθίζει καὶ διηγείται πρὸς τὸν ἵππον ἢ τὸν βοῦν του τί ὑπερέβη ὡσεὶ τὸ ζῶον ἠσθλὲνοτο. Τόσην οἰκειότητα καὶ ἀγάπην δεικνύουσιν πρὸς τὰ ζῷα, ὥστε οἱ παῖδες πᾶλλὰς στολιζοῦσιν καὶ τὸ μνήμα, ὅπου ἔθηκον τὸ πτώμα αὐτῶν. Οἱ Ἄγγλοι ζωνηρότερον ἐκράζουσιν τὰς συμπληθείας των πρὸς τὰ κτήνη Ἄγγλις, θυγάτηρ χωρικοῦ, ἰδοῦσα ὅτι πνίγεται ἀρνίον, ῥίπτειται εἰς τὸ ὕδωρ καὶ τὸ διασώζει, ἀλλ' ἢ βροχὴ κῦψησε τὰ ὕδατα καὶ κερροῦται εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ μικροῦ λορίσκου. Κεῖ ἐκεῖ κίνδυνον διέτρεχεν. Οἱ χωρικοὶ ὅμως, ἰδόντες τὴν αὐταπέρησιν τῆς νεάνιδος, σπεύδουσιν εἰς σωτηρίαν τῆς· ἐν θριάμβῳ εἰσῆλθεν εἰς τὸ χωρίον κροτοῦσα εἰς τὰς ἀγκύλας τὸ ἀρνίον καὶ πρὸς τιμὴν τῆς τὰ περιοδικὰ τῶν ἐπαρχιῶν ἐδημοσίευσαν ποιήματα καὶ τὴν εἰκόνα τῆς εἰς ὅλας τὰς γωνίας τοῦ μεγάλου αὐτοῦ κράτους. Διὰ τῶν καλῶν παραδειγματῶν ἀναγεννᾶται ἡ φιλανθρωπία καὶ πρὸς τὰ ζῷα. Ἡ πρωὶα διὰ τοὺς παῖδας τῶν Αἰγυπτίων εἶναι ἡ μεγίστη χροὰ ἐκ τῶν μελαγχολικῶν ἀσμάτων των μινθάνει ὁ ξένος ὅτι μεταβαίνουσιν εἰς τὰ βεῖθρα τοῦ Νείλου πρὸς ποτισμὸν τῶν ζῶων. Ἰππεύουσιν τοὺς βόας, ἄλλοι ἐπὶ τῶν νῶτων των θέτουσιν βέλος χωρὶς τὸ ζῶον νὰ δείξῃ σημαεὶα πρὸς τοὺς· ὁ χωρικός Αἰγύπτιος θάπτει τὸν βοῦν καὶ δὲν τρώγει τὸ κρέας του, ἀλλ' οὔτε τὸν ταλαιπωρεῖ εἰς τὸ γῆρας· οἱ βόρειοι λαοὶ τῆς Εὐρώπης σκεπάζουν τὸν χειμῶνα τὰς φωλεὰς τῶν πτηνῶν ἵνα μὴ καταστραφῶσιν, τὰ δὲ πτηνὰ του χειμῶνος διὰ τῶν κραυγῶν των κλοῦσι τὴν οἰκοδόποιαν εἰς τὴν αὐλήν, ἥτις ἀπὸ ἀποθήσῃ τὴν χιόνα ῥίπτει αὐτοῖς τακτικῶς τὴν τροφὴν των. Καὶ τὸ τέκνον τοῦ χωρικοῦ ἐκ τοῦ παραθύρου παρατηρεῖ μετὰ προσοχῆς τὸν φιλόκλιτον πρᾶξιν τῶν γονέων του, οἵτινες στρεφόμενοι πρὸς τὰ τέκνα των ἐξηγοῦσι τὸν ψαλμὸν τοῦ Δαυὶδ «τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ οὔτε σπεύρουσι ἀλλ' οὔτε θερίζουσιν». Ἐνταῦθα ὅμως ὡς καὶ εἰς ἄλλας ἐπαρχίας οἱ παῖδες καταστρέφουσιν τὰς φωλεὰς τῶν πτηνῶν καὶ πιέζουσιν εἰς τὰς χεῖρας των σκληρῶς τὰ νεογνά των καὶ τοῦτο πράττουσιν ἐνώπιον τῶν γενέων των, οἵτινες μόνον τὰ ὀνόματα καὶ τὴν ἡλικίαν τῶν ποθητῶν των τέκνων γινώσκουσι. Ὅταν δὲ ὁ χειμὼν βαρὺς διασκορπίσας τὰ ἀτυχῆ στρουθία, στήνουσιν οἱ παῖδες εἰς τὰς αὐλὰς των τὰ δίκτυα τῆς καταστροφῆς ἀντὶ τροφῆς πρὸς τὰ ἀτυχῆ πτηνὰ. Τίς ὁ διδάσκων αὐτοὺς τὴν ἀμαρτίαν καὶ τὴν τῆσιν πρὸς τὴν σκληρύνειν τῆς ψυχῆς των, ἵνα μὴ μνημονεύσω τὴν ζημίαν τῶν ἀποροφῶν δένδρων ὑπὸ τῆς κάμψης ἐλλείψῃ τῶν μικρῶν πτηνῶν. Οὔτε ἐν τῷ σχολείῳ ἀλλ' οὔτε ἐν τῷ νῶ ἄνυψῶθη ποτε ἡ φιλόκλιτος φωνὴ καὶ ὑπὲρ τῶν πτηνῶν καὶ ζῶων ἵνα μικροὶ καὶ μεγάλοι διδασκῶσιν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀποστροφὴν πρὸς τὸ βέβηρον ἔθος. Ἄλλα ἔθνη μοχθοῦσιν πᾶν τοιοῦτρόπως διὰ διηγημάτων νὰ ἐμφυσήσωσιν εἰς τὰ

τέκνα των τὸν οἶκτον πρὸς τὰ ζῷα, ὥστε καὶ ἄστυλον ἴδρυσαν πρὸς ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν τοῦ γήρατος, τὰ φιλόζωα σωματεῖα τῆς φιλανθρωπίας σκέπτονται τῶς ἀπὸ τὸ ζῶον ἐργάζεται ἀνευ ἀμοιβῆς δικαιῶνται νὰ περιθάλπηται καὶ οὐχὶ κύπτων ὑπὸ τὸ βέλος τοῦ ἀκνονίστου φορτίου καὶ τῆς μάστιγος νὰ θησκη τρέμων καὶ πεινῶν τὸν χειμῶνα ἐντὸς τῶν κοτρῶνων ὁ ἵππος, ὁ βοῦς, ὅστις διαυλακίζει ὑπομονητικῶς τὴν ἀπέραντον γῆν καὶ κινεῖ νυχθημερόν τὴν φορτηγὸν ἀμαξάν. Ἄνω τῶν 40, ἑκατομμυρίων λιρῶν δαπανᾷ ἡ Ἄγγλία ὑπὲρ τῶν ζῶων χάριν φιλανθρωπίας. Ἄλλα-χοῦ καὶ οἱ ἀχθοφόροι ἴδρυσαν σωματεῖα ἀρωγῆς ὑπὲρ τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος καὶ ἡμεῖς εἰσέτι κυλιόμεθα εἰς τὰς ἀνειρώξεις τοῦ συρμοῦ καὶ εἰς τὴν κκοδαιμονίαν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου τοῦ ὁποῦ ἡ αἰγ.η ἐξατμίζεται εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ πνευματικοῦ δικαστηρίου. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἄλλοτε αἱ πατριαρχικαὶ παραδόσεις ἠύφρακτον τὰς καρδίας τῶν κατοίκων, δεσπόζει δὲ νῦν ἡ διαμάχη τῆς γυναικός, διότι δὲν ἀφίκετο ἐν καλῇ καταστάσει ὁ βίος δι' οὗ ἤθελε περιτιλιζοῖται τὸν ἀπλετον καὶ χοιραδικὸν λαίμον τῆς. Καὶ ὁ ἀνὴρ ἀντὶ νὰ γείνη κροτῆλας ταπεινοῦται καὶ γίνεται πτώμα, ἴσως φρονῶν ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἐκπληροῦνται οἱ ὅροι τοῦ ἐκπολιτισμοῦ. Τὰ πολυτελεῖ ἐνδύματα τῆς φιλοκαλίας δέον νὰ φιλοξενῶται καὶ λεπτὰ αἰσθήματα τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς φιλανθρωπίας· ὁ Εὐρωπαῖος προσεγγίζων τὰ μέρη αὐτὰ καὶ βλέπων τὴν χρῆσιν τῶν ὑρασμάτων τῆς πατρίδος του ἐπὶ τῶν νῶτων τῶν κατοίκων σκιρτᾷ. Ἄλλ' ὅταν πλησιάζῃ τοὺς ἠθοποιούς τοῦ συρμοῦ δυσανασχετεῖ καὶ σκώπτει τὴν πλάνην μας. Ἡ λύσσα φονεῖ τὸν λυσσῶντα λέγει ἡ παροιμία· ἡ πολυτέλεια ἐξήτμισε ὅλους τοὺς πόρους τῶν κατοίκων, οἵτινες ἀρκιούονται ἡμέραν παρ' ἡμέραν καὶ φθείρονται ἀνευ πατάγου ἐκ τοῦ ἀγῶνος τῆς ἀπελπισίας καὶ τοῦ πόθου πρὸς τὸν πλουτισμὸν. Μὴ ζῆτει τὸν ἐναγκαλισμὸν τοῦ ἀδελφοῦ χριστιανοῦ καὶ τὴν μέριμναν πρὸς τοὺς πάσχοντας. Ζῆτει τὸ μίσος καὶ τὴν σκληρὰν ἀδιαφορίαν ὡς ἀπόγονος τῆς θεότητος τοῦ ὕλισμου.

A. TSIMIS.

(*Ἀκολουθεῖ*).

ΕΤΑΙΡΕΙΑΙ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Ἐταιρεία τῶν μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν v.

Καθ' ἣν ἐδώκαμεν ὑπόσχεσιν παρέχουμεν ἕδε περιλήψιν τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Χρ. Πανταζίδου ἀναγνωσθείσης πραγματείας ἐν τῇ Ἐταιρείᾳ τῶν μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν «Περὶ τῆς παρ' ἡμῶν παιδαγωγικῆς κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα» :

Ὅτε, εἶπεν ὁ κ. Χρ. Πανταζίδης, διὰ τῶν ἐκ τοῦ Βυζαντίου λογίων ὁμογενῶν νέων παιδευτικῶν πνεῦμα ἐν τῇ Δύσει εἰσήγατο, ὀλίγοι παρ' ἡμῶν ἐκαλλιέργουν τὰς μούσας, μικρὰ δὲ καὶ ταπεινὰ ἦσαν τὰ ἑλληνικὰ παιδευτήρια καὶ ἐπὶ ἑνὶ καὶ ἡμισυ πε-

ρίπου αιώνα οὐδεμία περὶ τὴν διδασκτικὴν μέθοδον ἐπ' ἄλλο μεταβολή, διατηρουμένης τῆς τῶν βυζαντιακῶν χρόνων μηχανικῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς περὶ τινὰς ὠρισμένας γνώσεις ἀσυνειδήτου τριβῆς. Ἄλλ' ὅτε περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος ἡ τοπικὴ τοῦ Βυζαντίου σύνοδος ὤρισεν ἕκαστον ἐπίσκοπον ἐν τῇ ἑαυτοῦ παρρησίᾳ φροντίδα καὶ δαπάνην τὴν δυναμένην ποιῆν, ὥστε τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ γράμματα δύνασθαι διδάσκειν, βοηθεῖν δὲ κατὰ δύναμιν τοῖς θέλουσι διδάσκειν καὶ τοῖς μαθεῖν προαιρουμένοις, πολλοὶ δὲ τῶν ἡμετέρων μεταβαίνοντες εἰς τὴν Ἑσπερίαν ἤντλουν ἐκεῖθεν τὰς ἀναγκαίας γνώσεις καὶ μαθήσεις, τότε καὶ ὁ κύκλος τῶν παρ' ἡμῖν σχολῶν ἤρξατο ἐπεκτεινόμενος καὶ μεταρρυθμίσεις καὶ βελτιώσεις περὶ τὴν μέθοδον καὶ διδασκαλίαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τε παιδαγωγικῶν παραγγελμάτων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων καὶ τῆς ἱκανῆς ἐπιδόσεως τῶν παιδευτικῶν τῆς Δύσεως σπουδῶν σπουδαιόταται εἰσῆγγοντο.

Πρῶτος δὲ Θεόφιλος ὁ Κορυθαλλεύς καὶ τὴν σπουδὴν καὶ διδασκαλίαν τῆς φιλοσοφίας ἐπὶ νέων ἀρχῶν ἐστῆριξε καὶ βιβλία ἐμμέθοδα συνέταξεν οὐκ ὀλίγα, τὸ θεωρητικὸν πνεῦμα τῆς μεθόδου αὐτοῦ καταδεικνύοντα. Καὶ ἀπὸ τῆς διδασκαλίας τούτου, κατὰ τὸν σφοδρὸν πατριάρχην Κωνσταντῖον, ἡ τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς πρόεδρος τῆς μαθήσεως ἤρξατο εὐμαθέστερον προχωροῦσα βαθμηδὸν ἐπὶ τὰ μέγιστα καὶ τελειότερα. Ἀλλὰ συστηματικωτέρως παιδαγωγικὰς θεωρίας εὐρίσκομεν ἐν τοῖς φιλοσοφικοῖς φροντισμασι καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς πρὸς τε τὸν διδάσκαλον Ἰακώβον Μάνον καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους υἱοὺς Ἀλεξάνδρου Μαυρικορδάτου τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων (1636—1709), ὅστις ἐν τῷ εἰρημένῳ αὐτοῦ ἔργῳ πολλὰ περὶ φυσικῆς, ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀγωγῆς καταλέγων ἄριστος ἀναδεικνύεται παιδαγωγικός.

Ἀναλύσας δὲ ὁ κ. Χρ. Πανταζίδης ἐν ἱκανῇ ἐκτάσει τὰς τοῦ ἐξοχωτάτου τούτου ἀνδρὸς παιδαγωγικὰς θεωρίας, διέλαθεν ἐν συντόμῳ περὶ τῆς μεθόδου τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων συγγραφέων κατὰ τὴν προκειμένην ἐποχὴν, εἰπὼν ὅτι καὶ τότε ἦτο ἐπιγρήσει αὐτῇ ἡ ψυχγωγία καλουμένη, ἡ συνήθως ἐν τοῖς σχολείοις τῶν βυζαντιακῶν χρόνων, ὅσα κυρίως γύμνασμα συνωνυμίας, ἐρημνοσημῶνς πολλάκις τῆς ἐνωσίας διὰ συνωνυμῶν ἢ δοκούντων συνωνυμῶν ἄλλ' ἀναπτύξεσις κατὰ τὴν ἐπόμενον αἰῶνα τῆς φιλοσοφικῆς βιβλιολογίας τῶν διδασκτικῶν μεθόδων, πολλοί, ἐν οἷς μάλιστα ὁ ἱερομόναχος Ἰωσήπος Μοισιδάς (1779), σφοδρῶς κατέκριναν τὴν ψυχγωγίαν ταύτην καὶ ἐπήγαγον βαθμηδὸν τὴν τελείαν αὐτῆς κατάρτησιν. Ἀκολουθῶν ἀναπτύξας διὰ βραχέων τὰ περὶ τοῦ κύκλου καὶ τῆς μεθόδου ἑκάστου μαθήματος καὶ περὶ τῶν διδασκτικῶν βιβλίων καὶ τῆς γλώσσης αὐτῶν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, καθ' ἣν ἤρξατο γενικευμένη ἡ δημώδης γλώσσα, ἣτις τότε εἶχε πολλοὺς καὶ ἀξιολόγους ἀντιπάλους, κατέδειξεν ὅτι κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα εὐρίσκομεν ἔχνη τῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΘ' ἑκατονταετηρίδος εἰς τὰς δημοτικὰς τῆς Ἑθρώπης σχολὰς εἰσαγωγῆς, ἀλληλοδιδασκτικῆς λεγομένης μεθόδου, διότι ἀναφέρεται ὅτι ἐν τῇ σχολῇ τῶν Ἀθηνῶν τῷ 1673 παρὰ τῷ διδασκτῷ ὑπῆρχον καὶ πρωτόσχολοι, οἵτινες εἰδίδασκον τοὺς μικροτέρους παιδοὺς.

Τὰ δὲ περὶ τῆς ὀργανώσεως καὶ ἀποτελεσματικῆς λειτουργίας τῶν παρ' ἡμῖν σχολῶν τοῦ προκειμένου αἰῶνος, προσέθηκεν ὁ κ. Χρ. Πανταζίδης, μετὰ τὸν ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐγγράφων, τοῦ μὲν ἐκδοθέντος τῷ 1669 μηνὶ ἀπριλίῳ περὶ τῆς ἐν Ἄρτῃ σχολῆς, τοῦ δὲ κατὰ ἰούλιον τοῦ 1691 περὶ τῆς πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας. Κατὰ ταῦτα διορίζοντο εἰς διδασκαλίας τῶν ἐπιστη-

μονικῶν μαθημάτων καὶ εἰς τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν, ἐπεβάλλετο δ' αὐτοῖς ἀγάπη ἐξ ἴσου πρὸς πάντας τοὺς μαθητὰς, ὠρίζοντο δὲ δύο κλάσεις τοῦ ἐπιστημονικοῦ τμήματος καὶ δύο τοῦ ἐγκυκλοπαιδικοῦ καὶ πεθαρχικαί τινες διατάξεις, ἀλλ' ἐπὶ πᾶσι μέγα ἰσχύον ἐκηρύττετο τὸ παράδειγμα τῶν διδασκάλων ὑπογενομένων νὰ διδάσκωσι θεοσέβειαν καὶ εὐλάβειαν καὶ ἠθῶν κοσμιότητα.

Ἐκ τῆς συντόμου ταύτης ἀνακεφαλαιώσεως τῆς μελέτης «Περὶ τῆς παρ' ἡμῖν παιδαγωγικῆς τοῦ ΙΖ' αἰῶνος», ἐν ἐπιλόγῳ εἶπεν ὁ κ. Χρ. Πανταζίδης, περιτράνω καταφαίνεται ὅτι οἱ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης λόγιοι τοῖς τε τῶν ἡμετέρων προγόνων στοιχοῦντες ἐπιτηδεύμασι καὶ ταῖς μελέταις τῶν τῆς Ἑσπερίας σφοδρῶν προσκείμενοι, ἔχοντες δὲ συνεργούς τοὺς μετὰ ζήλου ἀγωνιζομένους πατριάρχας, ἐπισκόπους καὶ προκρίτους ἐπειροῦντο φιλοτίμως καὶ εὐσυνειδήτως τὸ φῶς τῆς ὑγινοῦς παιδείσεως καὶ τῆς ἀρετῆς εἰς τὸ ἡμέτερον γένος νὰ ἐξαπλώσωσι· καὶ οὕτω συνετέλεσαν τὰ μάλιστα εἰς τὴν ἀναζωογόνησιν τοῦ δένδρου, ὅπερ καταλλήλως καὶ εὐδοκίμως ὑπὸ τῶν κατόπιν εὐμαθῶν καὶ ἀφωσιωμένων λογίων, τῶν σεμνοτάτων καὶ ἀγιωτάτων θεωρούντων τὴν τῆς νεολογίας ἔμοσθῃ καὶ κοινῇ παιδείῳσι καλλιεργηθέν, ἀγλαοὺς καὶ εὐχύμους ἀποφέρει τοὺς καρπούς.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΚΟΣΜΟΛΟΓΙΚΑ. — Ἡ κοσμογονία, θεωρία τοῦ κ. Η. Faye.

Μεταξὺ τῶν ἔργων, ἅτινα ὁμολογουμένως τιμῶσι τὴν σύγχρονον ἐπιστήμην, βεβαίως οὐκ ἐν δευτέρῳ μοίρᾳ δεῖν νὰ ταχθῆ τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον Sur l'origine du Monde ἔργον τοῦ κ. Η. Faye, μέλους τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ τοῦ Γραφείου τῶν Μικρῶν, γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῆς ἀνωτέρας παιδείσεως, καθηγητοῦ τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων, κτλ., ἐν ᾧ ὁ σοφὸς ἀνὴρ μετὰ περισσῆς καλλιτελείας, σαφηνείας καὶ ἐξόχου ἐπιστημονικῆς δυνάμεως ἀναγράφει καὶ κρίνει τὰς κοσμογονικὰς θεωρίας ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων, ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν κοσμογονικῶν ἰδεῶν τῶν πρώτων χρόνων, ἀπὸ τοῦ Μωϋσέως καὶ τῆς Γενέσεως, μεταβαίνων δὲ ἐκ τούτων εἰς τὰς κοσμογονικὰς ἰδέας τῶν ἐν Ἑλλάδι φιλοσοφικῶν σχολῶν, ἐνδιατρίβει ἰδίᾳ εἰς τὴν τῶν Πυθαγορείων, ἀναλύει τὸν Πλάτωνα ἐν τῷ Τιμαιοῦ, τὸν Ἀριστοτέλην ἐν τῷ περὶ Οὐρανοῦ, τὸν Κικέρωνα ἐν τῷ Οὐνεϊρο τοῦ Σικηνίου, καὶ καταλήγει εἰς τὸν Λουκρέτιον, τὸν Βιργίλιον καὶ τὸν Ὀβιδιον, ἀναλαμβάνων δὲ εἰτα τὴν ἐξέτασιν τῶν κοσμογονικῶν ἰδεῶν τῶν νεωτέρων καὶ διὰ μακρῶν ἀναλύων τὰς θεωρίας τοῦ Καρτεσιῶ καὶ τοῦ Νεύτωνος, καταλήγει εἰς τὰς κοσμογονικὰς ὑποθέσεις τοῦ Καντίου καὶ τοῦ Laplace, ὧν ἡ δεύτερα, ὡς γνωστὸν, ἀπετέλει μέχρις ἐσχάτων τὴν τελευταίαν τῆς ἐπιστήμης λέξιν. Ἐντεῦθεν ἀρχεται τὸ καθαρῶς δημιουργικὸν μέρος τοῦ ἔργου τοῦ κ. Faye, δι' ὃ διατιθῆσι περὶ τοῦ ἡμῶν τοῦ ἐκ τριακοσίων καὶ πλέον μεγάλων σελίδων συγγράμματος αὐτοῦ, καταδεικνύων τὰς πρὸς τὰς μετὰ τὸν Laplace ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἀστρονόμων γενομένας ἀνακαλύψεις, ἀντιφάσεις τῆς κοσμογονι-

κῆς ἐκείνου θεωρίας, ἀντιφάσεις, ὧν ἡ σπουδαιότητι ἀναφέρεται εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς περιφορᾶς τῶν δορυφόρων περὶ τοὺς πλανήτας αὐτῶν, ἀφοῦ κατὰ μὲν τὴν θεωρίαν τοῦ ἐξόχου ἐκείνου ἀστρονόμου 1, θεωρίαν στηριζομένην ἐπὶ τῶν μέχρι τοῦ πλανήτου Οὐρανοῦ (ἡ διεύθυνσις τῆς κινήσεως τῶν δορυφόρων τοῦ ὁποίου δὲν ἦτο ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Laplace ἐντελῶς γνωστὴ) ἀσφαλῶν γνώσεων τῆς ἐπιστήμης, οἱ δορυφόροι στρέφονται περὶ τοὺς ἑαυτῶν πλανήτας καθ' ἣν διεύθυνσιν καὶ οἱ πλανῆται περὶ

1) Περὶ τοῦ ἐν τοῖς πρώτοις μεταξὺ τῶν μεγαλοφυῶν πνευμάτων τοῦ ὅλου ἀνθρωπίνου βίου ὄντος τοῦ λόγου, καθῆκον ἡμῶν θεωροῦμεν ν' ἀναγράψωμεν ἐκ τῆς προκειμένης σπουδαίας περὶ τῶν κοσμογονικῶν θεωριῶν ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων μελέτης τοῦ κ. Faye τὰ σχετικά πρὸς τὴν ἀνάγκην τῆς ἀποδοθείσης εἰς τὴν ἐξοχὸν τοῦτον νοῦν ἀθείας, διότι ἡ πολυβήλητος ὄσφ καὶ ἀτυχῆς ἐκείνη πρὸς τὴν Ναπολέοντα δῆθεν ἀπάντησις κατὰ τὴν εἰς αὐτὸν παρουσίαν τῆς ἀ' ἐκδόσεως τοῦ ὑπὸ τὴν τίτλῳ "Exposition du systême du monde" τοῦ κόσμου (Exposition du systême du monde) συγγράμματος τοῦ Laplace, κυκλοφορήσασα μετὰ τὴν ὑπὸ τούτου ἐπίκρισιν τοῦ Νεύτωνος καὶ τὴν εἰς αὐτὴν ἀπάντησιν τοῦ μεταφραστοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους κ. Barthélemy Sai 1' - I a i e ἀναγραφῆσα δὲ ὑπὸ διάφορον ὄλωσ μισθῶν ἐν τῷ προλόγῳ τῆς μεταφράσεως τοῦ Λουκρητίου, ἦν ἐπέθεσθησεν ὁ κ. Blanche', ἐξακολουθεῖ διαδιδόμενη, ἀδικούτα μὲν τῆν μνήμην τοῦ ἐξόχου ἀνδρός, ζημιούσα δὲ καὶ τὴν ἐπιζῶσαν ἀνθρωπότητα, διότι βεβαίως δὲν λείπουν οἱ ἐκμεταλλούμενοι τὴν ὑποθετικὴν ταύτην ἀθείστικὴν ἀπόκρισιν τοῦ Laplace πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀτηρήτου καὶ ὑπὸ τὰ φοβερά τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης κτηρήματα καταρροεύσης ὕλιστικῆς αὐτοῦ θεωρίας.

Ἐν τῷ περὶ οὗ τοῦ λόγου ἀνεκδοτόν.

Ὅταν ὁ πολίτης Laplace παρουσιάσεν εἰς τὴν στρατηγὸν Βοναπάρτην τὴν αὐτὴν ἐκδοτὴν τοῦ ἀνωτέρου μηχανομηθέντος ἔργου αὐτοῦ, ὁ στρατηγὸς τῷ εἶπεν: «Ὁ Νεύτων ὠμίλησε περὶ Θεοῦ ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ. Διεξήλθον ἤδη τὸ ὑμέτερον καὶ οὐδ' αὐμὸ εἶρον τὸ ὄνομα τοῦτο οὐδ' ἐρ' ἀπὸς». Εἰς ταῦτα ὁ Laplace λέγεται ἀποκριθεὶς: «Πολίτη πρώτος Ὑπατε, δὲν ἔλαβον ἀνάγκην τῆς ὑποθέσεως ταύτης». Διὰ τῶν λέξεων τούτων, ὁ Laplace θὰ ἀπεκάλει τὸν Θεὸν ὑπόθεσιν. Ἐὰν ταῦτα οὕτως εἶχον, ὁ πρώτος Ὑπατος θὰ ἔστρεφεν αὐτῷ τὰ νῶτα. Ἄλλ' ὁ Laplace οὐδέποτε εἶπε ταῦτα. Ἐν τῷ περὶ τὴν γνώμην τοῦ κ. Faye, ἡ ἀλήθεια: Ὁ Νεύτων νομίζων ὅτι αἱ μακροχρόναι ἀνωμαλίαι τῆς κινήσεως, ὧν τὴν θεωρίαν εἶχει ὑποτιπώσει, θὰ ἐπέφερον διὰ τοῦ χρόνου τὴν καταστροφὴν τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος, εἶπε πού ὅτι ὁ Θεὸς ὑπογράφεται: νὰ ἐπεμβάσῃ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν πρὸς ἐπανόρθωσιν τοῦ κακοῦ καὶ ἀνωμαλίου οὕτως εἶπεν τοῦ συστήματος. Ἡ ἐπιστήμη δὲν εὐρίσκει εἰσέτι ἐν θέσει ταυτή, ὥστε νὰ εἶνε γνωσταὶ αἱ συνθήκαι τῆς μονιμότητος τοῦ πλανητικοῦ ἡμῶν συστήματος: ἀλλ' ὁ Laplace, ὅστις εἶχεν ἀνακαλύψει αὐτὰς διὰ βιβλίου ἀναλύσεως, ἤδυνάτο καὶ ὑπερθετο ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν πρώτον Ὑπατον, ὅτι ἐσφαλμένως ὁ Νεύτων ἐπεκάλει τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διόρθωσιν τῆς μηχανῆς τοῦ κόσμου, καὶ ὅτι αὐτός, ὁ Laplace, δὲν ἔλαβεν ἀνάγκην τῆς ταυτῆς ὑποθέσεως. Δὲν ἀπεκάλεισεν ὅθεν ὑπόθεσιν τὸν Θεόν, ἀλλὰ τὴν ἐν ὀρισμένῳ σημείῳ ἄμεσον αὐτοῦ ἐπέμβασιν.

Ἐν ὑποσημείωσι δὲ ὁ κ. Faye (ἐν σελ. 132) ἀναφέρει ὅτι παρελάβε παρὰ τοῦ Arago τὴν εἰδήσιν, καθ' ἣν ὁ Laplace, εἰδοποιηθεὶς ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ὅτι τὸ ἀνεκδοτόν τοῦτο ἐμελλε νὰ δημοσιευθῇ ἐν τῇ βιογραφικῇ συλλογῇ, παρεκάλεισεν αὐτὸν νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ ἐκδότου τὴν διαγραφὴν αὐτοῦ. Τῷ ὄντι, ἔπρεπεν ἢ νὰ ἐξηγηθῇ τοῦτο ἢ νὰ διαγραφῇ. Τὸ δεύτερον, ἦτο καὶ τὸ ἀπλούστερον· δυστυχῶς οὐδέτερον τούτων ἐγένετο.

τὸν ἴδιον αὐτῶν ἄξονα, κατὰ δὲ τὰς μετ' αὐτὸν γενομένας ἀνακαλύψεις, ἐν τῷ διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ πλανήτου Ποσειδῶνος διπλασιασθέντι κατὰ τὴν ἑκτασὶν ἡλιακῷ κόσμῳ, δέον τοῦ λοιποῦ νὰ διακριθῶσι δύο διακεκριμένα πλανητικὰ χῶροι: ἡ ἐσωτερικὴ, ἐν ἣ οἱ ἀρχαιότερον γνωστοὶ πλανῆται στρέφονται περὶ ἑαυτοὺς μετὰ τῶν δορυφόρων αὐτῶν ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, καὶ ἡ ἐξωτερικὴ χώρα (ἡ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τοῦ Ποσειδῶνος), μᾶλλον ἐκτεταμένη, ἐν ἣ οἱ δορυφόροι περιφέρονται περὶ τοῦ ἰδίου πλανήτας κατ' ἀντίθετον φορᾶν, ἦτοι ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς.

Τὴν ἐπίκρισιν τῆς θεωρίας τοῦ Laplace διεξάγει ὁ σοφὸς καθηγητὴς μετὰ τῆς χαρακτηριστικῆς τοῦς ἀληθῶς σοφοῦς λεπτότητος καὶ ἐξόχου μετριοφροσύνης. Οὐδεὶς, λέγει, θὰ παραγνωρίσῃ, βεβαίως εἰμι περὶ τοῦτου, τὸ αἰσθημα ὅπερ με ὤθει εἰς τὴν ἐπίκρισιν ταύτην. Πρόκειται περὶ ἀπλῆς ὑποθέσεως, ἣν αὐτὸς οὐτός ὁ Laplace μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιφυλάξεως διετύπωσεν, ὁ δὲ συγγραφεὺς τῆς Οὐρανίου Μηχανικῆς καίτοι πολὺ ὑψηλὰ, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ ὁ ἐλάχιστος φόβος ἀμαυρώσεως τῆς δόξης αὐτοῦ. Ἐπὶ ἕνα ἥδη ὀλόκληρον αἰῶνα οἱ ἀστρονόμοι ζῶσιν ἐν τοῖς πέντε ἀθανάτοις τόμοις αὐτοῦ καὶ ἀγωνίζονται εἰς τὴν ἐκ τούτων ἐξαγωγὴν ὠφελίμων πορισμάτων ἢ εἰς τελειοποιήσιν τῶν γονιμῶν ἐκείνου μεθόδων. Καὶ ἐὰν ἐτι ἡ προόδος τῶν παρατηρήσεων ἢ αἰτῶν τῆς Ἀναλύσεως τῶν ἀπειροστῶν ἦθελον μεταβάλλει μέρῃ τινὰ αὐτοῦ, τὸ ἔργον τοῦτο θὰ παραμείνῃ ὡς μία τῶν ὑψίστων ἐκφάνσεων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Ἄλλ' ἡ Ἐπιστήμη ἔχει τὸ προνόμιον τῆς ἀδιαλείπτου προόδου, δοξάζονται δὲ ἐπίσης τὰ μᾶλλον θαυμασθέντα μεγαλοφυῶ πνεύματα, ὅταν στηρίζεται τις ἐπὶ τῶν ἔργων ἐκείνων ἵνα ὑπερῶ τὰ ὄρια, ἅτινα ταῦτα ἐνόμισαν ὅτι ἔθεντο.

Ἐν τῇ βάσει τῶν νεωτέρων ἀστρονομικῶν, φυσικομηχανικῶν, γεωλογικῶν καὶ παλαιοντολογικῶν παρατηρήσεων καὶ μελετῶν, περὶ ὧν ἀδύνατον εἶνε τό γε νῦν καὶ συντομώτατος νὰ γίνῃ λόγος ἐν ταῖς στήλαις ταύταις, ὁ κ. Faye προβαίνει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κοσμογονικῆς αὐτοῦ θεωρίας, θεωρίας οὐδωδὲς διαφερούσης ἀπὰστων τῶν προγενεστέρων, αἵτινες κατ' αὐτὸν δέον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀπόρροια τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μορφώσεως αὐτῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀτελῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, ἦν ἐν τέλει συνοψίζει εἰς πίνακα διπλοῦν, οὕτινος τὸ δεύτερον μέρος, ἀναφερόμενον εἰς τὴν γένεσιν καὶ ἡλικίωσιν τῆς ἡμετέρας Γῆς, ἀναγράφωμεν ἐπὶ λέξει ἔχον ὧδε:

Περίοδος τῆς διαπυρώσεως τῆς Γῆς.

Θερμότης ὀφειλομένη εἰς τὸν τρόπον τῆς μορφώσεως. Ἐν τῇ ὀλοσχερῶς βευστῇ μάζῃ τὰ συγκεντρικὰ στρώματα διατίθενται κατὰ λόγον τῆς πυκνότητος αὐτῶν. Διαστάσεις σημαντικῶς μείζονες τῶν συγχρόνων· περιστροφὴ περὶ τὸν ἄξονα πολλῶ βραδυτέρα. Τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶνε τὸ τοῦ διὰ περιστροφῆς ἐλλειψοειδοῦς, μόλις πεπλατυσμένον περὶ τοῦς πόλους τῆς στρωφῆς.

Ἄξιδωσις τῶν ἐν ἐπιπολῇ στρωμάτων, ἐλαττωμένη κατὰ λόγον τοῦ βάθους.

Εὐρεῖα ἀτμὸσφαιρα ἐνέχουσα ἅπαν τὸ οὔτω παρὰ χθὲν ὕδωρ καὶ τὰ παραμεινάντα ἐλεύθερα ἀέρια.

Σεληνιακαὶ πλήμμυραι τῆς ῥευστικῆς μάζης.

ΠΡΟΨΩΪΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.

Ἀπόψυξις τῆς σφαίρας.

Σχηματισμὸς πρώτου στερεοῦ φλοιοῦ· ἄμεσος ἐξαφανισις τῆς φωτεινῆς ἀκτινοβολίας.

Τὰ ὕδατα ἄρχονται κατατιθέμενα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μηχανικὸς καὶ χημικὸς δι' ἀλληλεπιδράσεως τῶν ὑδάτων ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ μετασχηματισμὸς, ὑπὸ τὴν πίεσιν εὐρείας ἀτμὸσφαιρας.

Αἱ σεληνιακαὶ πλήμμυραι τῆς τεττικυίας μάζης, παρακωλύμενοι ὑπὸ τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ, ἐξασθενουσι καὶ τείνουσι ν' ἀφανισθῶσιν.

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.

Ἀσθενὴς φωτιμὸς

ὀφειλόμενος εἰς τὸν γεννώμενον Ἥλιον.

Ὁ ἦδη σχηματισθεὶς φλοιὸς παχύνεται βραδέως καὶ σκίζεται. Ἡ ἀσθενὴς πίεσις τῶν ἐσωτερικῶν πλημμυρῶν ἀναγκάζει τὴν τεττικυίαν ἕλνῃ νὰ ὑψωθῇ ἐν ταῖς ρωγμαῖς καὶ μάλιστα νὰ ἐκχυθῇ ὑπεράνω τῶν συντριμμάτων τοῦ φλοιοῦ.

Ἡ θερμοκρασία τῆς ἐπιφανείας ἢ τοῦ ἀέρος ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐσωτερικὴν θερμότητα· εἶνε ἢ αὐτὴ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μέχρι τῶν πόλων. Δὲν ὑπάρχουσι κλίματα οὐδὲ ἐποχαί. Τὰ εἰς βάθος κείμενα ὕδατα εἶνε θερμὰ καὶ οὐχὶ ψυχρά.

Εὐρεῖα ἀτμὸσφαιρα προφυλάττουσα τὴν Γῆν ἀπὸ τῆς καταψύξεως. Ἀνώτερα ρεύματα παράλληλα τῷ ἰσημερινῷ. Οὐδεμία ἄνευ βροχῆς χώρα· οὐδαμοῦ χιονίζει.

Πλήμμυραι τοῦ ὠκεανοῦ ἀποκλειστικῶς σεληνιακαί.

Πρώται φωτειναὶ ἀκτινοβολίαι τοῦ γεννώμενου καὶ εἰσέτι ἀμόρφον Ἥλιον.

Ἡ Γῆ φωτίζεται ἀσθενῶς καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν πόλων.

Ζωὴ φυτικὴ καὶ ζωικὴ ἀναπτύσσεται ὁμοειδῶς ἐφ' ἀπάσης τῆς Γῆς.

ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.

Ἀῦξον ἡλιακὸν ὄψος.

Κατ' ἀρχάς, ἢ τε φυτικὴ καὶ ζωικὴ ζωὴ ἐξακολουθοῦσιν ἀναπτυσσόμεναι ὁμοειδῶς ἐφ' ἀπάσης τῆς Γῆς.

Ὁ φλοιὸς παχύνεται· ἡ σκοτεινὴ θερμότης τῆς Γῆς ἐλαττοῦται. Ἡ ἡμερησία κίνησις ἐπιταχύνεται.

Ὁ Ἥλιος μορφοῦται καὶ μέγεθνεται· ἡ Γῆ πλησιάζει πρὸς αὐτὸν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, ἢ δὲ διάρκεια τῆς περιφορᾶς αὐτῆς ἐλαττοῦται ταχέως.

Ἡ ἡλιακὴ ἀκτινοβολία ἐντονωτέρα καταστάσα ἄρχεται ἀντικαθιστῶσα τὴν προϊούσαν ἐλάττωσιν τῆς κεντρικῆς θερμότητος.

Ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τῆς περιόδου ταύτης, αἱ ὥραι τοῦ ἔτους ἄρχονται καθιστάμεναι ἐπαισθηταί.

Τὰ κλίματα ἄρχονται διαγραφόμενα καὶ ἐνεργῶς τροποποιούντα τὸν φαῦνον καὶ τὴν χλωρίδα τῆς δευτερογενεῦς περιόδου.

Αἱ σεληνιακαὶ πλήμμυραι εἶνε ἦδη κατὰ τι ἡλλοιωμέναι διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἥλιου.

ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.

Ἡλίου ἡλιακὸς φωτιμὸς.

Ἡ συστολὴ τῆς σφαίρας μειοῦται. Ἡ ἐπίδρασις τῆς κεντρικῆς θερμότητος εἶνε ἀνηγμένη εἰς τὸ ἐλάχιστον.

Ὁ Ἥλιος ἀφικνεῖται ταχέως εἰς τὸ μέγιστον τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ. Ἡ μᾶζα αὐτοῦ παύει πλέον αἰθανομένη. Περιβάλλεται ὑπὸ πλήρους φωτοσφαιρας.

Ἡ Γῆ διαγράφει τὴν ὀριστικὴν αὐτῆς τροχίαν.

Ἡ ζωὴ ἀφικνεῖται περίπου εἰς τὸ μέγιστον τῆς ἐνεργείας καὶ τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς ἐν τοῖς προσιτοῖς κλίμασιν.

Ἡ ἀτμὸσφαιρα ἀνάγεται περίπου εἰς τὰς συγχρόνους αὐτῆς διαστάσεις.

Πλήρης περιτροπὴ τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους. Κλίματα πολικὰ καὶ τροπικὰ. Πολικοὶ πάγοι· ἐναλλάσσουσα τῆξις αὐτῶν.

Ὁ τρόπος τῆς καταψύξεως, ὀφειλόμενης εἰς τὸ ψῦχος τῶν πόλων, εἶνε ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ. Ὑποβρυχία πολικὰ ρεύματα διατηροῦσιν εἰς τὰ βάθη τῶν θαλασσῶν θερμοκρασίαν ἴσην τῷ μηδέν.

Ἡ ταχύτερα τοῦ βάθους τῶν θαλασσῶν κατάψυξις ὡς ἀποτέλεσμα ἔχει ὑπερχινὴν πίεσεως τοῦ υποβρυχίου φλοιοῦ ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ῥευστικῆς μάζης· προκαλεῖ τὴν προϊούσαν ἐξαρσιν τῶν ἡπειρῶν, ὑπὸ τὰς ὁποίας ὁ γῆινος φλοιὸς εἶνε ἕττον παχὺς, καὶ τὸν σχηματισμὸν τῶν σειρῶν τῶν ὄρεων κατὰ μῆκος τῆς γραμμῆς τῆς ὀξείας.

Ἐμφάνισις τῶν ἀδιαλείπτων χιόνων καὶ τῶν παγῶν ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὄρεων.

Τὰ ἀνώτερα ἀτμὸσφαιρικὰ ρεύματα ἀποβαίνουσιν ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἡμισφαιρίῳ εὐκρινῶς βορειοανατολικὰ καὶ καθίστανται τοπικὰ. Χῶραι ἄνευ βροχῆς.

Ἡφαίστειακὰ φαινόμενα ὀφειλόμενα εἰς τὴν τυχαίαν ἐν τοῖς διαπύροις στρώμασι διεϊδυσθῆναι ὕδατος ἢ ὑδρατῶν ὑπὸ ἀνωτέρων πίεσιν, διὰ τῶν πρὸς τὰ κάτω ὑπανοιγομένων γραμμῶν τῆς ὀξείας. Ὑποχθόνιος σχηματισμὸς τῆς ἐξογκωμένης καὶ ἐνίοτε ἐκκροτούσης λάδας.

Πλήμμυραι ὀλοσχερῶς σεληνονηλιακαί.

ΤΕΤΑΡΤΟΓΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.

Ἐλαττῶν μειῶσις τῆς ἡλιακῆς ἐνεργείας.

Ἐξαίρεσις τῆς ἀνεπαίσθητου ταύτης μειώσεως, μᾶλλον ὑπονοουμένης ἢ ἀποδεικθεισῆς¹, ἢ φάσις αὕτη χαρακτηρίζεται ἐκ τῆς ἐξαφανίσεως πάσης κοσμογονικῆς ἐπιρροίας καὶ ἐκ τῆς ἀποκαταστάσεως

1) Ὁ Ἥλιος, κατὰ πρότερον ἀστὴρ λευκὸς καὶ τοῦ πρώτου φασματικῶν τύπου, ὡς δύναται τις νὰ συμπεράνη ἐκ τοῦ ἀμυθῆτου ποσοῦ τῆς ἐν αὐτῷ ἀποθηκευθείσης ἀρχικῆς θερμότητος, εἶνε σήμερον ὀλίγον ὑποκίτρινος, μεταπεσὼν εἰς τὸν δευτερον τύπον (B). Ἐξδ. Ἐπιθ. Τόμ. Α' ἀριθ. 51, παραγματικῶν ἐπιγραφόμενῃν τὰ φάσματα τῶν ἀπλανῶν.).

έντελους ισόροπιας καθ' άπάσας τās διευθύνσεις¹. Μονιμότης τών διαστάσεων του πλανητικού συστήματος, μονιμότης τής ήλιακής ακτινοβολίας, μονιμότης τής χημικής συστάσεως τής ατμοσφαιρας, τελευταίον δε μονιμότης τής περι τόν άξονα περιτροφής και του σχήματος τής Γής, ούτινος τó πεπλατυσμένον περι τούς πόλους έλαβε τήν σύγχρονον αυτού άξίαν.²

Τό έδαφος μόνον δέν είνε απολύτως μόνιμον· εξακολουθούσιν έξησθενημέναι αι βραδείαι ταλαντοειδείς κινήσεις τών τμημάτων του γήινου φλοιου, προερχόμεναι εκ τής άνίδου καταψύξεως τών τμημάτων τούτων, τών μὲν ήπειρωτικών, τών δέ υποβρυχίων, και εκ τής επί τών τελευταίων τούτων συσθευσεως τών δια καθιζήσεως στρωμάτων.

Παγετώδης περίοδος του βορείου ήμισφαιρίου συνδεομένη προς τās ταλαντοειδείς κινήσεις του φλοιου.

Έξησθενημένη εξακολουθησας τών ήφαιστειακών φαινομένων.

Άπο πολλού ή ζωή εγκατέλιπε τās πολικάς χώρας, τās ύψηλάς κορυφάς και τās άνευ βροχής χώρας (έρήμους). Ειδικεύεται επί μάλλον και μάλλον επί τών κατοίκων διακρινόμενον δια τών κλιμάτων και τής διαγραφής του έδάφους.

Διατήρησις εν τῷ βάθει τών θαλασσών φαίνου αναλόγου προς τόν τών προγενεστέρων εποχών.

Εν τοίς άνωτέρω αναφερομένοις δυσί πίναξιν, ών ό δευτέρος μόνον δημοσιεύεται ένταύθα, ως άμεσως σχετιζόμενος προς τó ήμέτερον θέμα, αναγράφεται μεθ' άπασης τής δυνατής συντομίας. ως άνακεφαλαίως ή σύμπαντος του έργου του κ. Faye, ή άρτία και επί τῆ βάσει άπασών τών μέχρι τούδε περι του κόσμου άσφαλών τής επιστήμης γνώσεων στηριζομένη κοσμογονική θεωρία αυτού, ούδιωδός διαφέ-

1) Η παγετώδης φάσις δέν αντίκειται εις τήν άπόφρασιν ταύτην. Ουδóλως δέον ν' αποδοθῆ αύτη εις τήν ανεπαίσθητον μεταβολήν τής ήλιακής ενεργείας, οδδὲ εις τās μικρῆς περιόδου μεταβολάς τής εγκλίσεως ή τής εκκεντρότητος τής γήινης τροχίτης, αίτινες δέον νά παραμείνωσιν περιλαμβανόμεναι μεταξύ περιωρισμένων όρίων. Ορθότερον άπέδωκαν ταύτας εις τήν μετακίνησιν θαλασσίων τινών ρευμάτων. Τῶ όντι, δι' ενς βλέμματός επί χάρτου τών ισόθερμων βεβαιούται τις πόσον αι καμπύλαι αύται ανυψοῦνται επί πλέον επί του Άτλαντικού, συγκρινωνούντος εύρέως μετά τής Αρχτικής θαλάσσης, ή μετά του Ειρηνικού. Εάν μικρά τις έξαρσις του υποβρυχίου έδάφους, μεταξύ τής Γραιλαντίας και τής Νορβηγίας, ήθελε διακόψει εν μέρει τó από του πόλου προερχόμενον κατώτερον ψυχρόν ρεύμα, τὰ θερμά τών τροπικών ρεύματα δέν θά έφέρνοντο πλέον μετά τής αύτης άρθρίας προς βορράν, αι δέ ισόθερμοι ήμών θά έλαμβανον τήν διάταξιν, ήν έχουσι σήμεραν εν τῷ Ειρηνικῷ. Τών άνωτέρων δέ άτμοσφαιρικών ρευμάτων μη μεταβλησμένων, οι εύρωπαϊκοί παγωνες νέν θά έλάμβανον επέκτασιν. (Υποσημείωσις εν σελ. 292). Τά περι επιδράσεως τών ήπειρωτικών όγκων επί τής διευθύνσεως τών ισόθερμων εύρίσκει ό αναγνώστης εν τῇ και εν τῷ ήγουμένῳ αριθμῷ σημειωθεήση Γεωλογία του κ. Lapparent (Μέρου πρώτου, εν σελ. 88 και έφεξής), τὰ δέ περι επιρροής τών θαλασσίων ρευμάτων επί τής θερμοκρασίας τών θαλασσών εν σελ. 93 και έφεξής.

2) Η Γῆ διετήρησε δι' άπασών τών αλλοιώσεων τούτων τήν αρχικήν αυτῆς μορφήν, τήν του έλλειψοειδούς δια περιστροφής, ολίγον πεπλατυσμένον περι τούς πόλους· τó πεπιεσμένον μεταβλήθη μόνον κατά ποσόν.

γούσα τής του άθανάτου Laplace, ίδια καθ' όσον κατά μὲν τήν αρχαιοτέραν (τήν του Laplace) ό Ήλιος είνε προγενέστερος τής Γής, ως και τών άλλων πλανητών, έσχηματίσθη δε αύτη, ως και εκείνοι, δια τής συγκεντρώσεως τής υπό μορφήν δακτυλίων περι τόν ίσημερινόν του Ήλιου αποσπασθείσης άραιάς και διαπύρου ύλης, ενῶ κατά τήν του κ. Faye οι πλανῆται έσχηματίσθησαν προ του Ήλιου δια συμπύξεως τής διαπύρου ύλης, ήτις τμηματικώς και οιοinei άνεξαρτήτως τών λοιπών έστρεοβιζίζετο εν τῷ διαστήματι προ άμνημονεύτων χρόνων.

Άλλ' είνε δυνατόν ήρά γε νά θεωρηθῆ ή νεωτέρα αύτη θεωρία του κ. Faye ως ή τελευταία, όριστικώς και οιοinei άμετακλήτως λύουσα τó από τής εμφάνισεως του άνθρώπου επί τής Γής άδιαλείπτως άπασχολουν αυτόν περι τής αρχής του κόσμου ζήτημα· — Ή εις τήν έρώτησιν ταύτην άπόκρισις δέν φαίνεται ήμιν δυσχερής σήμεραν. Πολλάκις και εν ταίς στήλαις ταύταις και άλλαχού άνεγράφη, και έτονίσθη μάλιστα άναγραφέν, ότι αι προς έρμηνείαν τών γεγονότων άλληθείς επιστημονικαι υποθέσεις — τοιαύται δέ δέον νά θεωρηθώσιν πάσαι αι μη άντιφάσκουσαι προς τās μέχρι τής εποχής τής μορφώσεως αυτών άσφαλώς βεβαιωθείσας επιστημονικάς γνώσεις, διότι περι τών λοιπών, τών μη επί τοιαύτης βάσεως στηριζόμενων, ούδεις σπουδαίως δυνατόν νά γείνη λόγος — ουδóλως δέον νά θεωρῶνται ως απολύτως μόνιμοι, άλλ' ότι επί τοσούτῳ μόνον παραμείνωσιν εν ενεργεία επιστημονικαι υποθέσεις ή θεωρία, ήφ' όσον δυνατόν νά έρμηνευθώσιν άδιόστως τὰ εκάστοτε αναφαινόμενα τής ίδιας αυτών τάξεως γεγονότα, μετατίθενται δε εις τās εν έφεδρεία ούτως ειπεῖν επιστημονικάς υποθέσεις και εξετάζονται τότε πλέον από άπόψεως καθαρώς ιστορικῆς, όταν παρουσιασθώσιν όμοια ή γεγονότα, ήτινα δια τούτων δέν δυνατόν νά έρμηνευθώσιν επαρκώς. Τούτο διδάσκει ήμας σύμπασα ή ιστορία τών ανθρωπίνων γνώσεων και ίδια τών αναφερομένων εις τās φυσικάς επιστήμας¹.

ΗΑ. Γ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΘΕΑΤΡΟ ΠΑΡΙΣΩΝ.—*La Dona Juana* του "Ανδρ.—ΧΡΟΝΙΚΑ.

Τό δράμα του Έλλεννίδα μὲν μητέρα, Ίταλόν δέ πατέρα σκόντος Άλεξάνδρου Παρώδη *Dona Juana* έδίδαξεν ή Γαλλική-Κωμωδία και εν Λονδίνο, ότε αύτη σειράν παραστάσεων εν αυτῷ έδωκεν, οι δε Λονδίνειοι, και τοιούττον τής *Denise*, τής *Adrienne Lecouevre* και τών *Effrontés* έχειροκρότησαν αυτό, ούδα-

1) Δίαν πιθανόν είνε, χρόνον και χώρον επιτροπέτων, νά πραγματευθώμεν προσεχώς τó ζήτημα του κατοικησίμου τών γνωστών ήμιν ούρανίων σωμάτων επί τῆ βάσει τών τελευταίων δεδομένων τής επιστήμης, στηριζόμενοι, ως πάντοτε, επί τών μέχρι τούδε άσφαλεστέρον επί του ζητήματος τούτου έγνωσμένων, ίδια δέ επί τής περι τούτου εν τῷ προκειμένῳ έργῳ μελέτης του κ. Faye.

μῶς ὁμως ἀπέστρεψαν ἀπ' αὐτοῦ τὸ πρόσωπον. Ἐπανερχόμενοι ἐπ' αὐτοῦ, πράττομεν τοῦτο ὅπως σημειώσωμεν ὅτι ἡ *Dona Juana* ἀπασχολήσασα τοὺς κριτικούς τοῦ θεάτρου ἐφ' ἱκανόν, ἀνεγράφη νῦν ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τοῦ ἱστορικοῦ. Ὡς εἶπομεν ἐν τοῖς περὶ τοῦ ἔργου ἐν προτέρῳ Ἐπιθεωρήσει, ὁ κ. Παρώδης βάσιν τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ δράματος ἔθηκε τὰ ὑπὸ τοῦ Hillebrand δημοσιευθέντα ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει τῶν Δύο Κόσμων» (1 ἰουν. 1869), ἅπερ καὶ ἀνέλυσε ὁ τοῦ ἐπιφανοῦς τούτου περιοδικοῦ συγγραμματος κριτικὸς Bellaigue ἐπὶ τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ ἔργου τοῦ ἑλληνοῖταλοῦ ποιητοῦ. Ἀλλὰ τὴν ἀφήγησιν ταύτην νεώτεροι ἱστορικοὶ ἔρευναι ἀλλοιοῦσιν. Ἐν τῇ *Revue Pyréenne* ἐδημοσιεύθη περιλήψις ἐν δυσὶν ἄρθροις ὑπὸ τοῦ κ. Desdevises du Dezert, πραγματείας Ἰσπανοῦ συγγραφέως, τοῦ Rodriguez Villa, ἄλλως τὰ αἷτια τῆς παραφροσύνης τῆς Ἰωάννης ἐκτιθεῖσα. Ἡ Ἰωάννα ὑπανδρεύθη κατὰ τὸ δέκατον ἑβδόμον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῆς τὸν Φίλιππον τῆς Αὐστρίας, τὸν ὡραιότερον πρίγκιπα τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου. Οὗτος κατέστησεν αὐτὴν δυστυχῆ, καίτοι ἐκείνη σὺδαμῶς ἐπαύετο ν' ἀγαπᾷ αὐτόν. Ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ μετὰ δύο ἔτη, αὐτὴ σὺδαμῶς ἐνόησε ν' ἀποπαθεῖ τοῦ πτώματος αὐτοῦ, ἔδυσεν αὐτὸ περὶ τὴν Καστίλλην καὶ ἐνεκλείσθη παρὰ τὸν τάφον ἐν τῷ σκοτεινῷ πύργῳ τοῦ Tordesilas. Ἀπώλεσεν ἀληθῶς τὸ λογικόν, ὡς ἀποδείκνυται ἐκ τῶν λεπτομερειῶν τῶν ἐκκέντρων ἐπικηδείων τελετῶν, ὧν προσέτι. Ἀλλ' ἐξῆν ὅπως θεραπευθῆ ἢ ἀσθένεια αὕτη οὐχὶ δὲ νὰ ἐπιταθῆ, εἰ μὴ φόδος κατεῖχε τοὺς περὶ αὐτὴν περὶ ἀνακτισεως τῆς ἰσχύος. Εἰς τοῦτο δὲ προσθετέον ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ παραφροσύνη δὲν ἔθεωρεῖτο ὡς ὀλιβερόν γεγονός, ἀξίον τοῦ οἴκτου καὶ τῶν φροντίδων πάντων, ἀλλ' ὡς τιμωρία τις τοῦ Θεοῦ, ἵντινα εἶδει νὰ ὑπομείνῃ καρτερικῶς ὁ παθὼν μέχρι θανάτου. Πολλάκις δὲ ἐνέπνεεν τρόμον. Κατὰ τὸν Rodriguez Villa λοιπὸν ἡ γερμανικὴ ἔκδοσις τοῦ ἱστορικοῦ τῆς παραφροσύνης τῆς Jeanne-la-Folle οὐκ ἔστιν ἀκριβής, διότι ἡ παραφροσύνη αὐτῆς δὲν προῦλθεν ἐξ ὧν αὐτὴ ἀναφέρει λόγων, ὅτι βία καθείχθη ἐπὶ ἐννέα καὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἡ δυστυχὴς γυνὴ, ἥτις οὕτω ἐγένετο παράφρων κατὰ τὸ τέλος τοῦ βίου αὐτῆς, παραταθέντος μεθ' ὅλα ταῦτα ἄχρι τοῦ ἐξικοστοῦ ἔκτου ἔτους. Ὁμοιογενέον δὲ ὅτι ἡ τελευταία αὕτη ἀφήγησις ἐστὶ δραματικώτερα, ὁ δὲ κ. Παρώδης ἀκολουθήσας αὐτῇ ἐν γινώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ συγγραμματος τοῦ Villa σὺδαμῶς ἀξίως μομφῆς τυγχάνει ὧν Ἀμφιδωτησίως ὑπαρχούσης περὶ ἱστορικοῦ γεγονότος ὁ δραματικὸς δύναιται ν' ἀκολουθήσῃ τῇ κρείττονι πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ ἀφήγησει.

Ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν ἡ *Dona Juana* ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ Οἴκου τοῦ Μολιέρου καὶ ἐν Λονδίῳ πρὸ τῆς ἐκείθεν ἐπανόδου αὐτοῦ, ἐδιδάχθη δὲ τῇ ἐπιούσῃ τῆς διδασκαλίας τοῦ *Hamlet* ὑπὸ τοῦ ἐξόχου τραγωδοῦ Mounet-Sully, ὅστις προὐκάλεσε συζητήσεις ἐν Λονδίῳ ἐπὶ τῇ ὑποκρίσει αὐτοῦ ἐν τῇ ὑποδύσει τοῦ σχήματος τοῦ δανοῦ πρίγκιπος. Ἐπὶ τούτῳ ὁ Sargey, αὐθις εἰς Λονδίον μεταβάς, παρέρχεται ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐπιφυλλίδι αὐτοῦ ὑπέρομαχος τοῦ συμ-

πατριώτου αὐτοῦ καὶ ἦδη ἐν Παρισίοις οἰκουροῦντος ἔνεκεν ἀσθενείας τραγωδοῦ. Τὸ γαλλικὸν θέατρον ὑπὸ συνοχῆς κατεῖχε προτιθέμενον νὰ διδάξῃ τὴν *Dona Juana*, ἥτις οὐχὶ ὑπὸ πάντων μετ' εὐχρησίας κατανοηθεῖσα ἐν Παρισίοις, δυσχερέστερον ἔτι θὰ κατενοεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν. Καὶ ὁμως ἐγένετο καλῶς δεκτὴ, ἡ δὲ εὐρυτάτη αἴθουσα τοῦ Drury-Lane ἦν σχεδὸν πλήρης. Μετὰ τὴν *Dona Juana* ὡς παραστάσεις ἀποκαιρετισμοῦ ἐδόθησαν ἐν Λονδίῳ *la Joie fait peur* καὶ ἡ *Francillon*. Τοῦ πρώτου ἔργου μετέσχε καὶ ὁ Got, ὅστις τῇ πρώτῃ ἐπιβίβασθεις τοῦ ἀτμοπλοίου ἀφίκετο εἰς τὴν ἀγγλικὴν πρωτεύουσαν, τῇ ἐσπέρα παρέστησε καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἦν ἐν Παρισίοις ὅπως παραδῶ τὸ μᾶθημα αὐτοῦ. Ἐν τῇ *Francillon* ἐθροιάμεισεν αὐθις ἡ δεσποινὴς Bartet, περὶ ἧς ἐκτενῶς ὁμιλεῖ αὐθις ὁ Sargey, διαβεβαιούμενος ὅτι ἡ χαριεδάτη τῶν ἱποκριτριῶν ἔσχε περιφανῆ ἐπιτυχίαν ὡς τε ὑποκρίτρια καὶ γυνὴ. Καὶ οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι.

ΧΡΟΝΙΚΑ. Ἄρτι ἐξεδόθη συμβολικὸν δράμα (drame symboliste) ἐπιγραφόμενον *Χριστός* (*Crist*, a poetical drama by W. H. Sadakichi. Boston, 1893), ὁ δὲ ποιητὴς αὐτοῦ ἐστὶν Ἰάπων, Sadakichi καλούμενος, ὅστις ἐν αὐτῷ πραγματεύεται τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μετὰ πενταετῆ ἐργασίαν πρὸς συγγραφήν τοῦ δράματος, παρέστη ἰδρωτὶ περιρρεόμενος δημοσιεύων αὐτὸς τὸ ἔργον αὐτοῦ καὶ ἐκσπερνόντων εἰς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος αὐτὸν σὺν περιληπτικῇ ἱστορίᾳ τοῦ βίου τοῦ ἀπὸ Ἀνατολῶν καινοῦ ἀστέρος. Διὰ τῆς προτασσομένης βιογραφίας αὐτοῦ πληροροεῖ τὴν κόσμον σύμπαντα ὅτι ἐγενήθη τῷ 1867 ἐν Nagasaki, ἔσχε δὲ πατέρα μὲν Γερμανόν, μητέρα δὲ Ἰαπωνίδα, ὅτι ἐσπούδασεν ἐν Γερμανίᾳ καὶ ὅτι ἀπεκατέστη ἀπὸ τοῦ 1882 ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου ἐν δυστυχίᾳ διήλθεν. Ἀλλ' ὅπερ ὀδυνηρότερον, ἐξίστατο ἀπὸ τῶν καὶ θαυμάζων ἐκυτὸν ἐπὶ πολὺ, διότι δὲν ἦ ἔνδοξον νὰ ἀποφασίσῃ ἂν θὰ ἐγένετο φιλόλογος, ζωγράφος, ἢ ὑποκριτής, «κεκτημένος ἐπίσης προσόντα δι' ἕκαστον τῶν ἐπαγγελμάτων τούτων». Τέλος ἔγνω νὰ γένηται λόγιος· οὕτως ἀγγέλλει ἐν τῷ τελει τοῦ βιβλίου αὐτοῦ μέγαν ἀριθμὸν ἔργων προσομιλούμενων, μυθιστορίας, διαλέξεις, ποιήματα ἐν πεζῷ, μεταφράσεις, μὴ περιλαμβανόμενων ἐν αὐτοῖς καὶ τῶν τριῶν δραμάτων, ἅπερ ἔσονται συνέχεια τοῦ Χριστοῦ καὶ ὡς κύρια πρόσωπα ἔχουσι τοὺς ἀρχηγούς τριῶν ἑτέρων θεησκειῶν.

Ὁ *Χριστός*, ποιήμα δραματικὸν εἰς πράξεις τρεῖς (καὶ εἰς πεζὸν) ἀφιερῶνται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως «τῷ κακῶς κριθέντι, ταπεινωθέντι, ὑβρισθέντι ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ». Ἐπειτα πρόλογος ἐν ᾧ φέρεται ἡ ἐξ' ἧς ὑπερήφανος διακίρυξις: «Ἐγρησάμην ἐν τῷ δράματι τούτῳ ἐλευθερίᾳ ἐκφράσεως, ἣν κατανόησασαι μόνα τὰ σπάνια πνεύματα, ἅπερ δύνανται νὰ ἀνέλθωσι μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ ὕψος ἀφ' οὗ παρατηρῶ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ σύμπαν. . . . Οἰαδίτης κἂν ἦ ἡ χώρα, ἥτις ἀναδεδυθήσεται νὰ παραστήσῃ τὸ ἐμὸν δράμα, θὰ δυνήσῃ νὰ κυχῶται εἰς τὸ ἐξῆς ὅτι κέκτηται ἐθνικὴν δραματικὴν τέχνην!».

Ὁ ἀπιτρέψωσιν οἱ ἡμέτεροι ἀναγνώσται τῷ γράφοντι τὰς γραμμάς ταύτας νὰ μὴ παράσῃ αὐτοῖς ἔστω καὶ κεραλαιώδη περιλήψιν τοῦ ἀηδῶς τούτου δράματος, ὅπερ ἄλλως, μὴ δυνάμενοι νὰ βλέπωμεν ἀφ' οὗ βλέπει σημεῖον τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ σύμπαν ὁ νέος ἀστὴρ τοῦ συμβολισμοῦ, ὁ ὑπερακοντίσας τὸν νορ-

βηγιανών συνάδελφον αὐτοῦ, δὲν δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν αὐτό. Ἀληθῶς ἔδει νὰ φαντασθῆ τις πυραμίδα ἢς ἡ βάσις ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν εἰς Ἰαπωνίαν διὰ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας ἢ δὲ κορυφή ὑψοῦται ἐν Γερμανίᾳ ἐν ἣ ἔσπουδασεν, ἀπ' αὐτῆς δὲ χρησιμοδοτοῦντα τ' ἐν πανύψιστον συμβολιστῆν. Ὅπως συλλάβῃ ἰδέαν τοῦ μεγέθους τῆς μοίρας τοῦ ἀνδρός.

— Ἐν τοῖς θεάτροις Ἀθηνῶν ἐδιδάχθησαν ἔργα τινὰ νέα, ἰδίᾳ τῶν κατὰπτωσιν σημαίνοντων κομειδουλλίων, ὡς ἀποκαλοῦνται, ἅπερ ἐπὶ τέλους ἀποκηρύττουσιν ὡς ν ε α ν ι κ ἄ μ α ρ τ ἡ μ α τ α καὶ αὐτοὶ οἱ ἔργαται αὐτῶν. Θὰ ἠδύχμεθα νὰ ἔπραττον τοῦτο πρὸ τῆς συντάξεως αὐτῶν. Ἀλλὰ περὶ αὐτῶν ἐς ἄλλοτε.

— Ἐν τῷ Κολλεγίῳ τῆς βασιλίσσης, κατὰ τὴν Harley Street ἐν Λονδίῳ, ἐδιδάχθη ἄρτι ἡ Ἀ ν δ ρ ο μ ἄ χ η τοῦ Εὐριπίδου κατὰ τὸ ἑλληνικὸν κείμενον. Τὰ κυριώτατα πρόσωπα τοῦ δράματος ὑπεδύθησαν οἱ μαθηταὶ τῆς τάξεως τῶν ἑλληνικῶν, ἣν διδάσκει ὁ καθηγητῆς Wilson. Οἱ ἀκραταὶ τῆς διδασκαλίας ταύτης, κάπερ ἀγνωστοὺς τὴν ἑλληνικὴν, ἀπέδειξαν ζωηρὸν ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τοῦ δράματος τοῦ ἀπὸ σκηνῆς φιλοσόφου. Ὅττω καὶ ἡ Ἀ ν δ ρ ο μ ἄ χ η ἐγγράφεται ἐν τῷ δραματολογίῳ τῶν ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ πανεπιστημίαις τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς Αὐστραλίας διδασκομένων ἀρχαίων δραμάτων, ἂν μὴ δ' ἀπατόμεθα ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος τὸ πρῶτον νῦν ἐπαναλαμβάνεται τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον τὴν Ἐκτορος γυναικᾶ ἔχον ὄρωμα. Ὅτε καὶ παρ' ἡμῶν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ καὶ τοῖς γυμνασίοις γενήσεται διδασκαλίαι τῶν ἀριστογενημάτων τῶν προγόνων, ἀφιεμένονα κατὰ μέρος τῶν λαθροκινώδους πλῆθους τῶν γραμματικῶν καὶ κριτικῶν παρετηρήσεων δι' ὧν ὁ νοῦς σκοτίζεται τῶν μαθητῶν;

— Ὁ Χρόνος τῶν Παρισίων διετύπωσε γνώμην περὶ ἰδρύσεως λαϊκοῦ θεάτρου· ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐπεκαλίστατο τὴν γνώμην διαφόρων ἐν οἷς καὶ τὴν τοῦ Δουμᾶ, οἴω.

— Ὁ Mascagni κατέχεται ὑπὸ πυρετώδους δραστηριότητος πρὸς παραγωγὴν νέων ἔργων. Ἐν τῷ προτέρῳ τεύχει εἶπομεν ὅτι νέον ἔργον ὑπεσχέθη τῷ Covent-Garden τοῦ Λονδίνου, νῦν ἀγγέλλεται ὅτι ἀπέστειλε τῷ διευθυντῇ τοῦ Μελοδράματος τοῦ Βερολίνου τὰς δύο τελευταίας πράξεις τοῦ Radcliff, παρασκευάζεται δὲ μετ' αὐτὸ νὰ μελοποιήσῃ νέον ἔργον τῶν Menasci καὶ Fargioni-Gozzetti ἐπιγραφόμενον Romano Καλῶν δύνανται!

— Ἡ ὑγεία τοῦ διασήμεου τραγωδοῦ Mounet-Sully ἀπεκατέστη.

— Νεαρὰ ἀμερικανὴς ὑποκρίτρια, ἡ Miss Kate G..., παρῆρχε τῇ μητρὶ αὐτῆς δεῖγμα αὐταπαρνησίας σπάνιον.

Μεμνησθευμένη νέον τινὰ παρεσκευάσε τὴν προῖκα αὐτῆς καὶ ἦτο ἐτόιμη νὰ ὑπανδρευθῆ αὐτὸν ὅτε ἡ μήτηρ αὐτῆς ἀνεχώρησε εἰς Σικάγον συνοδουμένη ὑπὸ τοῦ μνηστῆρος τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. Ἐν Σικάγῳ δὲ ὑπανδρεύεται αὐτὴ τὴν μνηστῆρα τῆς θυγατρὸς αὐτῆς, ἥτις μαθοῦσα τοῦτο ἐν ὄλῃ τῇ ψυχραμίᾳ αὐτῆς, ἀμερικανικῇ ἀληθῶς, ἀποστέλλει τῇ μητρὶ τὰ ἐνδύματα τοῦ γάμου, ἅπερ εἶχε δι' αὐτήν, καὶ συνοδεύει αὐτὰ δι' ἐπιστολῆς ἐκφραζούσης τὰς αὐτῆς εὐχὰς ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας αὐτῆς καὶ διαβεβαιουμένης αὐτὴν περὶ τοῦ βελήως σεβασμοῦ αὐτῆς.

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ἡ ἐν Ἑλλάδι κατάστασις ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν, μάλιστα δὲ τὴν ἐξόχως ἐνδιαφέρουσαν σήμερον οἰκονομικὴν ἐποχὴν, οὐδεμίαν σχεδὸν ἐμφανίζει σπουδῆς ἀξίαν μεταβολὴν. — Ἡ τοῦ κ. Σωτηροπούλου κυβερνήσις, ἐξικομένη εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τῶν διορισμῶν τῶν νομαρχῶν τοῦ κράτους, οἷπο κατώρθωσε ν' ἄρῃ καὶ τὰ εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὑπουργείου παρεπιπίπτοντα προσκόμματα, καίτοι κατὰ τὰς νεώτερας ἐξ Ἀθηνῶν εἰδησεις ταῦτα — τοῦλάχιστον τὰ ἀπὸ τῆς ἐπιμονῆς τοῦ κ. Ράλλη εἰς τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ κ. Χατζοπούλου, ὑποψηφίου, ὡς γνωστόν, διὰ τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης — οὐσιωδῶς ἐξησθένυσαν, τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ χαλάσαντος τὴν ἔντασιν τῆς ἀρνήσεως αὐτοῦ. — Ἐν τούτῳ μόνον διαφαίνεται τροπὴ τις ἐν τῇ πολιτικῇ καταστάσει, ὅτι πλείστοι τῶν τῶς εἰς τὴν πανίχχον μερίδα τοῦ κ. Τρικούνη ἀνῆκοντες, οἱ μὲν βλέποντες ψευθεΐδας τὰς πατριωτικὰς ἐλπίδας, ἐφ' αἷς συνετάσσοντο καὶ ἀνεπιψύλακτον τὴν ὑποστήριξιν αὐτῶν παρεῖχον τῷ πρώτῳ πρωθυπουργῷ, οἱ δὲ γοπευόμενοι ὑπὸ τῶν θελημάτων τῆς Ἐξουσίας, ἦτις πάντοτε διατηρεῖ γοπευτικὴν τινα δύναμιν, ἀπέστησαν τῆς τρικουνητικῆς φάλαγγος καὶ πίστιν ὤμοσαν τοῖς νῦν κυβερνώσιν. — Οὗτοι, ὅσοι δῆποτε κἂν ὦσι, διότι δὲν δύνανται βεβαίως νὰ εἶναι πάντες, δὲν θὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς ἐξασφάλισιν τῷ ὑπουργεῖῳ τῆς ἀναγκαίας κοινοβουλευτικῆς ἰσχύος· θὰ περιβάλωσιν ὅμως τὴν κυβερνήσιν διὰ τῆς δυνάμεως ἐκείνης, ἦτις θὰ ἐπέτρεπεν αὐτῇ μὲν ὅπως ἀνευ παρεκτροπῆς εἰς τῶν ὄρων τῆς εὐλαβείας πρὸς τὰ συνταγματικὰ ἔθιμα διεκδικήσῃ ὑπὲρ αὐτῆς τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς, τῷ βασιλεῖ δὲ ὅπως διὰ τῆς χορηγήσεως πρὸς αὐτὴν τοῦ διατάγματος τῆς διαλύσεως προαγάγῃ τὴν βουλὴν αὐτοῦ περὶ καταρτισμοῦ καὶ τρίτου κόμματος πραγματικοῦ, χωρὶς νὰ παράσῃ εὐλογον ἀφορμὴν τοῖς ἡγέταις τῶν ἄλλων μερίδων νὰ μεμψοῦσιν αὐτὸν ὡς μὴ ὄλως λαμβάνοντα ὑπ' ὄψει τὴν ἐν τῷ κοινοβουλίῳ σχέσιν τῶν κομμάτων. — Ἀλλὰ ταῦτα θὰ διασαφηνισθῶσι κατ' ὀκτώβριον, ὅτε πιθανῶς συγκληθῆσεται ἡ Βουλὴ καὶ διεκδικησεται ἡ πρὸ αὐτῆς θέσις τοῦ ὑπουργείου. Μεταξὺ τοῦτο πρὸς τῇ ὑπ' αὐτοῦ παρασκευῇ τῶν νομοθετικῶν μέτρων, ἅτινα θὰ ἐρμηνεύσωσι τὸ καθ' ὅλου πρόγραμμα αὐτοῦ, ἀσχολεῖται μετ' ἐπαινετικῆς ἀληθῶς δραστηριότητος πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῆς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δημοσίας ἀσφαλείας καὶ πρὸς περιστολὴν τῆς λαθρεμπορίας· τὰ ἀποτελέσματα δὲ τῶν μέχρι τοῦδε ἐνεργειῶν αὐτοῦ ἀποδεικνύουσι τι δύναται νὰ πράξῃ καὶ ἐν τούτῳ κυβερνήσις θέλουσα νὰ ἐργασθῇ μετ' αὐταπαρνησίας, ἔχουσα δὲ Δύναμιν ὅμορον ἐμφερούμενην ὑπὸ χρηστῶν ἀγαθῆς γειτονίας αἰσθημάτων. — Σχετικῶς πρὸς τὴν ἀντιπολιτευσιν, αἰσθησθῆναι πολλὴν ἐμποεῖ ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις ὑποτροπιάσις τις πρὸς τὴν νόσον τῆς δημαγωγίας παρατηρουμένη ἐν τῷ ἐρμηνεύοντι τὰς ιδέας τοῦ κ. Δηλιγιάννη ὁργάνῳ. Τοῦτο, ὡς εἶπε μὴ εἶχε πρόχειρα τὰ ἀποτελέσματα προηγουμένης τοιαύτης δημαγωγικῆς πολιτικῆς, ἀνεπέτασεν αὐτὸς τὴν δη-

μαίαν τῆς ἀτελείας, ὀλοφνρόμενον μὲν ἐπὶ τῇ φορολογικῇ καταπίεσει τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐπαγγελόμενον δὲ μονοῦ τελείαν ἀσυδοσίαν, εἰ κατὰ τὰς ἐνδεχομένας προσερχεῖ ἐκλογὰς κληθῆ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ὁ κ. Δηλιγιάννης. Νομίζομεν ὅτι, ἐν τῇ παρούσῃ μάλιστα καταστάσει τῶν δημοσίων τοῦ κράτους οικονομικῶν, δὲν ἠδύνατο νὰ διαπρῶθῃ σφάλμα πολιτικῶν μεγαλειότερον, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ ὀλεθριώτερον. Ἐνῶ ἀκριβῶς ἐπείγουσα ἐξίσταται ἀνάγκη τῆς ἐνισχύσεως τῆς πρὸς φορολογικὴν ἐγκαρτέρησιν ἀρετῆς τοῦ ἔθνους, ὅπως τοῦτο, βοηθούσης καὶ τῆς ἐν τῇ διαχειρίσει φειδοῦς καὶ συνδέσεως, κατορθώσῃ νὰ ἐξέλθῃ ἐντίμως τῶν παρουσῶν μεγάλων δυσχερειῶν, οἱ μέλλοντες νὰ ἠγηθῶσι σήμερον ἢ αὔριον τῆς τοιαύτης αὐτοῦ σωτηριώδους ἐνεργείας πολιτευόμενοι κατὰ τρόπον, εἰς ὃν θὰ προσέφευγε μόνον ὁ ἐπιθυμῶν νὰ διακωλύσῃ τέλειον τὸ ἔργον τοῦτο καὶ συντελέσῃ τὸν ὀλεθρον. Λυπούμεθα λίαν ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ συγχαρῶμεν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος μερίδι ἐπὶ τῇ εἰς τὰς ἀρχαίας ἀμαρτίας μεταπτώσει. — Ὡς πρὸς τὴν οικονομικὴν ἐποχὴν τῆς καταστάσεως, αὕτη παραμένει ἀναλλοιώτως ἢ αὕτη, ὀριστικώτερον ἴσως διετύχθη ἀναμένουσα ἐκ τῆς εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ χρηματιστήρια εἰσαγωγῆς τῶν τίτλων τοῦ νέου δανείου, ὧν ἡ τιμὴ πιθανῶς θὰ κανονίσῃ τὴν θέσιν καὶ τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν ἀξιών καὶ θὰ ἄρῃ τὴν κρατοῦσαν νῦν ἀβεβαιότητα.

Οἱ Βούλγαροι διατελοῦσιν ὑπὸ τὸν ὄγκασμόν τῶν ἐπικειμένων τῇ 18 ἰουλίου ἐκλογῶν τῶν μελῶν τῆς νέας Σοβράνιε, ὁ ἐντεῦθεν δὲ πυρετὸς εἶνε ἐκτάκτως σφοδρὸς, ἅτε προκειμένου νῦν κατὰ τὰς γενομένας συνταγματικὰς μεταρρυθμίσεις τὸ βουλευτικὸν ἀξίωμα ν' ἀπονεμηθῆ οὐχὶ ἐπὶ τετραετίαν, ὡς πρότερον, ἀλλ' ἐπὶ πενταετίαν, ν' ἀναγορευθῶσι δὲ πατέρες τοῦ ἔθνους καὶ νὰ τύχωσι τῶν ἐκ τούτου προνομίων καὶ ἀπολαῶν οὐχὶ τριακόσια πρόσωπα, ἀλλὰ μόνον ἑκατὸν ἐξήκοντα ἔν, ὅπερ ὑπερτιμᾷ λίαν τὴν ἀξίαν τῆς ψήφου. — Ἡ κυβέρνησις, ἐφ' ὅσον δύνатаί τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν ἐν τῷ ἡμῆς ἐπισημῶν αὐτῆς ὀργάνῳ ἀναγραφόμενων, μετὰ πολλοῦ θάρρους ἀναμένει τὸ ἀποτελεσμα, εἶνε δὲ πιθανὸν ὅτι οὐδὲ νῦν θὰ στερηθῆ πλειονοψηφίας τινὸς ὁ κ. Σταμπούλωφ ἐν τούτοις ἀνεπίδεκτον ἀντιρροήσεως εἶνε ὅτι καὶ νικῶν κατὰ τὰς ἐπικειμένας ἐκλογὰς τὸ κρατοῦν ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ κυβερνητικῶν σύστημα, κατὰ τὴν περαιτέρω ἐνέργειαν αὐτοῦ δὲν θὰ παραμένῃ ἄνευ τοῦ νομίμου κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου, ἢ παντελῆς σχεδὸν μέχρι τοῦδε ἔλλειψις τοῦ ὁποίου ἐπέτρεπε τῇ κυβερνήσει, μᾶλλον δὲ τῷ προέδρῳ αὐτῆς, ν' ἄγῃ καὶ φέρῃ αὐτοδούλωσ καὶ κατὰ τὸ συμφέρον τῇ ἐξασφάλισι τῆς ἰδίας ἀρχῆς τὰ ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ πράγματα τῆς χώρας ἢ μεταξὺ γενομένη σπουδαία ἐνίσχυσις τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἥτις καὶ ἴδιον μετὰ εἰδικῆς ἀδείας ἐκδίδει δημοσιογραφικὸν ὄργανον, ἀποτελέσει ἐφεξῆς πρόσκομμα, ὅπερ, ἂν μὴ τάχιστα ἀνατρέψῃ παύσῃ ἐπὶ τοιαύτης ὁδοῦ βαδίζοντας τοὺς ἐνεστῶτας τῆς χώρας κυβερνήτας, θὰ παρασκευάσῃ ὁμοῦ τὴν μετὰ τινα καιρὸν ἐπέλευσιν τοῦ ἀποτελέσματος τούτου. — Ἄν μάλιστα ἔχεται ἀληθείας ὅτι καὶ ὁ πρίγκιψ Φερδινάνδος δυσφῶρος ἔχει

πρὸς τὴν παράτασιν τῆς ἀρχῆς τοῦ κ. Σταμπούλωφ, τὸ πρᾶγμα εἶτι μᾶλλον εὐχερὲς ἀποβαίνει.

Ἐν Βελιγραδίῳ ἡ Σκουψίνα ἐπέγρανε τὴν συζήτησιν τῆς περὶ παραπομπῆς εἰς δίκην τοῦ ὑπουργείου Ἀβακούμοβιτς προτάσεως καὶ ἐπεμήθε ταύτην, συγκροτήσασα καὶ τὴν ἀνακριτικὴν ἐπιτροπὴν, παμψηφεί σχεδόν, καίτοι οἱ ὡς ἀντισυνταγματικῶς κυβερνήσαντες κατηγορούμενοι ὑπουργοί, προσελθόντες εἰς τὸ βουλευτήριον, αὐτοπροσώπως ἀπελογηθῆσαν καὶ διὰ τῆς ἀπολογίας αὐτῶν, μάλιστα τῆς τοῦ κ. Ἀβακούμοβιτς, λεπτομερῶς καὶ καθ' ἐν ἀπαντήσαντος πρὸς πάντα τὰ κεφάλαια τῆς κατηγορίας, ἀπέδειξαν ἀκριτὰ σαφῶς ὅτι τὸ κατηγορητήριον δὲν δύναται νὰ ἐρείθῃ ἐπὶ τοῦ γράμματος τῶν διατάξεων τοῦ σεβικοῦ συντάγματος. Ἄλλως τε, ἂν αἱ ὑπὸ τῶν πρώων ὑπουργῶν γενόμεναι ἀθετήσεις ἔδει νὰ κριθῶσιν ἀξιοποῖνοι κατὰ νόμον, τῶν αὐτῶν ἀθετήσεων ἔνοχοι ἐλέγχονται καὶ αὐτοὶ οἱ κατηγοροῦντες ῥιζοσπαστικοί, ὧν τὰ ὑπουργεῖα Γροῦιτς καὶ Πάσιτς ἐν πολλοῖς κατὰ τὰ αὐτὰ ἐπολιτεύθησαν καὶ τὰ ὁποῖα τότε ἔδει κατὰ τὴν γνώμην καὶ τῶν προσδευτικῶν νὰ παραπεμφθῶσιν ὡσαύτως εἰς δίκην. — Εἰς τοιοῦτον ἄτοπον ἤγαγε τὴν κρατοῦσαν μερίδα ἡ ἀκράσια τοῦ κατὰ τῶν ἡττημένων ἀντιπάλων πολιτικοῦ πάθους. Καίτοι ἡ κυβέρνησις ἐφῆρδον ὅτι δέον νὰ περιορισθῆ ἡ Σκουψίνα εἰς ἐκφρασὴν ἀπλῶς ἀποδοκιμασίας τῆς πολιτικῆς τῆς πρώων κυβερνήσεως, ὅπερ θὰ ἦτο τὸ πάντων λογικώτατον, οἱ ἀδιάλλακτοι ἐν τοῖς ἰδιαιτέροις διαβουλίαις αὐτῶν ἀπεφάσισαν τὸν καταρτισμὸν τῆς κοινοβουλευτικῆς ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς, ὅστις, ὡς ἐφῆμην εἰπόντες, καὶ ἐγένετο, τοῦ ἡγέτου τῶν προσδευτικῶν διηλώσαντος ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐπιδοκιμῇ τὴν τοιαύτην πολιτικὴν, ἂν μὴ τὸ αὐτὸ μέτρον ἐπεκταθῆ καὶ ἐπὶ τῶν πρώων ἀντιβασιλέων. — Καὶ ἀληθὲς μὲν ὅτι οὗτοι, πραξικοπηματικώτατα καλέσαντες ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τὴν ἀσθενεστάτην κοινοβουλευτικῶς μειονοψηφίαν τῶν φιλελευθέρων καὶ ὑποστηρίξαντες αὐτὴν ἐν πάσαις ταῖς καταπιεστικαῖς αὐτῆς πρὸς δημιουργίαν πλειονοψηφίας ἐνεργείαις, ὑπέχουσι τὴν πρωτίστην τῶν εὐθυνῶν ἀλλὰ πιθανώτατα καὶ οὗτοι θὰ εὕρισκον διέξοδον ἀπὸ τῶν συνταγματικῶν περιορισμῶν, ὅπερ πιστεύεται ὅτι εἰς τέλος γενήσεται καὶ ὡς πρὸς τοὺς ὑπουργοὺς· οὕτω δὲ ἀντὶ περιστολῆς τῆς πρὸς τὸν θεμελιώδη τῆς χώρας νόμον ἀνευλαθείας, αὕτη μᾶλλον ἐνισχυθῆσεται παρὰ τοῖς ἐλαστικῆν ἔχουσι τὴν συνείδησιν πολιτευταῖς, ἐνθαρρυνθησομένης ἐκ τῶν δυσχερειῶν τῆς ἐπὶ τῶν τοιούτων καταδικαστικῆς ἐτυμφορίας.

Ἡ γερμανικὴ κυβέρνησις ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ, χάριν τοῦ ὁποίου προέβη εἰς τὴν διάλυσιν τοῦ κοινοβουλίου, διὰ τοῦ ἐκ τῶν ἐκλογῶν προκύψαντος νέου κατορθώσασα τὴν ἐπιψήφισιν τῶν στρατιωτικῶν αὐτῆς μεταρρυθμίσεων. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ νομοσχέδιον ἐπεψηφίσθη διὰ πλειονοψηφίας ἑκαταδὲκα μόνον ψήφων, τῶν καθολικῶν καταψηφισάντων, μόνον δὲ ὀλίγων τινῶν μελῶν τῆς πολωνικῆς μερίδος, τῆς τῶν προσδευτικῶν, τῶν φιλελευθέρων καὶ τῶν ἀντισημιτικῶν, συνταχθέντων τοῖς συντηρητικοῖς· τὸ οὐσιαστικὸν ὁμῶς ἀποτελεσμα εἶνε ὅτι οἱ τῆς στρατοκρατίας θιασῶται ἠδυνήθησαν κατὰ ὀγδοήκοντα μὲν

ἔτι χιλιάδας ν' αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτησίως ἀπὸ τῶν βοοποριστικῶν ἔργων καὶ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν ἀποσπασμένων ἀνδρῶν, κατὰ ἐξήκοντα δὲ ἑκατομμύρια μάρκων νὰ καταστήσῃσιν ὀγκοδέστερον τὸν ἐτήσιον τοῦ κράτους στρατιωτικὸν προϋπολογισμόν. Ταῦτα δὲ πάντα ἄνευ ὀριστικῆς τιμῆς βεβαιώ- τητος ὅτι αἱ νέαι θυσίαι θ' ἀντισταθμισθῶσι διὰ τῆς διαρκοῦς ἐλαττώσεως τῆς θητείας ἀπὸ τριετοῦς εἰς διετη, ἥτις νῦν μόνον πρὸς δοκιμασίαν εἰσάγεται, ἐνῶ κατ' ἀρχὰς ὡς κυρία βάσις τῶν μεταρρυθμίσεων προσεβλήθη. Ἦδη ὑπολείπεται ἢ ἐν τῇ προσερχεῖ συνό- ρῳ ἐπιψήφισις τῶν οικονομικῶν, φερολογικῶν διλα- δῆ, μέτρων, δι' ὧν ἢ κυβερνήσις θὰ κατορθώσῃ νὰ καλύψῃ τὰς προσθέτους δαπάνας τῶν ἐξήκοντα ἑκα- τομμυρίων μάρκων. Πιθανώτατα θὰ κατορθώσῃ καὶ ταύτην παρὰ τὰς ἀπειλὰς τῶν ὑπεραλπειῶν, ὅτι ἐν τούτῳ θὰ ἐκδικηθῶσι κατὰ τῆς πειθμονῆς τῶν ἰθυ- νόντων. — Ἐτερον λόγου ἄξιον πολιτικὸν γεγονός τῆς ἐβδομάδος ταύτης ἔχομεν τὴν ἔντασιν τῶν ἀγ- γλογαλλικῶν σχέσεων, ἔντασιν, ὑποτρεφόμενῃ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ὑπὸ διαφόρων ἄλλων, ἀποικιακῶν καὶ ἐκείνων ὡς τὰ πολλὰ, ζητημάτων, ἢν ὅμως ἐδείνωσε καὶ δειοῖ ἢ ἐν Σιάμ κατὰστάσις. Ἡ ὑπὸ Σια- μαίων καταπάτησις γαλλικοῦ ἐδάφους, ἢ ὑπὸ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως διεκδικησὶς τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Μεκόγκου, ὡς ἀνηκούσης εἰς χώραν, δια- τελοῦσαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Δημοκρατίας, ἢν δὲ ἔχουσι καταλαβόντες οἱ Σιαμαῖοι, καὶ ἢ δολοφονία ἀρχηγοῦ γαλλικῆς ἀποστολῆς, ὡς καὶ ἄλλα τινὰ αὐ- τόθι μεθοριακὰ ἐπεισόδια προεκάλεσαν γαλλοσιαμι- κὴν διαφωνίαν, ἥτις, ὑποτρεφόμενῃ ὑπὸ τῶν εἰρη- γήσεων τῶν Ἀγγλῶν, μετὰ δυνευμίας ἀκρατιῶν βλεπόντων πρὸς τῷ παρὰ τὰς ἰνδικὰς αὐτῶν κτήσεις ἰδρυμένῳ ρωσικῷ ἀποικιακῷ κράτει ἰδρυσόμενον καὶ γαλλικὸν καὶ τὴν ἐστίαν τῶν ἀποικιακῶν δυνάμεων αὐτῶν περιδιψηγομένην ὁσημέραι στενωτέρον μετα- ξὺ δύο συμμάχων ἀλλήλαις μεγάλων εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων καὶ πάσῃ μηχανῇ διαβαλλόντων πρὸς τοὺς Σιαμαίους τὴν αὐτόθι γαλλικὴν ἀποικιακὴν πολιτι- κήν, κατέληξεν εἰς ἔνοπλον σύγκρουσιν, καθ' ἣν οἱ Γάλλοι, τῶν Σιαμαίων χειρῶν ἀδίκων ἀρξαμένων, ὑπὸ τὸ πῦρ τῶν διαμικῶν κανονιοστοιχιῶν, διευθυ- νομένων κατὰ τινὰς φήμας ὑπὸ ἄγγλων ἀξιωματι- κῶν, ἐκδίασαντες διὰ δύο κανονιοφόρων τῆς κατὰ τὰς θαλάσσας ἐκείνας ὁμοῦσης μοίρας τὴν εἰσοδὸν τοῦ κλάδου ἐκείνου τοῦ Μεϊνάμ, ὃς ἄγει εἰς τὴν Βαγκῶκιν, πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου τοῦ Σιάμ, ἐκπορθήσαντες δὲ καὶ φρουρίά τινα ἐπὶ τῆς ἀριστε- ρᾶς ὀχθῆς τοῦ Μεκόγκου, ἠνάγκασαν τοὺς Σια- μαίους, μάτῃν ἐλπιδάνας ὅτι τὰ ἄλλα πρὸ τῆς Βαγ- κῶκης πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἰδίων ὑπνικῶν ὁμοῦν- τα εὐρωπαϊκὰ πολεμικὰ σκάφη θὰ ἐπεκοίρουν αὐ- τοῖς, ἐλπίς, ἥτις, ἐπιτηδείως ἐμβληθεῖσα αὐτοῖς ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, ἐξώθησεν αὐτοὺς εἰς θρασύτεραν πρὸς τοὺς Γάλλους συμπεριφορὰν, νὰ προτείνωσι παῦσιν τῶν ἐχθροπραξιῶν, ὑπισχνούμενοι νὰ ἐκκε- νώσωσι παραχρῆμα τὸ ἀμφισβητούμενον ἔδαφος. Οἱ Γάλλοι πρὸς ἀπάντησιν παρέσχον τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὥρων προθεσμίαν, ἐντός τῆς ὁποίας οἱ Σια- μαῖοι ὀφείλουσι νὰ ἰκανοποιήσωσι πάσας τὰς ἀπαι- τήσεις τῆς Γαλλίας, ἀπαιτούσης πρὸς τοὺς ἄλλους

χωρητικὴν ἀποζημίωσιν τριῶν ἑκατομμυρίων, ἐν τούτῳ δὲ εὐρίσκειται τὸ ζήτημα. — Σχετικῶς πρὸς τὴν ἐπίσημον στάσιν τῆς Ἀγγλίας, αὕτη κατὰ τινὰς ἐκ Πετροῦπόλεως εἰδήσεις ἐδήλωσε τῷ ρωσικῷ ἀνακτο- βουλίῳ ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐπιδοκιμάσῃ τὴν ἐν Σιάμ πολιτικὴν τῶν Γάλλων, ἀλλ' ἔλαβεν ἐκεῖθεν τὴν σαφῆ ἀπάντησιν, ὅτι ἢ Γαλλία δικαιοῦται ν' ἀπαι- τήσῃ τὴν πληρῆ ἰκανοποίησιν αὐτῆς· οὐχ ἥττον ὁ ἄγγλος ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς ἐν ταῖς σχετι- καῖς πρὸς τὸ Κοινοβούλιον δηλώσεν αὐτοῦ, κα- τευνάζων τὸν ἐξεγεροθέντα ἀγγλικὸν σωβινισμόν, διε- βεβαίωσε τοὺς βουλευτὰς ὅτι οὐδεὶς κίνδυνος μὴ τὸ ζήτημα προσλάβῃ τοιαύτας διαστάσεις, ὥστε νὰ διεγείρῃ ἄμεσον τὸ ἐνδιαφέρον τῆς κυβερνήσεως τῆς ἀνάσσης. — Ἐκ τοῦ ἐπεισοδίου ἐπειράθησαν νὰ ἐπω- φεληθῶσιν οἱ περὶ τὴν Τριπλῆν, μάλιστα δὲ οἱ ἐν Βιέννῃ, οὕτω δὲ ἄρθρον τοῦ «Νέου ἐλευθέρου τύ- που» ραδιουργικώτατον ἐπεζήτησε νὰ ἐξεγείρῃ φα- νεράν τὴν δυσπιστίαν τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὴν Γαλλίαν καὶ νὰ προκαλέσῃ ἀπροκάλυπτον ἀγγλικὴν ἀντίδρασιν κατὰ τῶν γαλλικῶν ἐν Σιάμ ἀξιώσεων. Εἶνε οὗτος, φαίνεται, ὁ τρόπος, καθ' ὃν ὁ εἰρηνικὸς σύνδεσμος ἐπιδιώκει τὸν εἰρηνικὸν σκοπὸν αὐτοῦ. Εὐτυχῶς ἢ εὐστάθεια τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως καὶ ἢ ἀπροκάλυπτος δὴλωσις τῆς ρωσι- κῆς, ὅτι θὰ ὑποστηρίξῃ τὴν Γαλλίαν ἐν πᾶσι τοῖς σημείοις τοῦ ζητήματος, ἠνάγκασε τοὺς ἄγγλους σωβινιστὰς νὰ μεταβάλωσιν ἕψος, ἐξ οὗ ἀποτρέπον- ται κατὰ τὸ πλεῖστον οἱ τῶς ὑπάρχοντες κίνδυνοι γαλλοαγγλικῆς ῥήξεως. — Ὡς πρὸς τὴν θέσιν δὲ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, ἢ εὐστάθης αὐτῆς στάσις ἐν τῷ ζητήματι ἐπιδοκιμάζεται ὑφ' ἀπάσης τῆς χώρας, καὶ ἢ Βουλὴ δὲ διὰ καταλλήλου ψήφου ἐξεδήλωσε τὴν ἐπιδοκιμασίαν αὐτῆς. Θὰ ἦτο πράγματι λυπηρότατον, ἂν καὶ ἐπὶ ζητημάτων, θιγόντων τὸ ἐξωτερικὸν τῆς χώρας γόντρον, τὰ πολιτικὰ πάθη ἀν' ἑδῶν πρὸς τὴν ἐπίσημον τοῦ κράτους ἐνέργειαν, ὅπερ ὅμως εὐ- τυχῶς οὐδέποτε συμβαίνει ἐν Γαλλίᾳ. Μ. Ε. Μ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Σάββατον, 11 Ἰουλίου

Ἐφ' ὅσον προσεγγίζει ἢ 7η Αὐγούστου, καθ' ἣν, συνερχομένου τοῦ ἀμερικανικοῦ συνεδρίου, λυθῆσεται τὸ περὶ ἀργύρου ζήτημα, ἐπὶ τοσοῦτον ἐπιτείνονται τὰ σχόλια τοῦ εὐρωπαϊκοῦ καὶ τοῦ ἀμερικανικοῦ τύ- που περὶ τῶν ἐνδεχομένων συνεπειῶν τῆς καταργή- σεως τῆς νομισματικῆς ρήξεως τοῦ ἑτέρου τῶν δύο πολυτιμων μετάλλων, δι' ὧν γίνονται αἱ ἐμπορικαὶ συναλλαγαὶ καθ' ἅπασαν τὴν ὑψηλίον. Ἡμεῖς, παρα- κολουθοῦντες τὰς περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἀντι- κειμένου δημοσιευόμενας γνώμας καὶ κρίσεις τῶν δια- φέροντων οικονομολόγων, θέλομεν ἐξακολουθήσει παρέ- χοντες τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις τὰς μᾶλλον ἐνδια- φερούσας πληροφορίας.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ προκείμενον ζήτημα δὲν εἶ- ναι νέον, διότι χρονολογεῖται ἀπὸ πολλῶν ἡδὲ ἐτῶν, ὅτι δὲ περὶ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος ἔτους συνήλ- θεν ἐν Βρυξέλλαις διεθνὲς συνέδριον, ὅπως διὰ κοι-

νῆς συνεννοήσεως δοθῆ ὀριστικὸν τέγμα εἰς τὸ νομισματικὸν ζήτημα, ἀλλ' ὅτι ἡ συνδιάσκεψις ἐκείνη διελύθη ἄπρακτος, ὑπεσχέθησαν ὅμως οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων κυβερνήσεων ἵνα συνέλθωσι καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ. Ἄλλ' ἡ ἀναβολὴ τῆς συνδιασκέψεως ἠνάγκασε τὴν κυβερνήσιν τῶν Ἰνδιῶν νὰ προβῆ εἰς τὸ μέτρον, ὅπερ εἶχε προαγγεῖλαι ἐν τῇ συνδιασκέψει τῶν Βρυξελλῶν ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν βρετανικῶν Ἰνδιῶν κ. Strachey, καὶ τοῦ ὁποῦ τὰς συνεπειὰς προεῖπεν ἐν τῷ αὐτῷ συνεδρίῳ ὁ ἐκ τῶν βρετανῶν ἀντιπροσώπων κ. Ἀλφρέδος Ρότσχιλδ. «Ἐὰν ἡ συνδιάσκεψις αὕτη, εἴτε, διαλυθῆ ἄπρακτος, τὸ λευκὸν μέταλλον θὰ ὑποστῆ ὑποτίμησιν, ἢ ὅποια δὲν θὰ ἴναι μόνον τρομερά, ἀλλὰ καὶ θὰ παραγάγῃ νομισματικὴν κρίσιν, ἧς ἀδύνατον εἶναι νὰ προῖδωμεν τὰς πολλαπλὰς καὶ ὀλεθρίας συνεπειὰς». «Καὶ δι' αὐτὴν τὴν γλουδίαν καὶ ἰσχυρὰν Ἀγγλίαν, γράφει ὁ οἰκονομολόγος Λαβελέν, ἡ ὑποτίμησις τοῦ ἀργύρου λίαν δυσάρεστα θὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα, ἥτοι ζημίαν ἑκατὸν ἑκατομμυρίων φρ. εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον τῶν Ἰνδιῶν, ζημίαν πᾶσι τοῖς ὀπωδηῖσιν ἔχουσιν ἢ ἀπολαμβάνουσιν οἰονδηῖσιν εἰσόδημα ἐκ τῆς χώρας ἐκείνης, ὠφέλειαν δὲ ἐπὶ τῆς ἐξαγωγῆς ὑπὲρ τῶν Ἰνδιῶν παραγωγῶν. Ἀκατάλαστοι δὲ μεταβολαὶ τοῦ μετὰ τῆς Ἀσίας συναλλάγματος θὰ καταστρέψωσι τοὺς ἐκμισθωτὰς ἢ τοὺς γαιοκτῆμονας τοῦ τριγλοῦ βασιλείου». Καὶ ἡ Γαλλία, λέγει ὁ κ. Boissevain ἐν τῷ «Οἰκονομικῷ Κόσμῳ», ὅσον ἂν ἴναι ἡ φαίνεται ὅτι εἶναι οἰκονομικῶς ἰσχυρά, οὐδεὶς ἠθελε τολμήσει νὰ ἰσχυρισθῆ ὅτι θὰ μείνῃ ἀκλόνητος, καταργουμένων τῶν ἀργυρῶν αὐτῆς νομισμάτων. Στατιστικαὶ τινες πληροφορίες λαμβανόμεναι ἐκ τῶν ἐκθέσεων τοῦ κ. Leech διευθυντοῦ τῶν νομισματοκοπειῶν τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν καταδεικνύουσι τὴν σοβαρότητα τῆς κατάστασεως.

Ἡ Γαλλία ἀπὸ τοῦ 1795 μέχρι τοῦ 1891 ἔκοψεν ἀργυρὰ νομίσματα ἀξίας 5 1/2 δισεκατομμυρίων φρ. ὑπάρχουσι δὲ σήμερον ἐν κυκλοφορίᾳ 3 ἢ 3 1/2 δισεκατομμύρια. Ἡ Βελγικὴ ἔχει εἰς κυκλοφορίαν 430 ἑκατομ. Αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι ἔχουσι 593 ἑκατομ. δολλάρια, ἢ 3 δισεκατομμύρια φρ. Καὶ αὕτη ἡ Ἀγγλία, ἡ ἔχουσα βάσιν τὸν χρυσόν, παρεδέχθη εἰς τὴν κυκλοφορίαν ὡς συμπληρωματικὸν νόμισμα ἡμισυ δισεκατομμύριον, ὑπὲρ τὸ ἐν δὲ δισεκατομμύριον ἔχει ἡ Γερμανία· τέλος δὲ αἱ ἀκριβέστερα στατιστικαὶ ἀποδεικνύουσιν ὅτι καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον ὑπάρχουσιν εἰς κυκλοφορίαν 18 δισεκατομμύρια φρ. εἰς χρυσόν καὶ 20 δισεκατομμύρια εἰς ἀργυρον. Ἐὰν λοιπὸν παραδεχθῶμεν ὅτι, καταργουμένης τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας τοῦ ἀργύρου, θὰ μείνωσι ὅπως ἄποτε 5 δισεκατομμύρια εἰς κερμάτια διὰ τὰς μικρὰς συναλλαγὰς, θὰ λείψωσιν ἐκ τῆς κυκλοφορίας 15 δισεκατομμύρια, καὶ ἐπομένως τὸ ποσὸν τοῦ ἐν κυκλοφορίᾳ κεφαλαίου θὰ περιορισθῆ ἀπὸ 38 εἰς 23 δισεκατομμύρια. Δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο διὰ τὰς παγκοσμίους συναλλαγὰς, καθ' ὅν χρόνον μάλιστα ἡ ἐκπτώσις τῶν τραπεζογραμματίων καὶ τοῦ χαρτονομίσματος τοιοῦτον ὑφίσταται ἐξευτελισμὸν ἐν πολλοῖς κράτεσι τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς: Βεβαίως ὄχι. Διὰ τοῦτο μεθ' ὅλην τὴν πληθῶραν τῶν χρημάτων ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ τὸν ἐξευτελι-

σμὸν τοῦ τόκου, ἡ ἀγορὰ τοῦ Λονδίνου κατέχεται ὑπὸ τινος δυσθυμίας, ἀστρεφούςως πᾶσαν σπουδαίαν κερδοσκοπίαν. Ἐκ τούτου δὲ ἐξηγῆται ἡ καχεκτικὴ κατάστασις τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν ἀγορῶν καὶ ἡ ὑπερτίμησις τοῦ συναλλάγματος ἐν Ἰσπανίᾳ, ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Αὐστρίᾳ, ὡς καὶ ἡ ὑποτίμησις τῶν χρεωγράφων αὐτῶν.

Ἐν Γερμανίᾳ ἡ διὰ πλειοψηφίας 16 ψήφων παραδοχὴ τοῦ στρατιωτικοῦ νομοσχεδίου, καίτερ ἐξαλείψασα ὀπωδηῖσιν τὴν ἐκ τούτου ἀνησυχίαν τῶν πνευμάτων, οὐδεμίαν ἐπιτροπὴν ἔσχεν ἐπὶ τοῦ χρηματιστηρίου τοῦ Βερολίνου, τὸ ὁποῖον ἐξ ἀκολουθεῖ διατηροῦν τὴν ἐφεκτικὴν αὐτοῦ στάσιν· ἄλλως δὲ ὁ κ. Καρπίθης διεκίρυσεν ἐν τῷ κοινοβουλίῳ ὅτι πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν, ἄς ἀπαιτεῖ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νέου στρατιωτικοῦ μέτρου, ἐγκαταλειφθήσονται μὲν τὰ περιῖστα ἐπιβολῆς νέου φόρου ἐπὶ τοῦ ζύθου καὶ τῶν οἰνοπνευματῶδων ποτῶν νομοσχεδία, ὑποβληθήσονται δὲ ἕτερα, δι' ὧν ἐπιβαρυνθήσονται αἱ εὐποροῦσαι τάξεις, αὐξανομένου καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν πράξεων τοῦ χρηματιστηρίου φόρου.

Τὴν διακίρυσιν αὐτὴν μετὰ πολλῆς δυσαρδεσίας ὑπεδέχθη τὸ χρηματιστήριον, σφοδραὶ δὲ ἐπικρίσεις δημοσιεύονται περὶ τούτου ἐν τῷ γερμανικῷ τύπῳ, καὶ δι' ἀριθμῶν ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ ἐπιβολὴ νέου φόρου θὰ ἐλαττώσῃ τὰς γράξεις τοῦ χρηματιστηρίου, θὰ περικόψῃ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, χωρὶς ν' αὐξήσῃ τὰς προσόδους τοῦ κράτους.

Γερμανικά τινα φύλλα καὶ πρὸ πάντων ἡ «Ἐφημερίς τοῦ Voss», ἐξακολουθοῦσι τὴν πολεμικὴν αὐτῶν κατὰ τῶν οἰκονομικῶν τῶν μεσημβρινῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης, διὰ ζοφερωτάτων δὲ χρωμάτων ἐξεικονίζου ἢ ἐν λόγῳ ἀπαισιόδοξος ἐφημερίς τὴν θέσιν, εἰς ἣν εὐρεθήσεται ἡ Ἰταλία μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς νομισματικῆς λατινικῆς ἐνώσεως. Ἀλλὰ τὰς κρίσεις αὐτὰς ἀντικρούουσιν αἱ ἰταλικαὶ ἐφημερίδες, ἀποδεικνύουσαι δι' ἀριθμῶν ὅτι ὁ κίνδυνος διὰ τὴν Ἰταλίαν δὲν εἶναι τοσοῦτον σπουδαῖος. Ἡ Ἰταλία, λέγουσιν, ἔχει κυκλοφοροῦντα εἰς τὸ ἐξωτερικόν 310 ἑκατομμύρια φρ. εἰς ἀργυρον. Ἐὰν ἡ λατινικὴ ἐνωσις καταργηθῆ περὶ τὸ τέλος τοῦ ἔτους τούτου, ἡ Ἰταλία ὑποχρεοῦται ν' ἀποσύρῃ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ τὸ ἡμισυ τοῦ ποσοῦ τούτου τὴν 31 ἰουλίου 1894 καὶ τὸ ὑπόλοιπον ἡμισυ ἐντὸς τέντε ἐτῶν. Ἄρα ὁ κίνδυνος δὲν εἶναι ἐπικείμενος. Ἀλλ' ἡ «Ἐφημερίς τοῦ Voss» διδουχίζειται ὅτι ἡ Ἰταλία θ' ἀναγκασθῆ νὰ συνομολογήσῃ δάνειον 500 ἑκατομμυρίων, ὅπερ δὲν θὰ δυνηθῆ νὰ ἐπιτύχῃ εὐκόλως. Ὅσοδήποτε ἡ Ἰταλία εὐρίσκειται εἰς οἰκονομικὰς δυσχερείας ἀναγκασθεῖσα νὰ πωλῆσῃ σπουδαῖον ποσὸν ἰταλικῆς γάντι, ὅπως τ' ἀπερῶσῃ τὸ τοκομερίδιον τοῦ ἰουλαίου, καὶ ἐνῶ ἡ ἔλλειψις ἀργυρῶν κερματίων καθίσταται ὀσημέραι ἐπαισθητὴ τραβλάπτουσα σπουδαίως τὰς συναλλαγὰς, ἡ κυβερνήσις ἀνέστειλε τὴν ἣν εἶχεν ἀπόφασιν νὰ κόψῃ κερμάτια ἐκ νικελίου, προέβη δὲ εἰς μέτρον νομικῶς ἀνεφάρμοστον, τὴν καταδίωξιν τῶν συλλεγόντων καὶ ἀποστελλόντων εἰς τὸ ἐξωτερικόν τὰ ἀργυρὰ κερμάτια.

N ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

Ὁ ἐπιτόμιος ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Κωνσταντινουπόλεως-Πέτραν Τυποθησαυρεῖον ΛΕΟΛΟΓΟΥ.